

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 10 ΜΑΪΟΥ 1979 | ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ | ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 106

Ἀριθ. 1326

Περὶ ἐγκρίσεως τῶν Προκαταρκτικῶν τοῦ Προγράμματος Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως 1978—1982, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισμῶν τῆς παρ. 8 τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Νόμου 503/1976.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει:

α) Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου 503/1976

β) Τὴν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τῆς Βουλῆς ἀπόφασιν κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς ΡΔ' τῆς 12ης Ἀπριλίου 1979

Βεβαιοῦμεν

Ὅτι ἡ Ὁλομέλεια τῆς Βουλῆς, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων α) τῆς παρ. 8 τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ Συντάγματος καὶ β) τοῦ Νόμου 503/1976, συνεζήτησεν κατὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς ϟΗ', ΡΑ', ΡΓ' καὶ ΡΔ' τῆς 4ης, 9ης, 11ης καὶ 12ης Ἀπριλίου 1979 ἀντιστοίχως καὶ ἐνέκρινε τὰ Προκαταρκτικὰ τοῦ Προγράμματος Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1978—1982, ὡς ταῦτα ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἀπριλίου 1979

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Προκαταρκτικὰ τοῦ Προγράμματος Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως 1978—1982, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισμῶν τῆς παρ. 8 τοῦ ἄρθρου 79 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Νόμου 503/1976.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ νέο Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος θὰ καλύψει τὴν περίοδο 1978 - 82, ποὺ εἶναι πολὺ σημαντικὴ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ τὸ μέλλον της, γιατὶ στὴν περίοδο αὐτὴ ἀναμένεται, ὅτι ἡ χώρα μας θὰ ἔχει γίνει πλῆρες μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας.

Τὰ «Προκαταρκτικὰ τοῦ Προγράμματος» ἔχουν σκοπὸ νὰ περιγράψουν τὶς κατευθυντήριες γραμμὲς καὶ τὶς βασικὲς ἐπιδιώξεις τοῦ Προγράμματος καὶ νὰ προσδιορίσουν τὸ πλαίσιο τῆς πολιτικῆς ποὺ προτείνεται γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἐπιδιώξεων αὐτῶν. Τὰ συγκεκριμένα μέτρα πολιτικῆς ποὺ θὰ ληφθοῦν κατὰ τὴν περίοδο 1978 - 82 καὶ οἱ λεπτομερεῖς ἐκτιμήσεις θὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο τοῦ τελικοῦ Προγράμματος ποὺ θὰ καταρτισθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἔτους.

Ἡ συγκεκριμένη μορφὴ καὶ ἡ μεθοδολογία ποὺ ἀκολουθήθηκε στὴ σύνταξη τῶν «Προκαταρκτικῶν» ἔχουν κατ' ἀνάγκη ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ τὶς διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις τῶν τελευταίων χρόνων. Ἡ ἀβεβαιότητα γιὰ τὶς ἐξελίξεις στὴν παγκόσμια οἰκονομία καὶ ἰδιαίτερα στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ καὶ τὶς χῶρες - μέλη τοῦ Ὀργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως, μὲ τὶς ὁποῖες συνδεόμαστε στενότερα, ἡ νομισματικὴ ἀστάθεια καὶ ἡ αὐξανόμενη εὐαισθησία τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας στὴ διεθνὴ οἰκονομικὴ συγκυρία καθιστοῦν κάθε πρόβλεψη δύσκολη. Ἔτσι οἱ ποσοτικὲς ἐκτιμήσεις ποὺ δίνονται στὰ «Προκαταρκτικὰ» περιορίζονται μόνο στὰ πολὺ βασικὰ μεγέθη καὶ δὲν εἶναι μονοσήμαντες. Γιὰ κάθε οἰκονομικὸ μέγεθος προσδιορίζονται ὅρια ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα εἶναι πιθανὸν νὰ διαμορφωθεῖ, ἀνάλογα μὲ τὴ συγκεκριμένη τροπὴ ποὺ θὰ πάρουν οἱ σχετικὲς ἐξελίξεις. Σύμφωνα καὶ μὲ τὶς σύγχρονες τάσεις τοῦ προγραμματισμοῦ, στὰ «Προκαταρκτικὰ» δίνεται περισσότερη ἔμφαση στὴ χάραξη τῶν βασικῶν κατευθύνσεων πολιτικῆς γιὰ κάθε θέμα καὶ ὄχι στὴν παράθεση λεπτομερειακῶν ποσοτικῶν στοιχείων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ πιστεύουμε ὅτι θὰ διευκολυνθεῖ ἡ συζήτηση γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν κατευθυντήριων γραμμῶν πολιτικῆς καὶ τῶν βασικῶν ἐπιδιώξεων ποὺ θὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση γιὰ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ τελικοῦ Προγράμματος.

Σημαντικὸ μέρος τῆς προσπάθειας θὰ στραφεῖ στὴν προετοιμασία τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς χώρας γενικότερα γιὰ νὰ ἀξιοποιηθοῦν μὲ τὸν καλύτερο τρόπο οἱ προοπτικὲς ποὺ διανοίγονται μὲ τὴν ἔνταξη στὴν ΕΟΚ καὶ νὰ ἀπαμβλυνθοῦν τὰ βραχυχρόνια προβλήματα καὶ οἱ δυσκολίες ποὺ εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ προκύψουν σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις. Στὰ «Προκαταρκτικὰ» παρουσιάζονται συνοπτικὰ οἱ κυριότεροι λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους κάτω ἀπὸ τὶς παροῦσες συνθῆκες ἡ ἔνταξη στὴν ΕΟΚ ἀποτελεῖ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἀναγκαιότητα, καὶ ἀναφέρονται οἱ γενικὲς ἐπιδιώξεις καὶ οἱ προβλεπόμενες ρυθμίσεις, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων στὸ σύνολό τους καὶ σὲ προοπτικὴ χρόνου ἀναμένεται νὰ εἶναι πολὺ εὐνοϊκά. Συγκεκριμένες ἐκτιμήσεις γιὰ τὶς ἐπιμέρους ἐπιπτώσεις στὴν ἀνάπτυξη ἀπὸ τὴν ἔνταξη δὲν γίνονται στὸ στάδιο αὐτὸ τῶν «Προκαταρκτικῶν», ἀφοῦ μέρος μόνο τῆς περιόδου τοῦ Προγράμματος θὰ καλύψει ἡ περίοδος τῆς ἐντάξεως καὶ εἶναι πρόδηλο ὅτι ἡ ἐπίδρασή της πάνω στὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία, ἐνόψει καὶ τῶν μεταβατικῶν διευθετήσεων, θὰ ἐκδηλωθεῖ μὲ χρονικὴ ὑστέρηση. Παρόλα αὐτὰ κατὰ τὴν κατάρτιση τοῦ τελικοῦ Προγράμματος θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια νὰ ἀναλυθοῦν περισσότερο τὰ σχετικὰ προβλήματα καὶ οἱ πρῶτες ἐπιπτώσεις ἀφοῦ στὸ μεταξὺ θὰ ἔχουν προχωρήσει σὲ τελικὸ στάδιο καὶ οἱ διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ.

Ι. ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ, ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

1. ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΥΡΙΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

1.1. Γενικά.

Ἡ ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια, ποὺ ἀποτελεῖ μέρος τῆς γενικότερης προσπάθειας γιὰ πρόοδο, ἔχει σὰν προσανατολισμὸ τὴ διατήρηση τῶν ἀξιῶν, ποὺ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θεωρεῖ πολύτιμες, καὶ τὴ δημιουργία ἑνὸς καλύτερου οἰκονομικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ μέλλοντος γιὰ ὅλους.

Τὸ Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως γιὰ τὴν περίοδο 1978 - 82, ὅπως καὶ κάθε παρόμοιο πρόγραμμα, ἀποτελεῖ ὄργανο γιὰ τὸ συντονισμὸ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ τὴν αὔξηση τῆς ἀποτελεσματικότητας τῆς ἀναπτυξιακῆς προσπάθειας. Ἔτσι, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς ἀμεσότερους στόχους ποὺ ἐπιδιώκονται μὲ αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴ μορφὴ ποὺ παίρνουν τὰ διάφορα μέτρα πολιτικῆς ποὺ περιλαμβάνει, τελικὸς σκοπός του εἶναι νὰ ὑπηρετήσει τοὺς βασικοὺς προσανατολισμοὺς καὶ τὶς κύριες ἐπιδιώξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Οἱ βασικοὶ προσανατολισμοὶ ἔχουν πρωταρχικὴ σημασία καὶ χαράσσουν τὸ πλαίσιο, μέσα στὸ ὁποῖο κινεῖται ἡ ἀναπτυξιακὴ πολιτική. Οἱ κύριες ἐπιδιώξεις τοῦ Προγράμματος, ποὺ ἀναφέρονται πιὸ κάτω, προσδιορίζουν τὶς γενικὲς κατευθύνσεις πρὸς τὶς ὁποῖες θὰ στραφεῖ ἡ ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια στὴν προσεχὴ πενταετία. Οἱ ἐπιδιώξεις αὐτὲς ἔχουν πολύπλευρο χαρακτήρα καὶ ἀλληλοεξαρτῶνται, ἡ δὲ ταξινόμηση ποὺ ἐπιχειρεῖται ἔχει ἁπλουστευτικὸ χαρακτήρα καὶ δὲν ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στὸ περιεχόμενό τους.

1.2. Βασικοὶ προσανατολισμοί.

1.2.1. Ἡ προστασία τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐδαφικῆς μας ἀκεραιότητας καὶ ἡ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας.

Βασικὸς προσανατολισμός, ποὺ συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὶς παραδόσεις μας καὶ τὶς ἀξίες ποὺ ἐνστερνιζόμαστε, εἶναι ἡ προστασία καὶ ἡ ἐνίσχυση τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἐλεύθερων θεσμῶν, ἡ περιφρούρηση τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητας τῆς χώρας μας καὶ ἡ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας.

Ἡ προστασία καὶ ἡ ἐνίσχυση τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἐλεύθερων θεσμῶν θὰ βασισθεῖ στὴν προσήλωση στὶς ἐπιταγὲς τοῦ συντάγματος καὶ τῶν νόμων καὶ στὴ μεθόδευση γιὰ τὴν πιὸ ἐνεργὸ συμμετοχὴ τῶν πολιτῶν στὴ διαδικασία τῆς διαμορφώσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων ποὺ λαμβάνονται.

Ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν περιφρούρηση τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητας τῆς χώρας μας θὰ στηριχθεῖ σὲ δύο κυρίως πόλους· στὴν ἐνίσχυση τῆς ἀμυντικῆς μας ἱκανότητας καὶ στὴν πολύπλευρη διεθνὴ συνεργασία. Ἡ ἀποτελεσματικὴ ἐνίσχυση τῶν ἀμυντικῶν μας δυνάμεων ἀποτελεῖ τὴν καλύτερη ἐγγύηση γιὰ τὴν εἰρήνη στὴν περιοχή μας, ἐνῶ ἡ καλλιέργεια στενότερων φιλικῶν σχέσεων μὲ τὶς χῶρες τῆς εὐρύτερης γεωγραφικῆς περιοχῆς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ μὲ χῶρες μὲ τὶς ὁποῖες διατηροῦμε παραδοσιακοὺς δεσμούς, προσφέρουν πρόσθετα στηρίγματα. Σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια ἡ ἔνταξή μας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα ἀποκτᾶ ἰδιαίτερη σημασία.

Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, στὴν προσπάθειά της νὰ εἰσαγάγει προηγμένη τεχνολογία καὶ σύγχρονες ὀργανωτικὲς μεθόδους καὶ γενικότερα νὰ υἱοθετήσει ὁρισμένους νέους θεσμούς, ποὺ ἀποτελοῦν προϋπόθεση γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, φθάνει μερικὲς φορὲς στὴν ὑπερβολὴ καὶ δέχεται πρόωρα ξένες ἐπιδράσεις, ποὺ δὲν ἔχει πάντοτε τὴ δυνατότητα νὰ ἀφομοιώσει μὲ σωστὸ τρόπο. Ἔτσι, σὲ μερικὲς περιπτώσεις φθάνουμε στὸ σημεῖο νὰ ἐγκαταλείπουμε δικούς μας τρόπους ζωῆς καὶ νὰ υἱοθετοῦμε ξένα πρότυπα ποὺ δίνουν ἔμφαση στὴν ἄμεση κατανάλωση καὶ δημιουργοῦν σύγχυση, αἴσθημα ἀνασφάλειας καὶ γενικότερα κίνδυνο νὰ νοθευτεῖ ἡ φυσιογνωμία καὶ νὰ ὑποβιβαστεῖ ἡ πολιτιστική μας ὑπόσταση.

Ἡ προσπάθεια γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας καὶ ἰδιομορφίας δὲν στηρίζεται σὲ δογματικὲς θέσεις ἀλλὰ στὴν πεποίθηση, ὅτι ἔτσι περισώζονται πολύτιμα στοιχεῖα γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ τόπου. Στὰ πλαίσια αὐτά, ἡ προστασία τῆς ἱστορικῆς μας κληρονομίας θὰ ἐπεκταθεῖ μὲ τὴν κατάλληλη ἀναμόρφωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων μὲ τὴν ἐνίσχυση τῶν θεσμῶν, τρόπων καὶ ὀργάνων ποὺ μποροῦν νὰ συμβάλουν στὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων μας, μέσα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐμπειρία μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ τόπου καὶ τέλος μὲ τὴν πολύπλευρη κρατικὴ συμπαράσταση σὲ δραστηριότητες ποὺ ἔχουν ἔντονο τὸ στοιχεῖο τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως.

1.2.2. Ἡ δημογραφικὴ εὐρωστία.

Στενὰ συνδεμένη μὲ τὴν ἀμυντικὴ ἰσχὺ καὶ γενικότερα μὲ τὴν ὑπόσταση τοῦ ἔθνους μας εἶναι ἡ διατήρηση δημογραφικῆς εὐρωστίας τόσο γιὰ τὴ χώρα ὡς σύνολο ὅσο καὶ γιὰ τὶς διάφορες περιφέρειές της. Μείωση τοῦ δημογραφικοῦ δυναμισμοῦ, σὰν αὐτὴ ποὺ διαγράφεται, ἄν συνεχισθοῦν γιὰ πολὺ οἱ τάσεις ποὺ ἐκδηλώθηκαν στὴ μεταπολεμικὴ περίοδο, ἰδιαίτερα σὲ ὁρισμένα τμήματα τῆς χώρας, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δυσμενεῖς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς συνέπειες ποὺ θὰ εἶχαν, θὰ ἀποτελοῦσαν καὶ σοβαρὸ ἐθνικὸ κίνδυνο.

Ὁ ἐπηρεασμὸς τῆς γεννητικότητας, τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῶν ἄλλων παραγόντων ποὺ προσδιορίζουν τὶς μεταβολὲς τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι δύσκολος, γιατὶ συνδέονται στενὰ μὲ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς καὶ τὶς γενικότερες κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς συνθῆκες. Στὴ διατήρηση ὅμως τοῦ δημογραφικοῦ μας δυναμισμοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βαθμιαία βελτίωση στὸ ἐπίπεδο διαβιώσεως ἰδιαίτερα στὶς περιφέρειες, ποὺ θὰ περιορίσει τὴν ἐσωτερικὴ μετανάστευση μπορεῖ εἰδικότερα νὰ συμβάλει ἡ ἀπάμβλυνση τῶν ἀντικινήτρων στὴν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων, τὰ ὁποῖα ἔχουν δημιουργηθεῖ βαθμιαῖα ἀπὸ τὶς σύγχρονες συνθῆκες ζωῆς. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἀνακούφιση τῆς οἰκογένειας ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸ βάρος τῶν παιδιῶν καὶ ἡ αὔξηση τῶν δυνατοτήτων γιὰ τὴ φύλαξη καὶ τὴ φροντίδα τῶν παιδιῶν τῶν ἐργαζόμενων μητέρων. Παράλληλα θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴν ἀπάμβλυνση τῶν αἰτίων ποὺ ὁδηγοῦν στὴ μετανάστευση καὶ γιὰ τὴ βαθμιαία δημιουργία προϋποθέσεων γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ ἐκείνων ποὺ τὸ ἐπιθυμοῦν.

1.2.3. Ἡ ἔνταξη τῆς χώρας στὶς Εὐρωπαϊκὲς Κοινότητες καὶ ἡ εὐρύτερη διεθνὴς συνεργασία.

Στὴ σφαίρα τῶν διεθνῶν μας σχέσεων μόνιμος προσανατολισμὸς εἶναι ἡ δημιουργία στενῶν φιλικῶν δεσμῶν μὲ ὅλες τὶς χῶρες καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνεργασίας πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Παράλληλα, καὶ στὸ μέτρο ποὺ τὸ ἐπιτρέπουν οἱ δυνάμεις της, ἡ Ἑλλάδα θὰ ἐνισχύσει κάθε προσπάθεια διὰ τὴν καλλιέργεια κλίματος ὑφέσεως καὶ εἰρήνης στὰ πλαίσια τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ τῶν ἄλλων διεθνῶν ὀργάνων καὶ συμφωνιῶν. Στὰ πλαίσια αὐτὰ ἐξέχουσα θέση κατέχει ἡ προσχώρησή μας στὶς Εὐρωπαϊκὲς Κοινότητες καὶ ἡ συμβολὴ στὴν οἰκοδόμηση τῆς Ἑνωμένης Εὐρώπης, ἡ ὁποία ἐκτὸς ἀπὸ τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ ὀφέλη ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσει, ἔχει εὐρύτερη πολιτικὴ καὶ πολιτιστικὴ σημασία.

1.3. Οἱ κύριες οἰκονομικές, κοινωνικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἐπιδιώξεις

1.3.1. Οἱ κύριες ἐπιδιώξεις στὸν οἰκονομικὸ τομέα.

Στὸν οἰκονομικὸ τομέα βασικὴ ἐπιδίωξη εἶναι ἡ ταχεία οἰκονομικὴ ἄνοδος, μέσα στὰ πλαίσια ποὺ διαγράφουν οἱ διεθνεῖς συνθῆκες καὶ μὲ τρόπο ποὺ νὰ ἐξασφαλίζεται

ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἰσορροπία καὶ νὰ δημιουργοῦνται οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν αὐτοδύναμη συνέχιση τῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ταχεία οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη δημιουργεῖ πολλὲς βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν πραγμάτωση ὅλων σχεδὸν τῶν ἄλλων ἐπιδιώξεων καὶ μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἀποτελεῖ μέσο περισσότερο παρὰ τελικὸ σκοπό. Ἂν ὅμως λάβουμε ὑπόψη τὴ μεγάλη σημασία ποὺ ἀποδίδει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος στὶς ὑλικὲς ἀνέσεις καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ βαθμὸς ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τὸ ἐπίπεδο οἰκονομικῆς εὐημερίας στὴ χώρα εἶναι ἀκόμη συγκριτικὰ χαμηλά, τὸ κλίμα αἰσιοδοξίας καὶ οἱ δυνατότητες ποὺ δημιουργεῖ ἡ ταχεῖα αὔξηση τῆς παραγωγῆς πάνω σὲ ὑγιεῖς βάσεις, γιὰ τὴν ἱκανοποίηση ἀναγκῶν τόσο στὸ ἀτομικὸ ὅσο καὶ στὸ κοινωνικὸ ἐπίπεδο, προσδίδουν στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη ἰδιαίτερη σημασία.

Ἄλλη βασικὴ ἐπιδίωξη ποὺ συνδέεται μὲ τὴν ταχεία οἰκονομικὴ ἄνοδο, εἶναι ἡ πλήρης ἀπασχόληση. Ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν εὐημερία του. Ἡ ἀνεργία, ὅταν πάρει διαστάσεις ποὺ ὑπερβαίνουν σημαντικὰ τὸ ἀναπόφευκτο ἐλάχιστο ὅριο, ἀποτελεῖ ὄχι μόνο οἰκονομικὸ ἀλλὰ καὶ γενικότερο κοινωνικὸ καὶ ἀνθρώπινο πρόβλημα.

1.3.2. Οἱ κύριες ἐπιδιώξεις στὸν κοινωνικὸ τομέα.

Στὸν κοινωνικὸ τομέα ἡ φροντίδα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν ἀποτελεῖ βασικὴ ἐπιδίωξη καὶ ἀφορᾶ πάνω ἀπ' ὅλα τὴν ἄμεση ἱκανοποίηση ἑνὸς ἐλάχιστου ἐπιπέδου ἀναγκῶν, ἰδιαίτερα τῶν οἰκονομικὰ ἀσθενεστέρων στρωμάτων, καὶ τὴ βελτίωση τῆς ποιότητας τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτά, ἔχει σκοπὸ νὰ καταστήσει τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες ὄχι ἁπλὰ μέσα γιὰ τὴν ἱκανοποίηση ἀναγκῶν, ἀλλὰ νὰ τοὺς δώσει τὴ μορφὴ τῆς συμπαραστάσεως τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου πρὸς τὸ ἄτομο καὶ τὴν οἰκογένεια.

Μὲ τὴ μέριμνα γιὰ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες συνδέεται στενὰ ἡ ἐπιδίωξη, νὰ περιοριστοῦν οἱ ἀνισότητες στὸν οἰκονομικὸ καὶ στὸν κοινωνικὸ τομέα τόσο μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁμάδων τοῦ πληθυσμοῦ ὅσο καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων περιφερειῶν τῆς χώρας. Θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἰδιαίτερα ἡ μείωση τῆς ἄνισης διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς διαφορᾶς ποὺ ὑπάρχει ἀνάμενσα στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα καὶ στὴν ὕπαιθρο. Θὰ καταβληθεῖ ἐπίσης προσπάθεια γιὰ τὸν περιορισμὸ τῶν ἀνισοτήτων στὶς εὐκαιρίες ποὺ παρέχονται στὰ ἄτομα καὶ στὶς διάφορες ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ γιὰ βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τους θέσης. Ἡ προσπάθεια γιὰ τὴ μείωση τῶν ἀνισοτήτων αὐτῶν δὲν ἔχει σκοπὸ τὴν ἀδικαιολόγητη καὶ χωρὶς διάκριση εὔνοια στοὺς ἀσθενέστερους ἢ σὲ συγκεκριμένες περιφέρειες ἢ ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ ἔχει τὴν ἔννοια πὼς πρέπει νὰ ἀνταμείβεται καλύτερα ὁ μόχθος καὶ νὰ παρέχεται ἀρωγὴ σὲ ὅσους ἔχουν ἀνάγκη.

1.3.3. Οἱ κύριες πολιτιστικὲς ἐπιδιώξεις.

Ἡ ταχεία αὔξηση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν εἰσοδημάτων, ἡ πλήρης ἀπασχόληση, ἡ δικαιότερη κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καὶ γενικότερα ὁ περιορισμὸς τῶν ἀνισοτήτων, ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη καὶ ἡ βελτίωση τῆς στάθμης τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν μποροῦν νὰ συμβάλουν ἀποφασιστικὰ στὴν αὔξηση τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐημερίας· δὲν εἶναι ὅμως ἀρκετά. Στὴν ἐπιθυμητὴ εἰκόνα τοῦ μέλλοντος σημαίνουσα θέση κατέχουν καὶ τὰ ποιοτικὰ στοιχεῖα, ὅπως ἡ ποιότητα τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπογενοῦς περιβάλλοντος, ἡ παιδεία, ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀποκτοῦν αὐξημένη σημασία κάτω ἀπὸ τὶς σύγχρονες συνθῆκες τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ στερεῖ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ ὁρισμένα σημαντικὰ ποιοτικὰ ἀγαθὰ καὶ ὁδηγεῖ στὴν ἐξάντληση τῶν φυσικῶν πόρων.

Ὁ μεγαλύτερος σεβασμὸς πρὸς τὴ φύση ἡ ὀρθολογικὴ χρήση τῶν φυσικῶν πόρων καί, εἰδικότερα, ἡ διατήρηση καὶ ἡ προστασία τῶν στοιχείων ἐκείνων τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπογενοῦς περιβάλλοντος, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν στὴν ποιοτικὴ ἐξύψωση τοῦ τρόπου ζωῆς, καθὼς καὶ ἡ βελτίωση ἢ ἡ ἀποκατάσταση ἄλλων ἀγαθῶν, ποὺ ἔχουν ὑποβιβαστεῖ ἢ φθαρεῖ, ἀποτελοῦν βασικὴ ἐπιδίωξη.

Ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ συνεχὴς ἄνοδος τῆς στάθμης τῆς παιδείας, μὲ τὴ γενικότερη ἔννοια τοῦ ὅρου, καθὼς καὶ ἡ ἐνθάρρυνση τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ πνευματικῆς δημιουργίας ἀποτελοῦν ἐπίσης βασικὲς ἐπιδιώξεις. Ἡ παιδεία καὶ ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια πολύτιμα ἀγαθὰ γιὰ τὸ ἄτομο, συμβάλλουν ἐπίσης στὴν ὡριμότητα καὶ τὴν κατανόηση στὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ ἐπίπεδο, ποὺ ἀποτελοῦν προϋπόθεση γιὰ ὁμαλὸ καὶ καρποφόρο ἐθνικὸ βίο. Ἐξάλλου οἱ ἐπιδόσεις στὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος ἀποτελοῦν τὸ πνευματικὸ βάθρο, πάνω στὸ ὁποῖο θὰ στηριχτεῖ ἡ ἀνάπτυξη.

Ἄλλη βασικὴ ἐπιδίωξη εἶναι ἡ δημιουργία τῶν προϋποθέσεων γιὰ τὴ βελτίωση τῆς στάθμης τῆς ζωῆς στοὺς οἰκισμοὺς τῆς χώρας, ὄχι μόνο τοὺς ἀγροτικούς, ποὺ παρουσιάζουν μεγάλες ἐλλείψεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀστικούς, καὶ ἰδιαίτερα τοὺς μεγαλύτερους, ὅπου τὰ προβλήματα γίνονται συνεχῶς πιὸ ἔντονα. Οἱ οἰκισμοί, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ μέγεθος καὶ τὴ θέση τους, πρέπει νὰ φθάσουν στὸ σημεῖο νὰ μποροῦν νὰ προσφέρουν στὰ ἄτομα ποὺ ζοῦν σ' αὐτούς, τὶς προϋποθέσεις γιὰ ἕνα ἐπίπεδο ζωῆς, τὸ ὁποῖο θὰ ἀνταποκρίνεται στὴ γενικότερη στάθμη τῆς χώρας.

2. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ

2.1. Γενικά.

Οἱ προσανατολισμοὶ καὶ οἱ ἐπιδιώξεις, ποὺ ἔχουν περιγραφεῖ στὰ προηγούμενα τμήματα, σκιαγραφοῦν τὸ ἐπιθυμητὸ ἐθνικό, οἰκονομικό, κοινωνικὸ καὶ πολιτιστικὸ μέλλον. Στὴ συνοπτικὴ παρουσίαση τῶν ἐπιτευγμάτων, τῶν προβλημάτων καὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ποὺ γίνεται στὸ ἑπόμενο κεφάλαιο, περιγράφεται ἡ ἀφετηρία ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινᾶ τὸ Πρόγραμμα.

Ἡ ἐλευθερία στὴν ἐπιλογὴ τῶν λύσεων ποὺ μποροῦμε νὰ ἀκολουθήσουμε, γιὰ νὰ προχωρήσουμε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος, ἀπὸ τὴ σημερινὴ κατάσταση πρὸς τὴν ἐπιθυμητὴ εἰκόνα τοῦ μέλλοντος, εἶναι περιορισμένη. Λύσεις λ.χ. σὲ ὁποιοδήποτε θέμα , ποὺ θέτουν σὲ κίνδυνο τὴν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ ἰσορροπία τῆς οἰκονομίας ἀποκλείονται. Ἡ ἰσορροπία αὐτὴ ἀποτελεῖ θεμελιώδη προϋπόθεση γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἄνοδο, χωρὶς τὴν ὁποία καμιὰ σχεδὸν ἄλλη ἐπιδίωξη δὲν μπορεῖ νὰ προωθηθεῖ.

Μέσα ὅμως στὰ πλαίσια ποὺ διαγράφουν οἱ σημερινὲς συνθῆκες καὶ οἱ βασικὲς ἐπιδιώξεις καὶ προσανατολισμοὶ ποὺ υἱοθετήθηκαν, εἶναι δυνατὲς ὁρισμένες ἐπιλογές. Ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν προώθηση τῶν βασικῶν ἐπιδιώξεων ἀναφέρεται σ' αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἐπιλογὲς καὶ καθορίζει τὶς κυριότερες κατευθύνσεις πολιτικῆς ποὺ θὰ ἀκολουθηθοῦν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος. Ἡ στρατηγικὴ αὐτή, ποὺ ἔχει γενικὸ χαρακτήρα, ἰσχύει γιὰ τὴν περίοδο τὴν ὁποία καλύπτει τὸ Πρόγραμμα, ἀλλὰ καὶ πέρα ἀπ' αὐτὴ δεδομένου ὅτι ἡ ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια εἶναι συνεχὴς διαδικασία. Πιὸ συγκεκριμένα στοιχεῖα γιὰ τὴν πολιτικὴ ποὺ προτείνεται νὰ ἀκολουθηθεῖ κατὰ τὴν ἑπόμενη πενταετία, μέσα στὰ πλαίσια τῆς στρατηγικῆς ποὺ διαγράφεται, δίνονται στὰ Κεφάλαια III ἕως VI. Περισσότερες λεπτομέρειες θὰ δοθοῦν στὸ τελικὸ Πρόγραμμα, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν συζητήσεων ποὺ θὰ γίνουν καὶ τῶν ἀποφάσεων ποὺ θὰ ληφθοῦν σὲ σχέση μὲ τὰ Προκαταρκτικὰ τοῦ Προγράμματος.

2.2. Ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.

2.2.1. Οἱ γενικὲς ἀρχὲς τῆς στρατηγικῆς γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.

Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς ποὺ θὰ ἀκολουθηθεῖ γιὰ τὴν προώθηση τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι τέσσερις :

—ἡ ἔνταξή μας στὴν ΕΟΚ, ποὺ ἐξασφαλίζει εὐρὺ πλαίσιο καὶ εὐνοϊκὲς συνθῆκες γιὰ τὴν ἐπέκταση τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας σὲ ὑγιεῖς βάσεις

—ἡ ἐνθάρρυνση τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ μοχλὸ τῆς ἀναπτύξεως μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς σύγχρονης μεικτῆς οἰκονομίας

—ἡ βελτίωση τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα, τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας

—ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως καὶ ἀποδόσεως τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ τόσο στὸν ἰδιωτικὸ ὅσο καὶ στὸ δημόσιο τομέα ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀνταγωνιστικότητα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ θέση της στὴ διεθνὴ ἀγορά.

2.2.2. Ἡ ἔνταξη στὶς Εὐρωπαϊκὲς Κοινότητες.

Κάτω ἀπὸ τὶς σύγχρονες συνθῆκες, καὶ ἂν λάβουμε ὑπόψη τὸ περιορισμένο μέγεθος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, προσφορότερη μέθοδος γιὰ νὰ φτάσουμε μὲ ταχὺ ρυθμὸ τὸ ψηλὸ ἐπίπεδο παραγωγικότητας καὶ ἀναπτύξεως ποὺ ἐπιδιώκουμε, εἶναι ἡ ἔνταξη τῆς οἰκονομίας σὲ ἕνα εὐρύτερο οἰκονομικὸ πλαίσιο. Ἡ ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ ὡς ἰσότιμου ἑταίρου ἐξυπηρετεῖ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ σκοπό.

Ἡ ἐλευθερία δράσεως μέσα στὰ πλαίσια τῆς μεγάλης ἀγορᾶς τῆς Κοινότητας ἐξασφαλίζει προοπτικὲς ἐξειδικεύσεως καὶ ἀναπτύξεως οἱ ὁποῖες στὴ δική μας καὶ μόνο οἰκονομία, μὲ τὴν περιορισμένη ἀγορά, δὲν θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ ἐξασφαλιστοῦν. Ἄλλη δυνατότητα νὰ ἐξειδικευτοῦμε μέσα σὲ δοκιμασμένο πλαίσιο, τὸ ὁποῖο νὰ μᾶς προστατεύει ἀπὸ σοβαρὸ κίνδυνο αἰφνιδιασμοῦ στὶς ἐξωτερικὲς μας οἰκονομικὲς σχέσεις, δὲν ὑπάρχει κάτω ἀπὸ τὶς παροῦσες συνθῆκες.

Ἡ ἐξειδίκευση μὲ βάση τὴ δική μας μόνο πρωτοβουλία καὶ χωρὶς προκαθορισμένο πλαίσιο καὶ ἀμφίπλευρες συμβατικὲς δεσμεύσεις, συνεπάγεται σοβαροὺς κινδύνους. Ὅπως δείχνουν καθαρὰ οἱ τελευταῖες τάσεις προστατευτισμοῦ στὴν ἐξωτερικὴ ἐμπορικὴ πολιτικὴ ὁρισμένων χωρῶν, ἡ ἀνταγωνιστικότητα στὴ διεθνὴ ἀγορά, κι' ἂν ἀκόμα μπορούσαμε νὰ τὴν ἐξασφαλίσουμε, δὲν εἶναι ἀσφαλὴς διέξοδος γιὰ τὴ συνεχὴ καὶ ταχεῖα ἄνοδο τῆς οἰκονομίας.

Εἰδικότερα, μὲ τὴν πλήρη κατάργηση τῶν δασμῶν καὶ τῶν ἄλλων φραγμῶν ποὺ κατὰ καιροὺς ἐπιβάλλονται, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν μας πρὸς τὶς ἄλλες χῶρες τῆς Κοινότητας, τοὐλάχιστο γιὰ τὰ εἴδη ποὺ ἔχουμε συγκριτικὸ πλεονέκτημα, μπορεῖ εὔλογα νὰ ἀναμένεται ὅτι θὰ ἐπιταχυνθεῖ, ἰδιαίτερα ἀφοῦ ἡ εἰσαγωγὴ παρομοίων ἀγαθῶν στὴν Κοινότητα ἀπὸ τρίτες χῶρες, ἐξίσου ἀνταγωνιστικὲς μὲ μᾶς, παρεμποδίζεται ἀπὸ τοὺς φραγμοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ δασμολογίου τῆς Κοινότητας. Ἡ ἐλεύθερη εἴσοδος τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων στὴν ΕΟΚ θὰ εὐνοήσει ἰδιαίτερα τὴν ἐξαγωγικὴ δραστηριότητα στοὺς κλάδους ἐκείνους τῆς μεταποιήσεως ποὺ παρουσιάζουν ἀνταγωνιστικὸ κόστος. Τὰ περιθώρια γιὰ τὴ γρήγορη ἀνάπτυξή τους θὰ εἶναι εὐρύτατα ἀφοῦ οἱ σημερινὲς μας ἐξαγωγὲς στὴν ΕΟΚ καλύπτουν ἐλάχιστο ποσοστὸ τῆς κοινοτικῆς ἀγορᾶς.

Μὲ τὴν ἔνταξη, ἡ ἑλληνικὴ γεωργία, ποὺ δὲν εἶχε ὠφεληθεῖ ἀπὸ τὴ Συμφωνία Συνδέσεως διότι δὲν ἐφαρμόστηκε ἡ γεωργικὴ ἐναρμόνιση, θὰ ἀποκτήσει ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βοήθεια καὶ συμπαράσταση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ποὺ θὰ ἐξακολουθήσει νὰ τῆς παρέχεται μέσα στὰ πλαίσια κοινοτικῶν κανονισμῶν πρόσθετο ἰσχυρὸ οἰκονομικὸ καὶ θεσμικὸ στήριγμα ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καθαρὰ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση ποὺ θὰ προκύψει ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, ἡ ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια στὴ γεωργία θὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὸ σταθερὸ καὶ μόνιμο πλαίσιο καὶ τὶς εὐρύτερες προοπτικὲς ποὺ ἐξασφαλίζονται γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων της.

Μὲ τὴν ἔνταξη στὴν Κοινότητα θὰ δημιουργηθεῖ κλίμα ἐμπιστοσύνης καὶ θὰ μειωθεῖ ἡ γενικότερη ἀβεβαιότητα γιὰ τὶς μελλοντικὲς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γενικότερο εὐνοϊκὸ ψυχολογικὸ ἀντίκτυπο ποὺ θὰ ἔχει, θὰ διευκολύνει τὴν εἰσροὴ κεφαλαίων καὶ τεχνολογίας μὲ μορφὲς ποὺ θὰ συμβάλουν στὴν ἐπιτάχυνση τῆς ἀναπτύξεως καὶ θὰ αὐξήσει τὴ διαπραγματευτικὴ ἰσχὺ τῶν διάφορων φορέων στὴ χώρα γιὰ συνεργασία μὲ τοὺς ξένους.

Ἡ Κοινότητα ἀσκεῖ συνειδητὴ πολιτικὴ γιὰ τὴν ἐνθάρρυνση τῆς ἀναπτύξεως στὴν περιφέρεια, τὴ διατήρηση ἑνὸς ἐλάχιστου πληθυσμοῦ καὶ παραγωγικῆς δραστηριότητας σὲ περιοχὲς ποὺ μὲ στενὰ οἰκονομικὰ κριτήρια θὰ ἐγκαταλειπόντουσαν, καὶ γιὰ τὴν πρόληψη τῆς ὑπερσυγκεντρώσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων στὶς πιὸ δυναμικὲς περιοχὲς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος σὲ μονοπωλιακὰ συγκροτήματα. Ἀπὸ τὸ Περιφερειακὸ Ταμεῖο μπορεῖ, ὑπὸ ὁρισμένες προϋποθέσεις, νὰ χρηματοδοτηθεῖ ἡ προσπάθεια γιὰ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη, οἱ πόροι τοῦ Κοινοτικοῦ Ταμείου μποροῦν νὰ συμβάλουν στὴν ἀπάμβλυση κοινωνικῶν προβλημάτων (ἀνεργία κλπ.) ποὺ συνήθως εἶναι ὀξύτερα στὴν περιφέρεια, ἐνῶ ἡ αὐστηρὴ κοινοτικὴ νομοθεσία γιὰ τὴν προστασία τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐμποδίζει τὸν ἔλεγχο τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ μεγάλα συγκροτήματα, αὐξάνοντας ἔτσι τὶς προϋποθέσεις γιὰ αὐτοδύναμη ἀνάπτυξη στὴν περιφέρεια. Δεδομένου ὅτι ὁ βαθμὸς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος εἶναι χαμηλὸς σὲ σύγκριση μὲ τὴν Κοινότητα, ἡ χώρα μας σὰν σύνολο καὶ ἰδιαίτερα οἱ ἀγροτικὲς περιφέρειες μποροῦν νὰ ἐπωφεληθοῦν σημαντικὰ ἀπὸ τὴν ὅλη πολιτικὴ γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς περιφέρειας ποὺ ἀκολουθεῖ ἡ Κοινότητα καὶ νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῶν κεντρομόλων δυνάμεων ποὺ τείνουν νὰ ἀναπτύσσονται σὰν ἀποτέλεσμα τῆς οἰκονομικῆς ἑνοποιήσεως.

Ἡ συνθήκη τῆς Ρώμης προβλέπει πλήρη αὐτονομία τῶν κρατῶν - μελῶν στὴ χάραξη πολιτικῆς στὸν κοινωνικὸ τομέα. Ἔτσι χωρὶς νὰ δημιουργοῦνται δεσμεύσεις, σημαντικὰ ὀφέλη ἀναμένεται ὅτι θὰ προκύψουν κυρίως ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου στὴν περίπτωση τῆς ἀσφαλίσεως τῶν μεταναστῶν καὶ τουριστῶν, ὑπηκόων τῶν κρατῶν - μελῶν, ποὺ μετακινοῦνται μέσα στὴν ΕΟΚ.

Τέλος, ἡ προσαρμογὴ τῶν ὀργανωτικῶν σχημάτων, τῶν ρυθμίσεων καὶ τῶν θεσμῶν στοὺς διάφορους τομεῖς, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ, θὰ συμβάλει στὸν ἐκσυγχρονισμό τους καὶ στὴν αὔξηση τῆς ἀποδοτικότητάς του.ς, μὲ τρόπο ποὺ δὲν θὰ εἶναι εὔκολος χωρὶς τὸ κοινοτικὸ πλαίσιο. Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ρυθμίσεις καὶ τὰ ὀργανωτικὰ σχήματα ποὺ ἔχει υἱοθετήσει ἡ Κοινότητα εἶναι δοκιμασμένα καὶ ἔχουν στὴ συνείδηση τῆς κοινῆς γνώμης στὴ χώρα αὐξημένο κῦρος θὰ βοηθήσει στὴν ἀπρόσκοπτη ἐφαρμογή τους καὶ θὰ περιορίσει τὶς ἀντιρρήσεις καὶ τὰ ἐμπόδια ποὺ εἶναι φυσικὸ νὰ προκύψουν.

Οἱ εὐνοϊκὲς ἐπιδράσεις καὶ ἡ ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων, ποὺ προσφέρονται ἀπὸ τὴν ἔνταξη, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας θὰ ἐκδηλωθοῦν βαθμιαῖα, καὶ σὲ ἕνα μεγάλο μέρος τους, μετὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος. Ἔτσι ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος στὴν προσεχὴ πενταετία δὲν θὰ ἐπηρεαστεῖ σὲ μεγάλη ἔκταση ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐντάξεως.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ οἱ θεσμικὲς καὶ ὀργανωτικὲς ἀλλαγές, ποὺ θὰ πρέπει νὰ εἰσαχθοῦν σὰν προϋπόθεση γιὰ τὴν ἔνταξη, καὶ οἱ μεταβολές, ἰδιαίτερα σὲ ὁρισμένους κλάδους ἢ τομεῖς τῆς οἰκονομίας, ποὺ θὰ ἐπακολουθήσουν τὴν ἔνταξη, θὰ ἀπαιτήσουν σημαντικὴ προσπάθεια κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος. Ἡ προσπάθεια ὅμως αὐτὴ στὶς περισσότερες τοὐλάχιστον περιπτώσεις θὰ ἦταν ἔτσι καὶ ἀλλοιῶς ἀπαραίτητη γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἔνταξη ποὺ, ὅπως μόλις σημειώθηκε, βελτιώνει τὶς προοπτικὲς γιὰ τὴν αὔξηση τῆς ἀποτελεσματικότητάς της.

Εἶναι ἀκόμη ἐνδεχόμενο σὲ ὁρισμένους τομεῖς ἢ κλάδους νὰ πάρουν ὀξύτερη μορφὴ προβλήματα καὶ ἀδυναμίες ποὺ ὑποβόσκουν καὶ ποὺ ἀποτελοῦν ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη. Σοβαρὸς κίνδυνος ὅμως γιὰ τὴν ἰσορροπία καὶ τὴν ἄνοδο τῆς οἰκονομίας δὲν διαγράφεται οὔτε σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις γιατί :

α) θὰ ὑπάρξουν μεταβατικὲς ρυθμίσεις ποὺ χωρὶς νὰ ἀλλοιώνουν τοὺς Κοινοτικοὺς Κανονισμοὺς θὰ ἐπιτρέψουν ὥστε οἱ ἀναγκαῖες μεταβολές, ὅπου χρειάζεται, νὰ κλιμακωθοῦν χρονικὰ μὲ τρόπο ποὺ νὰ προληφθοῦν ἢ νὰ ἀπαμβλυνθοῦν τυχὸν προβλήματα ποὺ θὰ προκύψουν καὶ νὰ γίνει ὁμαλὴ ἡ προσαρμογὴ στὶς νέες συνθῆκες,

β) θὰ εἶναι δυνατὸ γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα νὰ ἐπιτραπεῖ ἐξαίρεση ἀπὸ κοινοτικὲς ὑποχρεώσεις, ὅπως ἄλλωστε ἔγινε καὶ στὸ παρελθὸν στὴν περίπτωση ἄλλων χωρῶν - μελῶν, καὶ μετὰ τὴν πλήρη ἔνταξη, ἂν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν κοινοτικῶν κανόνων δημιουργηθοῦν βραχυχρόνια κίνδυνοι ἀναταραχῶν στὴν ἰσορροπία τῆς οἰκονομίας,

γ) θὰ ἀντισταθμιστοῦν ἐν μέρει οἱ ἀπώλειες ἀπὸ προβλήματα ποὺ τυχὸν θὰ παρουσιαστοῦν ἀλλοῦ, ἀπὸ τὰ ἄμεσα ὀφέλη ποὺ θὰ προκύψουν γιὰ ὁρισμένους τομεῖς.

Στόχος τῆς ἀναπτυξιακῆς πολιτικῆς, ἰδιαίτερα σὲ μιὰ ἀναπτυσσόμενη χώρα, δὲν εἶναι μόνο ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς ἀλλὰ καὶ ἡ βελτίωση τῆς διαρθρώσεώς της ποὺ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴ συνέχιση τῆς ἀνόδου. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἡ διατήρηση ὅλων τῶν κλάδων παραγωγῆς στὴ σημερινή τους θέση καὶ μορφὴ καὶ ἡ παράλληλη καὶ ὁμοιόμορφη ἀνάπτυξή τους δὲν εἶναι οὔτε δυνατὴ οὔτε ἐπιθυμητή. Ἀντίθετα ἐπιδιώκεται ἡ γρηγορότερη ἀνάπτυξη τῶν κλάδων ποὺ ἔχουν καλύτερες προοπτικὲς καὶ ὁ βαθμιαῖος περιορισμὸς αὐτῶν ποὺ ἀντιμετωπίζουν βασικὰ προβλήματα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ φόβοι ποὺ ἐκφράζονται κατὰ καιροὺς γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ μπορεῖ νὰ ἐγκυμονεῖ ἡ ἔνταξη δὲν δικαιολογοῦνται. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις οἱ μεταβολὲς ποὺ εἶναι πιθανὸ νὰ γίνουν μετὰ τὴν ἔνταξη καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ δημιουργήσουν προβλήματα εἶναι εἴτε ἀναπόφευκτο ἐπακόλουθο τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου καὶ δὲν ὀφείλονται στὴν ἔνταξη εἴτε ἐπιθυμητὲς γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθοῦν σὲ κάθε περίπτωση.

2.2.3. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ἡ συμπαράσταση τοῦ κράτους.

Οἱ πρωτοβουλίες, ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη, θὰ προέλθουν στὸ μεγαλύτερό τους μέρος ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸ τομέα, ὁ ὁποῖος ἀναμένεται νὰ φέρει τὸ κύριο βάρος τῆς ἀναπτυξιακῆς προσπάθειας καὶ στὸν ὁποῖο θὰ παρασχεθεῖ κάθε λογικὴ ἐνθάρρυνση καὶ ὑποστήριξη.

Στὸ στάδιο ὅμως ἀναπτύξεως ὅπου βρίσκεται ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναληφθοῦν πρωτοβουλίες, οἱ ὁποῖες χρειάζονται μεγάλο ὕψος ἐπενδύσεων καὶ συνεπάγονται αὐξημένο ἐπιχειρηματικὸ κίνδυνο. Ἂν καὶ οἱ δυνατότητες τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα νὰ ἀναλάβει σημαντικοὺς ἐπιχειρηματικοὺς κινδύνους ἔχουν αὐξηθεῖ καὶ καλύπτουν πιὰ τοὺς περισσοτέρους κλάδους τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, δὲν θὰ ἐπαρκέσουν σὲ πολλὲς ἀπὸ τὶς περιπτώσεις ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν. Ἔτσι, γιὰ νὰ μὴ λείψουν ἐνέργειες καὶ πρωτοβουλίες σὲ τομεῖς ποὺ κρίνεται ὅτι ἔχουν στρατηγικὴ σημασία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς χώρας καὶ ὑπερβαίνουν τὶς δυνατότητες τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα, τὸ κράτος, μετὰ ἀπὸ τὴν προσεκτικὴ μελέτη καὶ στάθμιση τῆς καταστάσεως, θὰ συμπληρώσει τὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μέσῳ τῶν κατάλληλων κρατικῶν φορέων.

2.2.4. Ἡ βελτίωση τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα, τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Στὰ πλαίσια τῆς προσπάθειας νὰ αὐξηθεῖ ἡ ποσότητα καὶ νὰ βελτιωθεῖ ἡ ποιότητα τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν, ποὺ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἄνοδο, στρατηγικὴ σημασία ἔχει ἡ συνεχὴς ἐξύψωση τῆς ποιοτικῆς στάθμης τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχή του στὴν παραγωγικὴ διαδικασία. Κι' αὐτὸ γιατί, ἰδιαίτερα γιὰ μικρὴ χώρα μὲ περιορισμένους πόρους ὅπως ἡ Ἑλλάδα, ἡ βελτίωση τῆς στάθμης τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνίσχυση τῆς πίστεώς του στὴν τεράστια σημασία ποὺ ἔχει ἡ ἐνεργὸς συμμετοχή του στὴν παραγωγικὴ προσπάθεια ἀποτελοῦν τὸ σημαντικότερο βάθρο γιὰ τὴ στήριξη τῆς ἀνόδου.

Εἶναι οὐσιαστικῆς σημασίας ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐνίσχυση τοῦ αἰσθήματος τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων στὴ παραγωγικὴ διαδικασία ποὺ συνδέεται μὲ τὴν ἐκτίμηση τῆς συνεισφορᾶς τους καὶ τὴν κατανόηση τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ βελτίωση τῆς θέσεώς τους συνδέεται ἄμεσα καὶ μὲ τὴν πρόοδο τῶν φορέων στοὺς ὁποίους εἶναι ἐνταγμένοι ἀλλὰ καὶ τοῦ τόπου γενικότερα, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ ἀδικαιολόγητη διακοπὴ τῆς παραγωγικῆς προσπάθειας συνεπάγεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀτομικό, ἕνα πολὺ σοβαρὸ κοινωνικὸ κόστος. Στὰ πλαίσια αὐτὰ εἶναι ἰδιαίτερα χρήσιμη ἡ χρησιμοποίηση μεθόδων στὴ διοίκηση καὶ ὀργάνωση τῶν ἐπιχειρήσεων ποὺ ἀποδίδουν στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, ἐργατικὲς καὶ γενικότερες, τὴν πρέπουσα σημασία καὶ ποὺ ἐπιτρέπουν εὐρύτερη συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων στὸ μετοχικὸ κεφάλαιο τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βελτίωση τῆς στάθμης τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα καὶ τὴν καλλίτερη ἀξιοποίησή του, βασικὴ σημασία ἔχει ἡ βελτίωση τῆς στάθμης τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ μὲ τὴν χρησιμοποίηση σύγχρονης τεχνολογίας καὶ μεθόδων διοικήσεως. Ἡ τεχνολογία αὐτὴ εἰσάγεται, στὸ μεγαλύτερό της μέρος ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, γιατὶ οἱ δυνατότητές μας στὸν τομέα αὐτὸ εἶναι σχετικὰ περιορισμένες. Πρέπει ὅμως νὰ προσαρμόζεται κατάλληλα στὶς δικές μας συνθῆκες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τεχνολογία εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ εἰσάγεται στὸ μεγαλύτερό του μέρος καὶ ὁ κεφαλαιουχικὸς ἐξοπλισμός, ἀφοῦ ἡ δική μας βιομηχανία παραγωγῆς κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἔχει ἀκόμα πολὺ περιορισμένες δυνατότητες.

Ἔτσι, ἀπαραίτητο συμπλήρωμα γιὰ νὰ καρποφορήσουν οἱ προσπάθειες τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ δημοσίου καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ δυνατότητες ποὺ παρέχει ἡ ἔνταξη στὶς Εὐρωπαϊκὲς Οἰκονομικὲς Κοινότητες εἶναι ἡ εἰσαγωγή, ὅπου χρειάζεται, ξένης τεχνολογίας καὶ κεφαλαίου, ποὺ πολλὲς φορὲς συμβαδίζουν. Ἡ εἰσαγωγὴ αὐτὴ θὰ ρυθμίζεται μὲ γνώμονα τὶς δικές μας τεχνολογικὲς δυνατότητες καὶ ἀνάγκες καὶ τὰ συμφέροντα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, καὶ θὰ καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια νὰ προληφθοῦν ἐξελίξεις, ποὺ θὰ ἀπέβαιναν σὲ βάρος τῆς ἀναπτυξιακῆς μας προσπάθειας. Παράλληλα, θὰ τεθεῖ πάνω σὲ σωστὲς βάσεις ἡ ἐγχώρια προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τεχνολογίας καὶ βιομηχανιῶν κατασκευῆς κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ θὰ περιοριστεῖ κυρίως σὲ τομεῖς ποὺ κρίνεται ὅτι ἔχουν συγκριτικὸ πλεονέκτημα, γιατὶ τὰ μέσα ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν εἶναι περιορισμένα καὶ χωρὶς τὴ συγκέντρωσή τους σὲ μικρὸ ἀριθμὸ στόχων ἡ ἀπόδοση δὲν θὰ εἶναι ἀξιόλογη.

Στὰ πλαίσια αὐτά, πολὺ χρήσιμη μπορεῖ νὰ ἀποβεῖ πολλὲς φορὲς ἡ συνεργασία τῶν ντόπιων μὲ ξένες ἐπιχειρήσεις σὲ μικτοὺς φορεῖς ἐφόσον θὰ συμβάλουν οὐσιαστικὰ στὴν πιὸ ἄρτια ἀξιοποίηση τῆς ξένης τεχνολογίας ἀλλὰ καὶ στὴν εἰσαγωγὴ πιὸ σύγχρονων μεθόδων διοικήσεως, σὲ τομεῖς ὅπους εἶναι ἰδιαίτερα ἔντονος ὁ διεθνὴς συναγωνισμός.

2.2.5. Ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως καὶ ἀποδόσεως τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ.

Τὸ εὐνοϊκὸ διεθνὲς πλαίσιο μὲ τὴν ἔνταξη στὴν ΕΟΚ καὶ ἡ ἐξασφάλιση τῶν ἀπαραίτητων τεχνολογικῶν γνώσεων καὶ τοῦ τεχνολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ δὲν ἀρκοῦν γιὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκδήλωση ἀναπτυξιακῶν πρωτοβουλιῶν. Ἐξίσου

ἀπαραίτητη εἶναι καὶ ἡ βελτίωση τῶν ἐσωτερικῶν συνθηκῶν ποὺ συνδέονται μὲ τὶς πρωτοβουλίες αὐτές. Πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ θὰ ἐπιζητηθεῖ ἡ βελτίωση τῆς ὀργανωτικῆς δομῆς, ἰδιαίτερα στὸ δημόσιο τομέα, γιὰ νὰ ἁπλουστευθοῦν ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο οἱ διαδικασίες καὶ οἱ διατυπώσεις, νὰ συντομευθεῖ ὁ χρόνος ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴ λήψη τῶν διαφόρων ἀποφάσεων καὶ ἰδίως γιὰ νὰ ἀποκτήσει ἡ κρατικὴ μηχανὴ τὶς δυνατότητες καὶ νὰ πάρει τὶς πρωτοβουλίες ποὺ χρειάζονται, ὥστε νὰ συμπαρασταθεῖ τὸν ἰδιωτικὸ τομέα στὴν ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια.

Τὸ ἴδιο ἀναγκαία εἶναι καὶ ἡ αὔξηση τῆς ἀποτελεσματικότητας τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀγορᾶς μὲ τὴν περιφρούρηση τῶν ἀνταγωνιστικῶν συνθηκῶν, καὶ τὴν ἀποκατάστασή τους στὶς περιπτώσεις ἐκεῖνες, ὅπου ἔχουν νοθευτεῖ. Αὐτό, γιατὶ ὁ ὑγιὴς ἀνταγωνισμὸς ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴν ταχεία αὔξηση τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς παραγωγικότητας, γιὰ τὴν ἐνθάρρυνση κάθε ἐπιχειρηματικῆς πρωτοβουλίας καὶ γιὰ τὴν προστασία τοῦ καταναλωτῆ.

Ἄλλο στρατηγικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐξασφάλιση εὐνοϊκοῦ πλαισίου γιὰ τὴν ἀνάπτυξη εἶναι ἡ συνεχὴς βελτίωση τῆς βασικῆς ὑποδομῆς, ἰδιαίτερα στὶς περιφέρειες. Κι' αὐτὸ τόσο γιατὶ σὲ μερικὲς περιπτώσεις ἔχουν συγκριτικὰ παραμεληθεῖ ὅσο καὶ γιατὶ τὸ χαμηλότερο ἐπίπεδο παραγωγικότητάς τους, σὲ σχέση μὲ τὴν πρωτεύουσα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη—ποὺ παρουσιάζουν ἤδη ἔκδηλα τὰ συμπτώματα μιᾶς ἀναπτυξιακῆς κοπώσεως—ἀποτελεῖ σοβαρὴ ἔνδειξη ὅτι, τουλάχιστον ἀπὸ τὴ μακροχρονιότερη σκοπιά, τὰ ἀναπτυξιακὰ περιθώρια εἶναι μεγαλύτερα ἐκεῖ.

2.3. Ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση πλήρους ἀπασχολήσεως.

Ἂν λάβουμε ὑπόψη τὶς συγκριτικὰ εὐνοϊκὲς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν στὸν τομέα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὶς προοπτικὲς ποὺ διαγράφονται ὡς πρὸς τὴν αὔξηση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τῆς ζητήσεως ἐργασίας, μποροῦμε νὰ ποῦμε σὲ γενικὲς γραμμές, ὅτι ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ταχείας οἰκονομικῆς ἀνόδου ἐξασφαλίζει παράλληλα καὶ τὴν ἐπίτευξη πλήρους ἀπασχολήσεως. Τὰ ἰδιαίτερα προβλήματα καὶ οἱ δυσκολίες, ποὺ εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ὑπάρξουν σὲ ἐπιμέρους κλάδους ἢ τομεῖς, θὰ ἀντιμετωπισθοῦν μέσα στὰ πλαίσια τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν ἀπασχόληση.

2.4. Ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν προώθηση τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων.

Κοινὸ στοιχεῖο τῆς στρατηγικῆς γιὰ νὰ ὑπηρετηθοῦν οἱ κοινωνικὲς—ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ πολιτιστικὲς—ἐπιδιώξεις τοῦ Προγράμματος, εἶναι ἡ διάθεση πόρων γιὰ καθεμιὰ ἀπ' αὐτές, μέσα στὰ πλαίσια τῶν δυνατοτήτων ποὺ ὑπάρχουν. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως αὐτό. Παράλληλα πρέπει νὰ προσδιορισθοῦν οἱ προσφορότερες κατευθύνσεις γιὰ τὴ διάθεση αὐτῶν τῶν πόρων.

Ὡς πρὸς τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, ἡ διάθεση τῶν πόρων καὶ γενικότερα κάθε σχετικὴ ρύθμιση θὰ γίνει μὲ κριτήριο τὴν ἀρχή, πὼς βαθμιαῖα πρέπει νὰ φθάσουμε σ' ἕνα σημεῖο, ποὺ ὅλοι οἱ Ἕλληνες θὰ ἔχουν τὶς ἴδιες δυνατότητες καλύψεως τῶν βασικῶν ἀναγκῶν τους γιὰ ὑπηρεσίες ὑγείας' παιδείας, στεγάσεως, ἀσφαλίσεως καὶ πρόνοιας. Οἱ σημερινὲς διακρίσεις ὀφείλονται, στὸ μεγαλύτερό τους μέρος, στὴ γενικότερη ἀνεπάρκεια τῶν πόρων στὸ παρελθὸν καὶ στὴ σταδιακὴ κατ' ἀνάγκη ἐπέκταση τῆς ἀντίστοιχης καλύψεως. Παράλληλα μὲ τὴ συνεχὴ γενικὴ βελτίωση τῆς στάθμης τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, οἱ διακρίσεις αὐτὲς πρέπει βαθμιαῖα νὰ λείψουν, ὄχι μὲ τὴν ὑποβάθμιση ἐκείνων ποὺ σήμερα πλεονεκτοῦν ἀλλὰ μὲ τὴν ἀναβάθμιση αὐτῶν ποὺ ὑστεροῦν.

Ἡ ἔκταση τῆς μειώσεως τῆς ἀνισοκατανομῆς καὶ οἱ τρόποι, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ πραγματοποιηθεῖ, θὰ ἐπιλεγοῦν ἔτσι, ὥστε νὰ μὴ προκύψουν δυσχέρειες στὴ διαδικασία ἀναπτύξεως. Ἀντίθετα θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ βελτίωση τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος νὰ ἀποτελέσει ἐνισχυτικὸ παράγοντα τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἡ ἀμοιβὴ κάθε συντελεστῆ πρέπει νὰ ἀντισταθμίζεται ἀπὸ τὴ συμβολή του στὴν παραγωγή.

2.5. Ἡ στρατηγικὴ γιὰ τὴν προώθηση τῶν πολιτιστικῶν ἐπιδιώξεων.

Πέρα ἀπὸ τὶς τεχνικὲς λύσεις ποὺ μποροῦν νὰ δοθοῦν γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ποιότητας τοῦ περιβάλλοντος καὶ τοὺς πόρους ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν γι' αὐτές, παράλληλη στρατηγικὴ κατεύθυνση δράσεως εἶναι καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ γύρω ἀπὸ τὰ ἀμφισβητούμενα θέματα καὶ ἡ συμμετοχὴ καὶ συνεργασία του στὴ διαμόρφωση καὶ στὴν ἐφαρμογὴ τῶν λύσεων ποὺ προτείνονται. Ἡ σωστὴ ἐνημέρωση σ' ἕναν τόσο εὐαίσθητο τομέα ἔχει ἀποφασιστικὴ σημασία γιὰ τὴν πρόληψη ἀδικαιολόγητων ἀντιδράσεων, ποὺ σὲ τελικὴ ἀνάλυση εἶναι ἀντιπαραγωγικὲς τόσο γενικότερα ὅσο καὶ γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ποιότητας ζωῆς. Ἐξάλλου, χωρὶς τὴ συνεργασία τοῦ κοινοῦ, οἱ πόροι ποὺ θὰ ἀφιερωθοῦν στὴν προσπάθεια γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ποιότητας τοῦ περιβάλλοντος ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἔχουν πολὺ περιορισμένη ἀποτελεσματικότητα.

Βασικὴ κατεύθυνση γιὰ τὴν ἀνύψωση τῆς στάθμης τῆς παιδείας μὲ τὴ γενικότερη ἔννοια τοῦ ὅρου, καὶ γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας εἶναι ἡ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ συμπαράσταση τοῦ δημοσίου σὲ κάθε προσπάθεια, ὥστε νὰ δοθεῖ περισσότερο πνευματικὸ περιεχόμενο στὶς διάφορες ἐκδηλώσεις καὶ ἰδιαίτερα σὲ κεῖνες ποὺ συνδέονται μὲ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ψυχαγωγία. Κι αὐτὸ ὄχι μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἐπιβολῆς τῶν προτύπων μιᾶς ὁποιασδήποτε μειοψηφίας στοὺς ὑπόλοιπους Ἕλληνες — κάτι ποὺ ἔτσι κι ἀλλιῶς θ' ἀποτύγχανε, ἀφοῦ ἀντιστρατεύεται τὸ κοινὸ αἴσθημα — ἀλλὰ περισσότερο μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἐνισχύσεως στοιχείων, ποὺ βρίσκονται μέσα στὸ κλίμα κάθε ἐκδηλώσεως καὶ ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ γίνουν εὐπρόσδεκτα.

II. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1. ΟΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΤΕΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1.1. Χαρακτηριστικὰ ἐπιτεύγματα.

1.1.1. Γρήγορη αὔξηση τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ εἰσοδήματος.

Στὰ τελευταῖα 25 περίπου χρόνια ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία πέτυχε μιὰ γρήγορη καὶ σχεδὸν ἀδιάκοπη ἄνοδο. Ὁ ὄγκος τῆς παραγωγῆς σχεδὸν τετραπλασιάστηκε. Τὸ κατὰ κεφαλὴ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ προϊὸν ὑπερτριπλασιάστηκε, φθάνοντας τὸ 1977 τὶς 103 χιλ. δρχ., περίπου (2.800 δολλ.) ἢ τὸ μισὸ τοῦ ἀντίστοιχου μέσου κατὰ κεφαλὴ εἰσοδήματος στὶς ἐννέα χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας. Τὸ 1953 τὸ ποσοστὸ αὐτὸ δὲν ὑπερέβαινε αἰσθητὰ τὸ 1/3. Ἔτσι, ἡ οἰκονομία τῆς χώρας βελτιώθηκε οὐσιαστικά, ὄχι μόνο σὲ ἀπόλυτα μεγέθη ἀλλὰ καὶ συγκριτικά.

1.1.2. Καταπολέμηση τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως.

Παράλληλο ἐπίτευγμα εἶναι ἡ καταπολέμηση τῆς ἀνεργίας καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς ὑποαπασχολήσεως ποὺ γιὰ πολλὰ χρόνια μετὰ τὸν πόλεμο ἀποτελοῦσαν πιεστικότατο πρόβλημα. Ἂν καὶ ἡ ἐξωτερικὴ μετανάστευση καὶ ἡ συγκριτικὰ χαμηλὴ γεννητικότητα συνέβαλαν στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, ἡ αὔξηση τῶν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως στοὺς μὴ γεωργικοὺς τομεῖς, ποὺ δημιούργησε ἡ συνεχὴς καὶ γρήγορη ἄνοδος ἀποτέλεσε τὸν κυριότερο πα-

ράγοντα. Ὁ οἰκονομικὰ ἐνεργὸς πληθυσμὸς στοὺς τομεῖς αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν τῶν ἐτῶν 1951 καὶ 1971 αὐξήθηκε κατὰ 480.000 ἄτομα.

1.1.3. Βελτίωση στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐξαγωγῶν.

Ὁ δευτερογενὴς τομέας καὶ ἰδιαίτερα ἡ μεταποίηση, μὲ τὴ γρήγορη ἀνοδικὴ πορεία τους αὔξησαν σημαντικὰ τὴ συμμετοχή τους στὸ ἐθνικὸ προϊόν. Ἔτσι, τὸ μερίδιο τοῦ δευτερογενοῦς τομέα στὸ ἀκαθάριστο ἐγχώριο προϊὸν αὐξήθηκε ἀπὸ 19,7 % τὸ 1953 σὲ 32,9 % τὸ 1977 καὶ τὸ μερίδιο τῆς μεταποιήσεως ἀπὸ 14,1 % σὲ 21,5 % ἀντίστοιχα. Ἰδιαίτερα ἐνθαρρυντικὴ ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ εἶναι ἡ πρόσφατη γρήγορη αὔξηση τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Οἱ ἐξαγωγὲς αὐτές, ἐνῶ γιὰ πολλὰ χρόνια ἀντιπροσώπευαν πολὺ χαμηλὸ ποσοστὸ τοῦ προϊόντος στὴ μεταποίηση (2,4 % τὸ 1963 καὶ μόλις 7 % περίπου τὸ 1970), ἔφθασαν τὸ 15 % περίπου τὸ 1977.

1.1.4. Γρήγορη αὔξηση τῶν ἀποταμιεύσεων καὶ τῶν ἐπενδύσεων καὶ βελτίωση τῆς βασικῆς ὑποδομῆς.

Οἱ ἐξελίξεις ποὺ ἀναφέρονται πιὸ πάνω, στηρίχτηκαν στὴ γρήγορη αὔξηση τῶν ἀποταμιεύσεων καὶ τῶν ἐπενδύσεων ἀλλὰ καὶ στὴν οὐσιαστικὴ βελτίωση τῆς βασικῆς ὑποδομῆς.

Τὸ ποσοστὸ τοῦ εἰσοδήματος ποὺ ἀποταμιεύονταν ἐδῶ καὶ 25 περίπου χρόνια (τὸ 1953) δὲν ὑπερέβαινε τὸ 11 %, ἐνῶ τὸ 1976 ἦταν 19,3 %. Τὸ μέγεθος αὐτὸ θὰ ἦταν σημαντικὰ μεγαλύτερο, ἂν δὲν μεσολαβοῦσε ἡ πρόσφατη διεθνὴς οἰκονομικὴ ὕφεση καὶ ἡ ἀναπόφευκτη ἀπότομη αὔξηση τῆς δαπάνης γιὰ κατανάλωση, ποὺ προκάλεσε ἡ ἀνατίμηση τοῦ πετρελαίου καὶ ἡ αὔξηση τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν.

Ἡ αὐξημένη διάθεση γιὰ ἀποταμίευση καὶ ἐπένδυση συνετέλεσε καὶ στὴν οὐσιαστικὴ βελτίωση τῆς βασικῆς ὑποδομῆς τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐγκαταστημένη δυναμικότητα παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας στὰ τελευταῖα 25 χρόνια 18πλασιάστηκε περίπου, ἐνῶ στὶς τηλεπικοινωνίες ὁ ἀριθμὸς τῶν τηλεφωνικῶν συνδέσεων 20πλασιάστηκε. Τὸ μῆκος τῶν δρόμων μὲ ἀσφαλτικὸ τάπητα αὐξήθηκε ἀπὸ 3.000 περίπου χιλιόμετρα τὸ 1953 σὲ 19.000 περίπου τὸ 1977 μὲ παράλληλη βελτίωση τῆς βατότητας καὶ τοῦ ὑπόλοιπου ὁδικοῦ δικτύου. Οἱ ἀρδευόμενες γεωργικὲς ἐκτάσεις, κυρίως χάρη στὰ μεγάλα ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα ποὺ ἐκτελέστηκαν, αὐξήθηκαν ἀπὸ 2,8 περίπου ἑκατ. στρέμματα τὸ 1953 σὲ 8,7 ἑκατ. στρέμματα τὸ 1977. Ἐξίσου θεαματικὴ ἦταν καὶ ἡ πρόοδος σὲ πολλοὺς ἄλλους τομεῖς, ἐνῶ στοὺς ὑπόλοιπους ἡ βελτίωση ἦταν σημαντική.

1.1.5. Βελτίωση στὴ διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος.

Στὴ βελτίωση τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος συνέβαλαν μακροχρονιότερα ἡ μείωση τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως, ἡ πληρέστερη ἀσφαλιστικὴ κάλυψη, ἡ βελτίωση τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, τὰ στεγαστικὰ δάνεια καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτική.

Στὸν ἀγροτικὸ τομέα, ἐνῶ κατὰ τὸ 1961 τὸ ποσοστὸ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ποὺ ἀπασχολεῖτο στὴ γεωργία ἦταν ὑπερδιπλάσιο τοῦ μεριδίου τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, σήμερα ἡ σχέση αὐτὴ ὑπολογίζεται ὅτι μειώθηκε στὸ 1,7. Καὶ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα χρόνια, γιὰ νὰ ἀναπληρωθεῖ ἡ μείωση τοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ τὶς δυσμενεῖς καιρικὲς συνθῆκες, διατέθηκε στὴ γεωργία εἰσοδηματικὴ ἐνίσχυση αὐξημένη κατὰ 36 % σὲ σύγκριση μὲ τὰ προηγούμενα δύο χρόνια.

Τὸ μερίδιο τῆς ἐργασίας στὸ μὴ γεωργικὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα ποὺ ἦταν 42,2 % τὸ 1973 αὐξήθηκε στὸ 48,3 % τὸ 1977. Παράλληλα τὰ γενικὰ ἐλάχιστα ὅρια ἀμοιβῶν καὶ οἱ μέσοι μισθοὶ καὶ ἡμερομίσθια στὴ βιομηχανία, κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσερα χρόνια, αὐξήθηκαν κατὰ 3 ποσοστιαῖες μονάδες γρηγορότερα ἀπὸ τὴν αὔξηση τῆς μέσης ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας.

Ἐπίσης οἱ φορολογικὲς ἐλαφρύνσεις, ποὺ χορηγήθηκαν πρόσφατα, βελτίωσαν τὴ διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος γιατὶ ὠφέλησαν περισσότερο τὰ χαμηλὰ εἰσοδήματα.

1.1.6. Βελτίωση τῆς στάθμης τῶν Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Ἡ συνεχὴς βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐκδηλώθηκε, ὄχι μόνο μὲ τὴν αὐξημένη προσφορὰ ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ βελτίωση τῆς στάθμης τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρεται ὅτι, ἐνῶ τὸ 1956 - 57, μόνο τὸ 30 % περίπου τοῦ πληθυσμοῦ εἶχε ἀσφαλιστικὴ κάλυψη καὶ σὲ 1.000 κατοίκους ἀντιστοιχοῦσαν 5 νοσηλευτικὲς κλίνες καὶ 1 γιατρός, σήμερα ἔχουμε φθάσει σὲ πλήρη σχεδὸν ἀσφαλιστικὴ κάλυψη (95 %) καὶ σὲ 6,5 κλίνες καὶ 2 γιατροὺς σὲ 1.000 κατοίκους.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ στάθμη τοῦ πληθυσμοῦ βελτιώθηκε ἐπίσης οὐσιαστικά. Ὁ ἀναλφαβητισμὸς ποὺ πρὶν 25 περίπου χρόνια εἶχε πολὺ σημαντικὴ ἔκταση καταπολεμήθηκε σχεδὸν ριζικά, τουλάχιστο στὶς νεώτερες ἡλικίες. Κατὰ τὴν περίοδο 1955 - 1977, οἱ μαθητὲς στὴ μέση γενικὴ ἐκπαίδευση ὑπερτριπλασιάστηκαν καὶ στὴν τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ αὐξήθηκαν κατὰ 71 % περίπου. Στὴν ἴδια περίοδο ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν στὴν ἀνώτατη ἐκπαίδευση ὑπερτριπλασιάστηκε, ἐνῶ τὸ σύνολο τῶν ἐκπαιδευτικῶν σὲ ὅλες τὶς βαθμίδες διπλασιάστηκε. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πιὸ πάνω, οἱ δυνατότητες τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν πρόσφατη μεταρρύθμιση, νὰ προσφέρει στὴν οἰκονομία τὸ ἐξειδικευμένο προσωπικὸ ποὺ χρειάζεται ἔχουν αὐξηθεῖ σημαντικά.

Μεγάλη ἦταν ἡ αὔξηση τοῦ οἰκιστικοῦ κεφαλαίου τῆς χώρας. Ἐνῶ τὸ 1952 - 53 ἀντιστοιχοῦσαν δύο περίπου ἄτομα γιὰ κάθε δωμάτιο καὶ οἱ βοηθητικοὶ χῶροι καὶ οἱ ἄλλες εὐκολίες ἦταν περιορισμένοι, σήμερα ἔχουμε φθάσει σὲ μιὰ σχέση ἑνὸς περίπου ἀτόμου γιὰ κάθε δωμάτιο, μὲ παράλληλη βελτίωση τῆς ποιότητας.

1.2. Οἱ ἀδυναμίες καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Παρὰ τὴν οὐσιαστικὴ πρόοδο ποὺ σημειώθηκε ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις, ἡ οἰκονομία μας ἐξακολουθεῖ νὰ παρουσιάζει ὁρισμένες βασικὲς ἀδυναμίες. Ἡ πρόοδος ποὺ σημειώθηκε σὲ ὁρισμένους τομεῖς δὲν ἦταν ἀνάλογη μὲ τὴ γενικότερη ἄνοδο, ἐνῶ σὲ ἄλλους ἡ βελτίωση ἦταν πολὺ περιορισμένη. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, ὅπως ἄλλωστε ἔχει συμβεῖ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς χῶρες, ἡ ἀνάπτυξη δημιούργησε μερικὰ καινούργια προβλήματα.

1.2.1. Οἱ ἀδυναμίες στὴ σύνθεση τῶν ἐπενδύσεων.

Βασικὴ ἀδυναμία τῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ συγκριτικὰ χαμηλὴ συμμετοχὴ τῆς μεταποιήσεως στὴ σύνθεση τῶν ἐπενδύσεων (12 % τὸ 1953 καὶ 17 % τὸ 1977), ποὺ συνδέεται στενὰ μὲ τὴ σχετικὴ ὑστέρηση στὴν ἀνάπτυξη τοῦ μεταποιητικοῦ τομέα καὶ μὲ τὶς ἀδυναμίες ποὺ αὐτὸς παρουσιάζει.

Ἀντίθετα πολὺ ψηλή, συγκριτικά, ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ συμμετοχὴ τῶν οἰκιστικῶν ἐπενδύσεων (44,5 τὸ 1977). Ἡ χαμηλὴ στάθμη τοῦ οἰκιστικοῦ κεφαλαίου στὴν ἀρχὴ τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου καὶ οἱ μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμοῦ αὔξησαν σημαντικὰ τὶς ἀνάγκες γιὰ ἐπενδύσεις σὲ κατοικίες καί, ὡς ἕνα σημεῖο, μποροῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴ μεγάλη συμμετοχὴ τῶν ἐπενδύσεων αὐτῶν στὸ σύνολο, γιατὶ στὸ μεγάλο μέρος τους ἀνταποκρίθηκαν σὲ μιὰ ἐπείγουσα κοινωνικὴ ἀνάγκη. Ἡ συνέχιση ὅμως τοῦ φαινομένου μὲ τὸν ἴδιο ρυθμὸ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ δικαιολογημένη μέσα στὸ πλαίσιο τῶν ἀναπτυξιακῶν προτεραιοτήτων τῆς οἰκονομίας.

1.2.2. Οἱ διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες στὴ μεταποίηση.

Ἂν καὶ ὁρισμένοι κλάδοι τῆς μεταποιήσεως ἔχουν ἐπιτελέσει θεαματικὴ πρόοδο καὶ ἔχουν φθάσει σὲ ἐπίπεδα ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ ἀνταγωνιστικότητας πολὺ ἱκανοποιητικά, στὸ σύνολό του ὁ τομέας παρουσιάζει ἀκόμα σοβαρὲς διαρθρωτικὲς καὶ ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες.

Ἡ σύνθεση τῆς μεταποιητικῆς παραγωγῆς παρουσιάζει σχετικὰ ψηλὸ βαθμὸ συγκεντρώσεως σὲ παραδοσιακοὺς κλάδους τῆς ἐλαφρᾶς βιομηχανίας μὲ περιορισμένο δυναμισμό. Σημαντικὸ μέρος τῆς μεταποιητικῆς δραστηριότητας εἶναι ἀκόμα ὀργανωμένο πάνω σὲ βιοτεχνικὴ βάση. Τὸ 42% τῶν ἀπασχολουμένων στὴ μεταποίηση τὸ 1973 ἐργαζόταν σὲ μονάδες μὲ λιγότερα ἀπὸ δέκα ἄτομα ἢ κάθε μιὰ καὶ ἀπὸ τότε οἱ συνθῆκες δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν μεταβληθεῖ σημαντικά. Ὁ ἀνταγωνισμὸς εἶναι χαλαρὸς καὶ ἡ δασμολογικὴ προστασία πολλῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν εἶναι ἀκόμη σημαντικὴ ἔτσι ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴ διατήρηση σχετικὰ ψηλῶν τιμῶν. Τέλος μὲ ἐλάχιστες ἀλλὰ σημαντικὲς ἐξαιρέσεις, ἡ τεχνολογικὴ ἔρευνα στὸ βιομηχανικὸ τομέα εἶναι ὑποτυπώδης.

1.2.3. Οἱ διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες στὴ γεωργία.

Παρόλο ποὺ κατὰ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ τριπλασιάστηκε καὶ οἱ συνθῆκες διαβιώσεως τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ βελτιώθηκαν ἀποφασιστικά, ὁ τομέας αὐτὸς παρουσιάζει ἀκόμα σοβαρὰ διαρθρωτικὰ προβλήματα.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς δομῆς τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τῆς διαρθρώσεως τῶν φυσικῶν πόρων, χαρακτηριστικὲς ἀδυναμίες εἶναι τὸ μικρὸ μέγεθος τῶν ἐκμεταλλεύσεων σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν πολυτεμαχισμὸ καὶ τὴ διασπορὰ τῶν ἀγροτεμαχίων καὶ τὰ φτωχὰ καὶ ὑποβαθμισμένα ἐδάφη στὶς ὀρεινὲς καὶ ἡμιορεινὲς περιοχὲς — στὶς ὁποῖες εἶναι ἐγκαταστημένες οἱ μισὲς περίπου ἀγροτικὲς ἐκμεταλλεύσεις — τὰ ὁποῖα ἔχουν πολὺ περιορισμένες δυνατότητες γιὰ μεταβολὴ στὴν παραγωγικὴ τους κατεύθυνση.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα, ἡ προχωρημένη ἡλικία ἑνὸς μεγάλου, συγκριτικά, ποσοστοῦ τοῦ γεωργικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ὁ χαμηλὸς ἀριθμὸς ἐνεργῶν ἀτόμων ἀνὰ ἐκμετάλλευση, δυσκολεύουν τὴν κάλυψη ἐποχικῶν ἀναγκῶν σὲ ἐργασία καὶ μειώνουν τὴν παραγωγικότητα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πιὸ πάνω, ἡ περιορισμένη συνεταιριστικὴ δραστηριότητα στὸ στάδιο τῆς παραγωγῆς καὶ ἡ μικρὴ συμμετοχὴ τῶν συνεταιρισμῶν στὸ στάδιο τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς μεταποιήσεως, ἡ ἐλλιπὴς ὀργάνωση τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἐμπορίας, καθὼς καὶ ἡ ἔλλειψη τεχνικοοικονομικῆς καὶ κοινωνικοοικονομικῆς ἔρευνας, ἀποτελοῦν ἀδυναμίες, ποὺ ἐπιδροῦν ἀρνητικὰ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ γεωργικοῦ τομέα καὶ προσλαμβάνουν ἰδιαίτερη σημασία μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἐντάξεως στὴν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότητα.

1.2.4. Τὸ πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Πολὺ στενὰ δεμένα μὲ τὶς διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐπενδύσεων εἶναι καὶ τὰ προβλήματα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Τὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἐλλειμματικὸ σὲ πολὺ μεγάλη ἔκταση. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὶς ἐξαγωγὲς ἀγαθῶν κατὰ τὸ 1977 μόλις ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ καλύψουν τὸ 40% τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας σὲ εἰσαγωγές. Ἡ χρηματοδότηση τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιτυγχάνεται κυρίως μὲ τὸ πλεόνασμα τῶν ἄδηλων συναλλαγῶν καὶ λιγότερο μὲ τὴν καθαρὴ εἰσροὴ κεφαλαίων, ποὺ στὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι αὐτόνομη.

Ἂν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ δομὴ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας ὁ πιὸ πάνω τρόπος καλύψεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος δὲν εἶναι ἀναγκαῖα δυσμενής. Ἐκεῖνο ποὺ κάνει τὴ σημερινὴ δομὴ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν μακροχρονιότερα προβληματικὴ καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἀνάγκη νὰ βελτιωθεῖ τὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο δὲν εἶναι τόσο ἡ συγκυριακὴ ἀβεβαιότητα ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν ἄδηλων πόρων, ὅσο τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πόροι αὐτοὶ ἐπηρεάζονται ἀποφασιστικὰ ἀπὸ παράγοντες ξένους πρὸς τὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία, καὶ μπορεῖ σὲ κάποιο στάδιο νὰ ἀκολουθήσουν διαφορετικὴ πορεία ἀπ' αὐτὴ ποὺ κανονικὰ ἀναμένεται δημιουργώντας κρίσιμα καὶ δυσεπίλυτα προβλήματα στὶς ἐξωτερικές μας συναλλαγές.

1.2.5. Οἱ ἀδυναμίες στὸ πιστωτικὸ σύστημα.

Τὸ χρηματοδοτικὸ καὶ πιστωτικὸ σύστημα πάσχει ἀπὸ σοβαρὲς ἀδυναμίες. Κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν ἀδυναμιῶν αὐτῶν εἶναι οἱ συγκριτικὰ χαμηλὲς πιστώσεις, οἱ ὁποῖες παρέχονται στοὺς τομεῖς ἐκείνους, ποὺ συμβάλλουν περισσότερο στὴν ἀνάπτυξη. Ἡ παρέμβαση τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν εἶναι σὲ μερικὲς περιπτώσεις πιὸ ἐκτεταμένη καὶ λεπτομερειακὴ ἀπὸ ὅσο χρειάζεται, τὸ κόστος λειτουργίας τῶν τραπεζικῶν ἱδρυμάτων, ἰδιαίτερα τὰ τελευταῖα χρόνια, συγκριτικὰ ψηλὸ καὶ ἡ διασύνδεσή τους μὲ τὸ διεθνὲς τραπεζικὸ σύστημα ἀνεπαρκής. Πρόσθετο πρόβλημα, ποὺ συνδέεται μὲ τὸν πληθωρισμὸ καὶ παρατηρεῖται σὲ πολλὲς χῶρες, εἶναι ἡ μείωση τοῦ πραγματικοῦ ἐπιτοκίου τῶν καταθέσεων ποὺ ἀποθαρρύνει τὴν ἀποταμίευση καὶ διαστρεβλώνει τὴ σύνθεση τῶν ἐπενδύσεων. Τέλος πολὺ σοβαρὲς ἀδυναμίες παρουσιάζει ἡ κεφαλαιαγορά.

1.2.6. Οἱ ἀδυναμίες στὴν ὀργάνωση καὶ τὴ διοίκηση.

Ἡ πρόοδος ποὺ ἐπιτελέστηκε τὴν τελευταία 25ετία στὴν ὀργανωτικὴ δομὴ καὶ στὶς μεθόδους διοικήσεως, τόσο στὸ δημόσιο ὅσο καὶ στὸν ἰδιωτικὸ τομέα, ἦταν συγκριτικὰ περιορισμένη καὶ πάντως ὄχι ἀρκετὴ γιὰ νὰ στηρίξει τὴν περαιτέρω γρήγορη ἄνοδο τῆς οἰκονομίας. Παρὰ τὶς τεχνικὲς βελτιώσεις ποὺ ἔχουν εἰσαχθεῖ καὶ τὴ γενικότερη βαθμιαία ἄνοδο τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τοῦ προσωπικοῦ, τὰ συστήματα καὶ οἱ μέθοδοι ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ λήψη καὶ τὴν ἐφαρμογὴ ἀποφάσεων, τόσο στὸ δημόσιο ὅσο καὶ στὸν ἰδιωτικὸ τομέα, δὲν ἔχουν μεταβληθεῖ σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμό, ἐξακολουθοῦν νὰ συνδέονται περισσότερο μὲ τὸ παρελθὸν καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται ἐπαρκῶς στὶς σύγχρονες συνθῆκες.

1.2.7. Ἡ πόλωση στὴ χωροταξικὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων.

Πέρα ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἡ οἰκονομικὴ ἄνοδος τῆς τελευταίας 25ετίας δὲν μπόρεσε νὰ ἀντιμετωπίσει ἱκανοποιητικά, ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς δημιούργησε νέα προβλήματα ὅπως ἔγινε καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες χῶρες. Ἡ μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμοῦ καὶ οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων γύρω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ σὲ μικρότερο βαθμὸ στὴ Θεσσαλονίκη εἶναι ἡ κυριότερη αἰτία τῶν περισσότερων ἀπὸ τὰ νέα αὐτὰ προβλήματα. Συνέπεια τῆς μεγάλης αὐτῆς συγκεντρώσεως ἦταν ἡ δημιουργία σοβαρῶν λειτουργικῶν προβλημάτων τόσο στὰ δύο μεγάλα ἀστικὰ κέντρα ὅσο καὶ στὴν ὑπόλοιπη χώρα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ὑποβάθμιση τῆς ποιότητας τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐκτεταμένη φθορὰ στὸ περιβάλλον.

2. ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἡ πρόσφατη σοβαρὴ οἰκονομικὴ ὕφεση καὶ ἡ ἀπότομη αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν ὑγρῶν καυσίμων δημιούργησαν ὀξύτατα προβλήματα στὴν παγκόσμια οἰκονομία καὶ κλονισμὸ ἀκόμη καὶ σὲ χῶρες μὲ πολὺ ψηλὸ ἐπίπεδο ἀναπτύξεως. Στὴν περίπτωση τῆς Ἑλλάδας τὰ προβλήματα αὐτὰ ὀξύνθηκαν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὰ πρόσθετα οἰκονομικὰ βάρη ποὺ δημιούργησαν οἱ ἀνάγκες νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ἀμυντικὴ ἱκανότητα τῆς χώρας, νὰ ἀνεβεῖ ἡ στάθμη τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ νὰ βελτιωθεῖ ἡ θέση τῶν οἰκονομικὰ ἀσθενέστερων τάξεων καὶ τῶν ἐργαζομένων γενικά, ποὺ εἶχαν παραμεληθεῖ κατὰ τὴν ἑπταετία τῆς δικτατορίας.

Ἡ συναλλαγματικὴ δαπάνη γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ καυσίμων ἀπὸ 180 περίπου ἑκατ. δολλ. ἢ 7% περίπου τῆς συνολικῆς δαπάνης γιὰ εἰσαγωγὲς τὸ 1972 — τὸν τελευταῖο χρόνο πρὶν ἀπὸ τὴν αὔξηση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου — πλησίασε τὸ 1977 τὸ ἕνα δισ. δολλ. ἢ τὸ 18% περίπου τῆς συνολικῆς δαπάνης γιὰ εἰσαγωγές. Ἂν λάβουμε ὑπόψη, ὅτι τὸ ἔλλειμμα τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν τὸ 1977 ἦταν 1.300 ἑκατ. δολλ. περίπου, γίνεται φανερὸ πὼς ἡ αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγόμενων καυσίμων εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς κυριότερες αἰτίες γιὰ

τὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζονται στὴν ἐξισορρόπηση τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν τῆς χώρας τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἡ αὐξημένη τιμὴ τῶν καυσίμων ὁδήγησε στὴν ἀπότομη αὔξηση τῶν πραγματικῶν πόρων ποὺ δίνουμε γιὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουμε. Ἔτσι, ἡ δαπάνη γιὰ εἰσαγωγὲς πετρελαίου ἀπὸ 1,6% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ 1972 αὐξήθηκε σὲ 4,6% τὸ 1977.

Οἱ ἀμυντικὲς δαπάνες ἀπὸ 14% περίπου τῶν δημόσιων δαπανῶν τὸ 1972 - 73 ἔφθασαν τὸ 22,0% περίπου τὸ 1976 - 77. Σὰν ποσοστὸ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος οἱ δαπάνες αὐτὲς αὐξήθηκαν ἀπὸ 3,3% τὸ 1973 σὲ 6,1% τὸ 1977. Ἐπιπρόσθετα, ἡ μεγάλη αὔξηση τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν ἐπιβάρυνε σοβαρὰ τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν.

Οἱ δημόσιες δαπάνες γιὰ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες (ἐκπαίδευση, ἀσφάλιση, ὑγεία, πρόνοια) ἀπὸ 5,1% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ 1973 ἔφθασαν τὸ 6,6% τὸ 1977. Τέλος, ὅπως σημειώθηκε, τὸ μερίδιο τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα αὐξήθηκε ἀπὸ τὸ 1973 κατὰ 6 περίπου ἑκατοστιαῖες μονάδες. Ἡ ἀναδιανομὴ αὐτὴ τοῦ εἰσοδήματος εἶναι πιθανὸ νὰ ἔχει περιορίσει τὶς δυνατότητες γιὰ ἀποταμιεύσεις καὶ ἐπενδύσεις, ἐπειδὴ τὰ ἄτομα μὲ σχετικὰ χαμηλὸ εἰσόδημα τείνουν νὰ ξοδεύουν μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν ἐσόδων τους γιὰ τὴν ἱκανοποίηση ἄμεσων καταναλωτικῶν ἀναγκῶν.

Οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς ἐμπόδισαν μιὰ σημαντικὴ βελτίωση στὴ διάρθρωση τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ διαγράφεται, αὔξησαν τὶς καταναλωτικὲς ἀνάγκες σὲ σχέση μὲ τὴν παραγωγή, περιορίζοντας ἔτσι τὶς δυνατότητες γιὰ σχηματισμὸ κεφαλαίου, καὶ δημιούργησαν πρόσθετες ἀνάγκες γιὰ ἐξωτερικὸ δανεισμό.

Ἂν ὅμως λάβουμε ὑπόψη μας τὴν ἔνταση καὶ τὴν ὀξύτητα τῶν πληγμάτων ποὺ δέχτηκε ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, ἡ ἐπίδοσή της ὑπῆρξε, ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις, συγκριτικὰ πολὺ πιὸ ἱκανοποιητικὴ ἀπὸ τὶς ἐπιδόσεις τῶν περισσότερων χωρῶν μελῶν τοῦ Ὀργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως (ΟΟΣΑ), καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας (ΕΟΚ).

Ἐξελίξεις στὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν τιμῶν

		1974/73	1975/74	1976/75	1977/76	1977/73
Ρυθμὸς αὐξήσεως πραγματικοῦ ἐγχώριου προϊόντος σὲ τιμὲς ἀγορᾶς :	ΟΟΣΑ	0.25	–0.75	5.25	3.50	2.00
	ΕΟΚ	1.90	–2.20	4.70	2.25	1.60
	Ἑλλὰς	–3.60	6.00	6.00	3.65	2.95
Ρυθμὸς αὐξήσεως δείκτη τιμῶν καταναλωτῆ :	ΟΟΣΑ	13.6	11.4	8.0	8.0	
	ΕΟΚ	12.7	12.9	9.7	9.3	
	Ἑλλὰς	27.0	13.4	13.3	12.6	

Πηγή : OECD, ECONOMIC OUTLOOK, Δεκ. 1975, 1976, 1977.

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν πιὸ πάνω πίνακα, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς στὴ χώρα, κατὰ τὴν περίοδο 1973 - 77, ὑπερέβη κατὰ 50% τὸν ἀντίστοιχο ρυθμὸ τῶν χωρῶν-μελῶν τοῦ ΟΟΣΑ καὶ ἦταν περίπου διπλάσιος ἀπὸ ἐκεῖνον τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ. Ἐπίσης στὴν περίοδο 1973 - 77 δὲν σημειώθηκε σημαντικὴ χειροτέρευση στὸ ἰσοζύγιο τρεχουσῶν συναλλαγῶν, ὅπως στὶς χῶρες-μέλη τοῦ ΟΟΣΑ καὶ τῆς ΕΟΚ σὰν σύνολο, οἱ ὁποῖες ἀπὸ πλεονασματικὲς ἔγιναν ἐλλειμματικές. Ἐξάλλου, ἐνῶ ἡ ἀνεργία δὲν ἀποτελεῖ σοβαρὸ πρόβλημα στὴ χώρα μας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων στὶς χῶρες-μέλη τοῦ ΟΟΣΑ ἀπὸ 8 ἑκατ. περίπου τὸ 1973 αὐξήθηκε σὲ 16,3 ἑκατ. τὸ 1977.

Σοβαρὸ πρόβλημα ὅμως ἀποτελοῦν οἱ ἐξελίξεις στὸ ἐπίπεδο τῶν τιμῶν. Ὕστερα ἀπὸ τὸ 1975, ποὺ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ δείκτη τιμῶν καταναλωτῆ στὴ χώρα μας εἶχε μειωθεῖ σημαντικὰ καὶ πλησίασε τὸν ἀντίστοιχο ρυθμὸ τῆς ΕΟΚ, τὰ δύο τελευταῖα χρόνια δὲν μπόρεσε νὰ ἀκολουθήσει τὴν πτωτικὴ πορεία ποὺ ἀκολούθησε ὁ ρυθμὸς αὐτὸς στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα, μὲ συνέπεια νὰ διατηρεῖται ψυχολογικὸ κλίμα ποὺ ἐνθαρρύνει τὴ συνέχιση τοῦ πληθωρισμοῦ.

3. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.1. Γενικά.

Χωρὶς νὰ ὑποτιμᾶ κανένας τὴν ὀξύτητα τῶν συγκυριακῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ τὴ σοβαρότητα τῶν διαρθρωτικῶν της ἀδυναμιῶν, ὑπάρχουν ἀκόμη μεγάλα περιθώρια γιὰ συγκριτικὰ γρήγορη ἀνάπτυξη.

Οἱ ἐγχώριοι πόροι ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν γιὰ τὸ σχηματισμὸ κεφαλαίου, ἂν καὶ μειωμένοι σὲ σχέση μὲ τὸ πρόσφατο παρελθὸν ἐξαιτίας τῶν αὐξημένων καταναλωτικῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἄμυνα, τὰ καύσιμα καὶ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, μαζὶ μὲ τοὺς πόρους ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπή, ποὺ μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε, ἐπαρκοῦν γιὰ τὴν ἐπέκταση τῆς ὑποδομῆς καὶ τοῦ παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ ποὺ χρειάζονται γιὰ οὐσιώδη αὔξηση τῆς παραγωγῆς ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο.

Τὰ περιθώρια γιὰ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας εἶναι εὐρύτατα. Ἰδιαίτερα σὲ ὁρισμένους τομεῖς τῆς οἰκονομίας καὶ σὲ ὁρισμένες περιφέρειες τῆς χώρας ποὺ ὑστεροῦν, ἡ χρησιμοποίηση σύγχρονων μεθόδων παραγωγῆς καὶ ὀργανώσεως κατὰ τὸ πρότυπο τῶν πιὸ ἀναπτυγμένων χωρῶν μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει σὲ γρήγορη αὔξηση τῆς παραγωγικότητας, ὅπως ἔγινε καὶ στὸ παρελθὸν σὲ ἄλλους τομεῖς καὶ σὲ ἄλλες περιφέρειες τῆς χώρας.

Ἀκόμη πιὸ σημαντικὸ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω, μέσα στὰ πλαίσια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας ἡ χώρα θὰ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ἐξειδικευθεῖ σὲ κείνους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς ποὺ ἔχει συγκριτικὸ πλεονέκτημα. Ἡ γρήγορη αὔξηση τῆς παραγωγῆς στοὺς κλάδους αὐτοὺς θὰ ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως μὲ γοργὸ ρυθμό.

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτά, ἡ χώρα διαθέτει ἀξιόλογους ἀνθρώπινους καὶ φυσικοὺς πόρους ποὺ παρέχουν σημαντικὲς δυνατότητες γιὰ ἀνάπτυξη.

3.2. Οἱ ἀνθρώπινοι πόροι.

3.2.1. Ἡ προσφορὰ ἐργασίας.

Τὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ τῆς χώρας ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι τῆς τάξεως τῶν 3.340 χιλ. ἀτόμων καὶ ἀντιστοιχεῖ στὸ 36,3% τοῦ πληθυσμοῦ, σὲ σύγκριση μὲ 41% περίπου κατὰ μέσο ὅρο στὶς χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας. Ἔτσι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀναμενόμενη φυσικὴ αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 0,7% ἐτησίως, ὑπάρχουν ἀκόμη περιθώρια αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς ἐργασίας μὲ αὔξηση τῆς συμμετοχῆς ὁρισμένων κατηγοριῶν τοῦ πληθυσμοῦ στὸ ἀστικὸ ἐργατικὸ δυναμικό, ὅπως γυναικῶν καὶ ὁρισμένων ὁμάδων τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ. Πιὸ ἄμεση αὐξητικὴ ἐπίδραση στὴν προσφορὰ ἐργασίας ἀσκεῖ ἡ εἰσροὴ ἐπαναπατριζόμενων μεταναστῶν ἀπὸ τὴ Δ. Εὐρώπη καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς ἀποδημίας — ποὺ ἦταν πολὺ ψηλὴ στὸ παρελθὸν — σὲ ἀσήμαντα πλέον μεγέθη.

Ἡ ἐλεύθερη διακίνηση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας μετὰ τὴν ἔνταξη, θὰ μποροῦσε κατ' ἀρχὴ νὰ ἐπηρεάσει σὲ σημαντικὴ ἔκταση τὴν ποιότητα καὶ τὴν ποσότητα τῆς προσφορᾶς ἐργασίας. Αὐτὸ ὅμως δὲν φαίνεται πιθανό. Τουλάχιστον στὰ πρῶτα χρόνια τῆς περιόδου τοῦ Προγράμματος, οἱ προοπτικὲς γιὰ γρήγορη οἰκονομικὴ ἄνοδο στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ δὲν εἶναι αἰσιόδοξες, κι' αὐτό, μαζὶ μὲ τὴν ψηλὴ ἀνεργία στὶς χῶρες αὐτές, περιορίζει σὲ χαμηλὰ ἐπίπεδα τὴν ἀπορροφητικότητά τους σὲ μετανάστες στὸ ἐγγὺς μέλλον.

Μὲ βάση τὶς ὑποθέσεις αὐτὲς κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, τὸ συνολικὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ τῆς χώρας προβλέπεται ὅτι θὰ αὐξηθεῖ κατὰ 140 χιλ. ἄτομα περίπου, ὥστε τὸ 1982 νὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 3.480 χιλ. ἀτόμων. Μέρος τῆς αὐξήσεως αὐτῆς (80 χιλ. ἄτομα) θὰ προέλθει ἀπὸ τὴ φυσικὴ αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἡλικιῶν 15 - 65 ἐτῶν καὶ τὸ ὑπόλοιπο (60 χιλ.) ἀπὸ παλιννόστηση. Ἔτσι, ὑπάρχουν σημαντικὲς δυνατότητες νὰ καλυφθοῦν ἱκανοποιητικὰ οἱ ἀνάγκες σὲ ἐργασία ποὺ θὰ δημιουργηθοῦν ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη.

3.2.2. Ἡ ποιοτικὴ στάθμη τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

Ἡ ποιοτικὴ στάθμη τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ βελτιώνεται συνεχῶς τόσο μὲ τὴ γενικὴ σχολικὴ μόρφωση ὅλο καὶ πιὸ μεγάλου ἀριθμοῦ νέων ὅσο καὶ μὲ τὴν ἐπαγγελματική τους ἐξειδίκευση. Ἔτσι, ἐνῶ σύμφωνα μὲ τὴν ἀπογραφὴ τοῦ 1971 οἱ ἀπόφοιτοι μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀποτελοῦσαν τὸ 11 % τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τὸ ποσοστὸ αὐτὸ εἶναι σήμερα σημαντικὰ ψηλότερο. Ἐξάλλου, ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀντίστοιχων ἡλικιῶν (12 - 17 ἐτῶν) στὴ μέση ἐκπαίδευση ἔφθασε τὸ 75 % περίπου, ἐνῶ οἱ σπουδαστὲς στὶς ἀνώτερες καὶ μέσες τεχνικὲς σχολὲς ὑπερβαίνουν τὶς 150.000 Παρὰ τὶς ἀδυναμίες στὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα, μπορεῖ νὰ λεχθεῖ ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ ἔχει σήμερα στάθμη ποὺ ἐπιτρέπει τὴν εὐχερὴ ἔνταξή του μὲ ἀποδοτικὸ τρόπο σὲ σύγχρονες μονάδες παραγωγῆς. Τόσο ἡ ἀντίληψη, ἡ ἐνεργητικότητα καὶ ἡ προσαρμοστικότητα τοῦ ἔμψυχου ὑλικοῦ ὅσο καὶ ἡ ἐκπαίδευσή του βρίσκονται σὲ σχετικὰ ἱκανοποιητικὰ ἐπίπεδα.

3.3. Οἱ Φυσικοὶ πόροι.

3.3.1. Τὸ ἔδαφος.

Ἡ γεωφυσικὴ διαμόρφωση τῆς χώρας δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἀπὸ τὶς πιὸ εὐνοϊκές, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ συνολικὴ ἔκταση τῶν 132 ἑκατ. στρεμμάτων μόνο τὰ 39 περίπου ἑκατ. ἀποτελοῦν τὴ γεωργικὴ γῆ καὶ ἀπὸ αὐτὴ μόνο ἡ μισὴ περίπου ἔχει ψηλὴ γονιμότητα.

Ἂν καὶ οἱ ἐδαφικοὶ πόροι τῆς χώρας εἶναι περιορισμένοι, παρέχουν σημαντικὰ περιθώρια γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς. Ἀπὸ τὰ ἐδάφη ποὺ συγκεντρώνουν τὶς προϋποθέσεις γιὰ ἐντατικὴ ἐκμετάλλευση (16 ἑκ. στρ.), μόνο τὰ 8,7 περί που ἑκατ. ἀρδεύονται χωρὶς καὶ αὐτὰ νὰ ἀξιοποιοῦνται πλήρως. Ἡ δυνατότητα ἐπεκτάσεως τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως σὲ ὑπερδιπλάσιο ἀπὸ τὸ σημερινὸ ἀριθμὸ στρεμμάτων δημιουργεῖ σημαντικὰ περιθώρια αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Τοῦτο ὅμως θὰ ἀπαιτήσει τὴν πάροδο ἱκανοῦ χρόνου, καθὼς καὶ τὴ διάθεση σημαντικῶν κεφαλαίων.

Ἐξάλλου τὰ ὑπόλοιπα ἐδάφη, ἐκτάσεως 82 περίπου ἑκατομμυρίων στρεμμάτων, ποὺ ἀξιοποιοῦνται σήμερα κατὰ τρόπο ποὺ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθεῖ ἐντατικός, παρέχουν μεγάλα περιθώρια ἀναπτύξεως. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ 25 ἑκατομμύρια ποὺ καλύπτονται ἀπὸ δάση, σημαντικὸ μέρος τῶν ὑπολοίπων ἐκτάσεων προσφέρεται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη νέων δασῶν, βοσκοτόπων, χώρων ἀναψυχῆς, τόπων κυνηγίου κ.ἄ. Ἀπὸ τὰ ὑφιστάμενα δάση, εἶναι δυνατὸ νὰ αὐξήσουμε σημαντικὰ τὴν παραγωγὴ βιομηχανικοῦ ξύλου καὶ ἄλλων δασικῶν προϊόντων ποὺ καλύπτουν μέρος μόνο τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς.

3.3.2. Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος.

Ὁ γνωστὸς μεταλλευτικὸς πλοῦτος τῆς χώρας ποὺ εἶναι σημαντικός, μένει ἀκόμη σὲ μεγάλη ἔκταση ἀνεκμετάλλευτος εἴτε μὲ τὴν ἔννοια ὅτι δὲν γίνεται ἡ πρέπουσα ἐξόρυξη εἴτε γιατὶ τὰ μεταλλεύματα ποὺ ἐξορύσσονται δὲν ἀξιοποιοῦνται βιομηχανικὰ στὴν ἐπιθυμητὴ ἔκταση. Ἐξάλλου, σύμφωνα μὲ τὶς ὑπάρχουσες ἐνδείξεις, ἡ συστηματικὴ ἔρευνα εἶναι πιθανὸ ὅτι θὰ ἀποκαλύψει πρόσθετα σημαντικὰ κοιτάσματα. Ἐνῶ τὰ βέβαια ἕως λίαν πιθανὰ ἀποθέματα βωξιτῶν ὑπολογίζονται σὲ 150 ἑκατ. τόννους καὶ τῶν σιδηρονικελιούχων κοιτασμάτων-ποὺ εἶναι μὲ τὶς σημερινὲς συνθῆκες οἰκονομικὰ ἐκμεταλλεύσιμα - σὲ 250-300 ἑκατ. τόννους, τὰ πιθανὰ ἀποθέματα βωξίτου φθάνουν τὰ 250 ἑκατ. τόννους καὶ τῶν σιδηρονικελιούχων τὸ ἕνα δισ. τόννους. Οἱ ποσότητες αὐτὲς ἐπιτρέπουν τὴν περαιτέρω ταχεία ἀνάπτυξη τῶν ἀντίστοιχων μεταλλευτικῶν καὶ μεταλλουργικῶν δραστηριοτήτων γιὰ ἀρκετὲς δεκαετίες.

Ἂν καὶ ἡ μέχρι σήμερα ἔρευνα δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐκτίμηση τοῦ μεγέθους τῶν ἀποθεμάτων καὶ τῆς σπουδαιότητας ὀρυκτῶν ὅπως οἱ πορφυριτικοὶ χαλκοί, τὰ πολύτιμα μέταλλα, τὰ φωσφορικὰ ὀρυκτὰ κ.ἄ., καθὼς καὶ ἄλλων φτωχῶν σὲ περιεκτικότητα μεταλλευμάτων, οἱ ἐνδείξεις ποὺ ὑπάρχουν εἶναι πολὺ ἐνθαρρυντικές.

3.4. Οἱ ἐνεργειακοὶ πόροι.

Ὁ κυριότερος καὶ ἄμεσα ἐκμεταλλεύσιμος ἐγχώριος πόρος εἶναι τὰ λιγνιτικὰ κοιτάσματα. Τὰ βέβαια ἀποθέματα λιγνίτη ὑπερβαίνουν τὰ 3,5 δισ. τόννους, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ 65% εἶναι ἐκμεταλλεύσιμα κάτω ἀπὸ τὶς σημερινὲς συνθῆκες καὶ ἔχουν ἤδη ἐνταχθεῖ στὸ πρόγραμμα τῆς ΔΕΗ γιὰ τὴν παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας. Τὰ πιθανὰ ἀποθέματα ὑπολογίζονται σὲ ἄλλα 1,2 δισ. τόννους καὶ ὑπάρχουν σοβαρὲς ἐνδείξεις, ὅτι συστηματικὴ ἔρευνα θὰ ὁδηγήσει στὴν ἐξεύρεση καὶ ἄλλων σημαντικῶν κοιτασμάτων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λιγνίτες ἀξιόλογο πόρο ἀποτελεῖ καὶ ἡ τύρφη τῶν Φιλίππων, τὰ βέβαια ἀποθέματα τῆς ὁποίας ἰσοδυναμοῦν μὲ 2 περίπου δισ. τόννους λιγνίτη ἢ 220 ἑκ. τόννους πετρελαίου. Ὅμως παρὰ τὸν ἐντυπωσιακὸ ὄγκο του ἡ πιθανὴ συμβολὴ τοῦ κοιτάσματος αὐτοῦ στὴν κάλυψη τῶν ἐνεργειακῶν ἀναγκῶν εἶναι μᾶλλον περιορισμένη γιὰ τεχνικοὺς λόγους.

Ἄλλος ἀξιόλογος ἐγχώριος πόρος εἶναι ἡ ὑδροδυναμικὴ ἐνέργεια , ποὺ σήμερα ἀποδίδει περίπου 4.000 γιγαβατῶρες (ἑκατομμύρια κιλοβατῶρες) τὸ χρόνο, ἐνῶ τὸ τεχνικοοικονομικὰ ἐκμεταλλεύσιμο δυναμικὸ εἶναι τοὐλάχιστον τετραπλάσιο.

Στὸ στάδιο αὐτὸ εἶναι δύσκολο νὰ ἐκτιμηθεῖ ἡ πιθανὴ σημασία τῶν κοιτασμάτων ἄλλων πηγῶν, (πετρέλαιο, φυσικὰ ἀέρια καὶ πυρηνικὰ καύσιμα) στὴν ἱκανοποίηση τῶν ἐνεργειακῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας. Σήμερα μὲ τὶς ὑφιστάμενες ἐνδείξεις, τὰ ἀνακαλυφθέντα καὶ πιθανὰ κοιτάσματα πετρελαίου εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ἀποτελέσουν ἄξια λόγου πρόσθετη ἐγχώρια πηγὴ ἐνέργειας. Τέλος, κάποια μικρὴ σημασία ἔχουν οἱ δυνατότητες γεωθερμικῆς ἐνέργειας (Μῆλος) ἡ ἡλιακὴ ἐνέργεια, ποὺ ὁρισμένες ἐφαρμογές της ἔχουν ἤδη ἀρχίσει, καὶ ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνέμου γιὰ παραγωγὴ ἐνέργειας.

Οἱ γνωστοὶ ἐνεργειακοὶ πόροι ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν δὲν ἐπαρκοῦν γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ ἐνεργειακοῦ προβλήματος τῆς χώρας , ποὺ εἶναι ἀρκετὰ σοβαρό. Μποροῦν ὅμως νὰ συμβάλλουν ἀποφασιστικὰ στὴν ἀπάμβλυνσή του καὶ παρέχουν τὴν δυνατότητα ἀναπτύξεως ὁρισμένων ἐνεργοβόρων κλάδων μὲ μεγάλη οἰκονομικὴ σημασία.

3.5. Οἱ τουριστικοὶ πόροι.

Ἡ ἀκριβὴς μέτρηση τῆς τουριστικῆς χωρητικότητας μιᾶς περιοχῆς εἶναι πολὺ δύσκολη, γιατὶ δὲν ἔχουν ἀκόμη διαμορφωθεῖ μέτρα ἢ πρότυπα κοινῆς ἀποδοχῆς. Παρὰ τὶς δυσκολίες αὐτές, ὅλες οἱ ἐνδείξεις πείθουν, ὅτι ἡ τουριστικὴ χωρητικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ φυσικοῦ καὶ ἱστορικοῦ χώρου εἶναι ἀρκετὰ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ μέχρι σήμερα τουριστικὴ κίνηση.

III. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

1. Ο ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1.1. Ἡ ἐπίδραση τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων στὸ ρυθμὸ ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Οἱ διεθνεῖς οἰκονομικὲς συναλλαγὲς τῆς χώρας ἐπηρεάζουν ἀποφασιστικὰ τὴ διαμόρφωση ὁρισμένων βασικῶν μεγεθῶν καὶ τὸ ρυθμὸ ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Π ρ ῶ τ ο, γιατὶ ὁ ὄγκος τῶν συναλλαγῶν αὐτῶν σὲ σχέση μὲ τὴν ἐγχώρια παραγωγὴ εἶναι μεγάλος. Ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ποὺ εἰσάγονται σὰν ποσοστὸ τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος ἔφθασε τὸ 1/3 περίπου. Λίγο μικρότερη εἶναι ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ποὺ ἐξάγονται μὲ διάφορες μορφές.

Δ ε ύ τ ε ρ ο, γιατὶ οἱ δυνατότητες ποὺ ἔχουμε νὰ ἐπηρεάσουμε τὴν ἐξέλιξη τῶν διεθνῶν μας συναλλαγῶν ἔτσι, ὥστε νὰ προλάβουμε τυχὸν δυσμενεῖς ἀντίκτυπους στὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία, εἶναι πολὺ περιορισμένες. Οἱ ἐξαγωγές μας, ἰδιαίτερα τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐπηρεάζονται ἄμεσα ἀπὸ τὴ διεθνὴ ζήτηση, ποὺ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς. Τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ τὶς εἰσαγωγές μας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπαραίτητα ἀγαθὰ (καύσιμα, πρῶτες ὗλες, κεφαλαιουχικὸς ἐξοπλισμὸς) ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ περικόψουμε αἰσθητά. Ἀλλά, καὶ ὅπου μιὰ τέτοια περικοπὴ δὲν θὰ δημιουργοῦσε σοβαρὰ προβλήματα στὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία, εἶναι πολλὲς φορὲς ἀδύνατη γιατὶ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς διεθνεῖς συμβατικές μας ὑποχρεώσεις.

Τ ρ ί τ ο, γιατὶ μὲ τὴν ἔνταξη στὴν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότητα οἱ διενεῖς συναλλαγές μας θὰ αὐξηθοῦν ἀκόμη περισσότερο, συνδέοντας ἔτσι πιὸ στενὰ τὶς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις στὴ χώρα μὲ τὶς ἀντίστοιχες ἐξελίξεις στὸ χῶρο τῆς ΕΟΚ. Μετὰ τὴν προσχώρηση ἡ Ἑλλάδα θὰ διατηρήσει ποσοτικοὺς περιορισμοὺς ἔναντι τῶν κρατῶν μελῶν μόνο γιὰ ὁρισμένα προϊόντα καὶ γιὰ τὴν διάρκεια τῆς μεταβατικῆς περιόδου, μετὰ τὴ λήξη τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ περιορισμοὶ θὰ καταργηθοῦν.

Ἔναντι τρίτων χωρῶν θὰ ἐφαρμοστοῦν τὰ μέτρα ἀπελευθερώσεως τῶν εἰσαγωγῶν τὰ ὁποῖα ἰσχύουν στὴν ΕΟΚ στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς ἐμπορικῆς της πολιτικῆς. Ποσοτικοὶ περιορισμοὶ θὰ διατηρηθοῦν μόνο γιὰ ὁρισμένα προϊόντα ποὺ θὰ συμφωνηθοῦν μὲ τὴν πράξη τῆς προσχωρήσεως καὶ γιὰ τὴ μεταβατικὴ περίοδο.

Τὰ σοβαρὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ παγκόσμια οἰκονομία καὶ εἰδικότερα οἱ χῶρες τῆς ΕΟΚ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐξαρτῶνται περισσότερο οἱ ἐξωτερικὲς μας συναλλαγές, ἡ περιορισμένη σχετικὰ ἐπιτυχία τῶν μέτρων ποὺ ἐφαρμόστηκαν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων αὐτῶν, καθὼς καὶ ἡ ἐπανειλημμένη διάψευση τῶν προβλέψεων τοῦ πρόσφατου παρελθόντος, δημιουργοῦν σοβαρὴ ἀβεβαιότητα γιὰ τὶς διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις στὸ μέλλον.

Ἡ ἀβεβαιότητα ὡς πρὸς τὶς ἐπιπτώσεις ποὺ οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς μπορεῖ νὰ ἔχουν πάνω στὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία ἐπιτείνεται ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ διαγράφονται γιὰ ἀναβίωση προστατευτικῶν τάσεων στὸ διεθνὲς ἐμπόριο. Ἡ ἔνταξή μας στὴν Κοινὴ Ἀγορά, ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ἐλεύθερη διακίνηση ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἀνάμεσα στὶς χῶρες τῆς Κοινότητας καὶ τὴν Ἑλλάδα, περιορίζει σημαντικὰ τὸν ἄμεσο κίνδυνο τέτοιων ἐξελίξεων, ἰδιαίτερα μάλιστα ἀφοῦ τὸ Κοινὸ Ἐξωτερικὸ Δασμολόγιο τῆς ΕΟΚ παρέχει σὲ πολλὰ προϊόντα ἀρκετὴ προστασία καὶ ἡ προσφορὰ ἑλληνικῶν προϊόντων εἶναι μικρὴ σὲ σύγκριση μὲ τὴ συνολικὴ ζήτηση στὴ μεγάλη ἀγορὰ τῆς Κοινότητας. Ἡ ἔνταξή μας ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτρέψει ὁριστικὰ ὅλους τοὺς κινδύνους ἀφοῦ καὶ οἱ οἰκονομίες τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητας ἐξαρτῶνται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὶς διεθνεῖς ἀνταλλαγές.

Λόγω τῆς ἀβεβαιότητας αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ προβλεφθοῦν, μὲ ἱκανοποιητικὴ προσέγγιση, οὔτε οἱ ἐξελίξεις στὶς χῶρες τῆς Κοινότητας καὶ στὴ διεθνὴ οἰκονομία γενικότερα οὔτε καὶ οἱ ἐπιδράσεις τους στὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία κατὰ τὴν προσεχὴ πενταετία. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ὁ καθορισμὸς συγκεκριμένων καὶ μονοσημάντων στόχων γιὰ τὴν παραγωγὴ καὶ τὴ σύνθεσή της κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος, δὲν εἶναι οὔτε φρόνιμος ἀλλ' οὔτε καὶ δυνατὸς στὸ στάδιο αὐτό. Ἀντίθετα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπιστεῖ τὸ ἐνδεχόμενο ἐναλλακτικῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως, ἀνάλογα μὲ τὴν τροπὴ ποὺ θὰ πάρουν οἱ διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις.

1.2. Οἱ στόχοι γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς.

Ὁ μακροχρόνιος μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας σὲ σταθερὲς τιμὲς (κατὰ τὴν τελευταία 25ετία), ἦταν τῆς τάξεως τοῦ 6 %, καὶ αἰσθητὰ ψηλότερος σὲ ὁρισμένες περιόδους. Μετὰ ἀπὸ τὴν ἐλαφρὴ κάμψη τοῦ 1974, ἡ αὔξηση τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος κατὰ 5,1 % τὸ 1975 καὶ κατὰ 5,5 % τὸ 1976 φαίνεται πὼς δὲν ἦταν ἀρκετὴ γιὰ νὰ δώσει τὴν ἀπαραίτητη ὤθηση στὴν οἰκονομία, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ μείωση της σὲ ἐπίπεδα χαμηλότερα τοῦ 4 % τὸ 1977. Ἂν καὶ οἱ ἐξελίξεις τοῦ 1977 ἐπηρεάστηκαν ἀποφασιστικὰ ἀπὸ τὶς δυσκολίες στὸν τομέα τῶν ἐξαγωγῶν καὶ ἀπὸ τὴ μειωμένη γεωργικὴ παραγωγή, δὲν παύουν νὰ ἀποτελοῦν ἔνδειξη γιὰ τὴ χαλαρότητα τῆς ἀνακάμψεως στὰ δύο προηγούμενα χρόνια.

Οἱ πρόσφατες αὐτὲς ἐνδείξεις, ὅτι χαμηλοὶ σχετικὰ ρυθμοὶ ἀναπτύξεως δὲν ἀρκοῦν γιὰ νὰ κρατήσουν τὴν οἰκονομία σὲ σταθερὴ ἀνοδικὴ πορεία καὶ ἡ ἐξέταση τῶν δυνατοτήτων ποὺ ἔχει ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία γιὰ αὔξηση τῆς παραγωγῆς, πείθουν ὅτι αὔξηση τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος μὲ ἐτήσιο ρυθμὸ αἰσθητὰ χαμηλότερο ἀπὸ 5 % δὲν δημιουργεῖ προϋποθέσεις γιὰ αὐτοδύναμη ἀνάπτυξη. Κατὰ τὴ μακροοικονομικὴ ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος, δοκιμάστηκαν ἐναλλακτικοὶ ρυθμοὶ ἀναπτύξεως καὶ ἐναλλακτικὰ σχήματα ὡς πρὸς τὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐπενδύσεων, τὶς ἐξελίξεις στὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν καὶ τὰ λοιπὰ συναφὴ μεγέθη. Ἀπὸ τὴν ἀνάλυση αὐτὴ προκύπτει ὅτι, ὅταν ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως σὲ δεδομένη περίοδο ὑπολείπεται σημαντικὰ ἀπὸ τὸ 5 %, οἱ πόροι ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν γιὰ τὴν κατανάλωση καὶ τὶς ἐπενδύσεις δὲν ἀπορροφοῦνται στὸ σύνολό τους. Οἱ ἐτήσιες ἐπενδύσεις ποὺ χρειάζονται εἶναι τέτοιες ὥστε, σὲ σύγκριση μὲ τὸ 1977, νὰ αὐξάνουν λίγο ἢ καθόλου. Μὲ στάσιμες βασικὰ τὶς ἐπενδύσεις ὁ μόνος τρόπος νὰ ἀπορροφηθοῦν οἱ πόροι εἶναι ἡ αὔξηση τῆς καταναλώσεως μὲ ρυθμὸ αἰσθητὰ ψηλότερο ἀπὸ τὸ εἰσόδημα. Κάτι τέτοιο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μειονεκτήματα ποὺ παρουσιάζει, δὲν θὰ ἦταν εὔκολο. Ἡ ἰδιωτικὴ κατανάλωση δὲν μπορεῖ νὰ τεθεῖ κάτω ἀπὸ ἄμεσο ἔλεγχο, ἐνῶ ἡ γρήγορη αὔξηση τῆς δημόσιας καταναλώσεως, σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος, προσκρούει στὴ δυσχέρεια ἀντίστοιχης αὐξήσεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, μὲ τὴ στασιμότητα στὶς ἐπενδύσεις ἡ ζήτηση θὰ παρουσιάσει χαλαρότητα, σὲ ὁρισμένους τουλάχιστον τομεῖς, καὶ δὲν θὰ δημιουργηθεῖ ἀρκετὴ ὤθηση γιὰ συνέχιση τῆς ἀνόδου. Χωρὶς τὴν ὤθηση αὐτὴ τὰ κίνητρα γιὰ ἐπενδύσεις θὰ ἐξασθενήσουν ἀκόμη περισσότερο, ἡ ἀντίστοιχη δαπάνη θὰ καμφθεῖ, ὁ ρυθμὸς ἀνόδου θὰ μειωθεῖ καὶ ἡ οἰκονομία διατρέχει τὸν κίνδυνο νὰ καταλήξει προοδευτικὰ σὲ στασιμότητα ἢ καὶ στὴν ὕφεση.

Ἡ ἀναπτυξιακὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἀσκηθεῖ, θὰ σχεδιαστεῖ ἔτσι, ὥστε νὰ προληφθεῖ ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο. Διεθνὴς οἰκονομικὴ ἀναστάτωση μεγάλων διαστάσεων δὲν εἶναι πιθανὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει βάση γιὰ ἀναπτυξιακὸ πρόγραμμα. Σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση ὁ μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος δὲν πρέπει νὰ κατέλθει αἰσθητὰ κάτω ἀπὸ τὸ 5 %, ρυθμὸς ποὺ φαίνεται ὅτι χρειάζεται γιὰ νὰ διατηρηθεῖ μιὰ συνεχὴς καὶ οὐσιαστικὴ ἄνοδος.

Ἀντίθετα ἂν ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας καὶ ἰδιαίτερα τῶν χωρῶν τοῦ Ὀργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως ἐπανέλθει στὰ ἐπίπεδα τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 (5 % ἐτησίως), ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία φαίνεται ὅτι μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος, ψηλότερο ἀπὸ τὸ 6 %. Οἱ προϋποθέσεις γιὰ ἕνα τέτοιο ρυθμὸ ὑπάρχουν ἢ μποροῦν νὰ ἐξασφαλιστοῦν.

Οἱ προοπτικὲς ποὺ διαγράφονται γιὰ τὴ διεθνῆ οἰκονομία καὶ εἰδικότερα γιὰ τὶς χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας στὸ 1978 δὲν εἶναι ἰδιαίτερα αἰσιόδοξες. Μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς θὰ βελτιωθοῦν στὰ ἑπόμενα χρόνια, ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας ποὺ ἐπιδιώκεται νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ παράλληλη βελτίωση τῆς διαρθρώσεως τῆς παραγωγῆς, εἶναι τῆς τάξεως τοῦ 6 % ἐτησίως. Ὁ ρυθμὸς αὐτὸς δὲν ἐξαντλεῖ πλήρως τὶς δυνατότητες τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ἐξασφαλίζει ὅμως τὶς προϋποθέσεις γιὰ οὐσιαστικὲς βελτιώσεις στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐπενδύσεων, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴ συνέχιση γρήγορης ἀνόδου μετὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, δημιουργεῖ ἰσχυρὴ ὤθηση γιὰ αὐτοδύναμη ἀνάπτυξη καὶ δὲν θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ἐσωτερικὴ καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ἰσορροπία τῆς οἰκονομίας.

Στὴν ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος θὰ διερευνηθοῦν μὲ κάθε λεπτομέρεια οἱ προϋποθέσεις καὶ οἱ συνθῆκες ποὺ ἀπαιτοῦνται *γιὰ νὰ φθάσει ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τὸ 6%, ἂν οἱ διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις - μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἐπηρεάζουν τὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία - δὲν δημιουργήσουν ἀνυπέρβλητα προσκόμματα, καὶ πάντως γιὰ νὰ μὴν κατέβει κάτω ἀπὸ τὸ 5% στὴν ἀντίθετη περίπτωση.*

1.3. *Ἡ βελτίωση στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς.*

Ὅπως σημειώθηκε πιὸ πάνω, στὸ στάδιο ἀναπτύξεως ποὺ βρίσκεται ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, ἡ βελτίωση στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς προϋποθέτει αὔξηση τοῦ μεριδίου τῆς μεταποιήσεως, ποὺ εἶναι συγκριτικὰ χαμηλό. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μεταποίηση, ἄλλοι τομεῖς ποὺ θὰ μποροῦσαν κατ' ἀρχὴ νὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη εἶναι ἡ γεωργία, οἱ κατασκευές, ἡ ναυτιλία καὶ ὁ τουρισμός. Οἱ κοινωνικὲς ὑπηρεσίες καὶ οἱ ὑπηρεσίες ἀγορᾶς - ἐκτὸς ἀπὸ τὴ ναυτιλία καὶ τὶς τουριστικὲς ὑπηρεσίες γιὰ ἀλλοδαποὺς ποὺ ἀποφέρουν συνάλλαγμα - ἀκολουθοῦν τὴν ἀνάπτυξη καὶ στηρίζονται σ' αὐτήν. Οἱ δυνατότητες ὅμως τῆς γεωργίας, τοῦ τουρισμοῦ καὶ τῆς ναυτιλίας δὲν ἀρκοῦν γιὰ νὰ δώσουν στὴν οἰκονομία τὴν ἀπαραίτητη ὤθηση, ἐνῶ οἱ κατασκευές, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα μειονεκτήματά τους σὰν βάση γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως, ὁδηγοῦν σὲ ἀδιέξοδο τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν γιατὶ δὲν αὐξάνουν τὶς δυνατότητες γιὰ ἐξαγωγές.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς στόχος εἶναι, στὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως νὰ εἶναι σημαντικὰ ψηλότερος ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχο ρυθμὸ αὐξήσεως τοῦ ἐγχώριου προϊόντος, προσεγγίζοντας ἔτσι τὴ μακροχρόνια τάση ἀναπτύξεως τοῦ τομέα. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὄχι μόνο θὰ βελτιωθεῖ ἡ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς ἀλλὰ καὶ θὰ ἐπιταχυνθεῖ ἡ ἀνάπτυξη.

Ἐπειδὴ ἡ παραγωγὴ ὁρισμένων βασικῶν κλάδων καὶ ὑποκλάδων τῆς μεταποιήσεως καλύπτει ἢ ὑπερβαίνει ἤδη τὶς ἀνάγκες τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, ἡ ἀνάπτυξή τους στὸ ἑξῆς θὰ στηριχθεῖ κατὰ κύριο λόγο στὶς ἐξαγωγές. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτό, ἡ ἀνάπτυξη τῆς μεταποιήσεως θὰ βασισθεῖ τόσο στὴν ὑποκατάσταση εἰσαγωγῶν ὅσο καὶ στὴν ἀνάπτυξη νέων ἐξαγωγικῶν κλάδων.

Ἡ ἀξιοποίηση ἐγχώριων πρώτων ὑλῶν καὶ ἰδίως τοῦ μεταλλευτικοῦ πλούτου, ἡ ἐνίσχυση τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας καὶ ἡ δυνατότητα νὰ ἀναπτυχθοῦν ὁρισμένες μηχανολογικὲς καὶ χημικὲς βιομηχανίες ἐντάσεως ἐργασίας, ὡς πρὸς τὶς ὁποῖες ἡ χώρα φαίνεται νὰ ἔχει συγκριτικὸ πλεονέκτημα, προσφέρουν δυνατότητες πρὸς τὶς κατευθύνσεις αὐτές.

Ἡ προσπάθεια ὅμως ἐνισχύσεως τῆς μεταποιήσεως θὰ συναντήσει μεγάλα ἐμπόδια, ἂν τὸ ἐπίπεδο τῆς διεθνοῦς ζητήσεως δὲν αὐξηθεῖ ἀρκετὰ καὶ ἂν ἡ ἐμπορικὴ πολιτική, ποὺ θὰ ἀκολουθηθεῖ ἀπὸ ἄλλες χῶρες, φέρει σοβαρὰ προσκόμματα στὶς ἐξαγωγές μας.

Ὅπως ἤδη σημειώθηκε, ἡ ἔνταξή μας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα θὰ ὑποβοηθήσει τὴν προσπάθεια προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν καὶ θὰ ἐξαλείψει τοὺς κινδύνους ἐπιβολῆς μονομερῶν προστατευτικῶν φραγμῶν στὰ ἑλληνικὰ προϊόντα στὴν περιοχὴ αὐτή. Ἡ ἐξειδίκευση μέσα στὰ πλαίσια τῆς κοινοτικῆς ἀγορᾶς καὶ ἡ βελτίωση τῆς παραγωγικῆς διαρθρώσεως θὰ ἐπιτρέψουν τὴν οὐσιαστικὴ αὔξηση τῶν ἐξαγωγῶν ἰδιαίτερα μάλιστα ἀφοῦ τόσο τὸ σημερινὸ ἐπίπεδο ὅσο καὶ οἱ μελλοντικὲς παραγωγικὲς δυνατότητές μας εἶναι μικρὰ σὲ σύγκριση μὲ τὰ μεγέθη τῆς Κοινότητας στὸ σύνολό τους. Ἡ διαδικασία ὅμως αὐτὴ ἀπαιτεῖ χρόνο καὶ οἱ εὐνοϊκὲς ἐπιδράσεις της θὰ ἐκδηλωθοῦν κυρίως μετὰ τὴν περίοδο ποὺ καλύπτει τὸ Πρόγραμμα.

Ἂν οἱ ἐξελίξεις στὴ διεθνὴ οἰκονομία, καὶ ἰδιαίτερα στὴν Κοινότητα, δὲν εἶναι εὐνοϊκὲς ἡ ζήτηση καὶ ἑπομένως οἱ ἐξαγωγὲς τῶν βιομηχανικῶν μας προϊόντων καὶ ἡ παραγωγὴ στὴ μεταποίηση δὲν θὰ μπορέσει νὰ αὐξηθεῖ μὲ γρήγορο ρυθμό. Ἔτσι, ἡ βελτίωση στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς ἀπὸ πλευρᾶς μεταποιήσεως θὰ εἶναι περιορισμένη. Στὴν περίπτωση αὐτή, καὶ γιὰ νὰ μὴν κατέλθει ὁ ρυθμὸς ἀνόδου αἰσθητὰ κάτω ἀπὸ τὸ 5 %, θὰ προωθηθεῖ ἡ ἀνάπτυξη τομέων μὲ τὶς λιγότερο δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς (π.χ. κατασκευές). Ὁπωσδήποτε ὅμως βασικὴ κατεύθυνση θὰ εἶναι-ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς - νὰ δοθεῖ ἡ μεγαλύτερη δυνατὴ ὤθηση στὴ μεταποίηση. Ἡ χρησιμοποίηση ἄλλων κλάδων, πέρα ἀπὸ τὸ ἐπιθυμητὸ ὅριο, σὰν βάση γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως, θὰ ἀποτελέσει λύση ἀνάγκης καὶ ἄμυνα σὲ διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις, ποὺ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσουν τὴν οἰκονομία σὲ ὕφεση καὶ ἀνεργία.

Νέα κίνητρα γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων καὶ τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως ἔχουν ἐξαγγελθεῖ πρόσφατα. Ἄλλοι τρόποι γιὰ τὴν προώθηση τοῦ τομέα τῆς μεταποιήσεως θὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο λεπτομεροῦς μελέτης κατὰ τὴν κατάρτιση τοῦ Προγράμματος.

2. Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

2.1. *Ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου.*

Ἡ αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 6 % καὶ ἡ βελτίωση τῆς διαρθρώσεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος προϋποθέτουν ρυθμὸ αὐξήσεως τῶν ἐπενδύσεων πάγιου κεφαλαίου κατὰ 50 % περίπου ψηλότερο καὶ σημαντικὲς μεταβολὲς στὴ σύνθεσή τους, μὲ αὔξηση τοῦ μεριδίου τῆς μεταποιήσεως. Ἡ ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν ἐπενδύσεων δὲν φαίνεται νὰ συναντᾶ σοβαρὲς δυσκολίες ὡς πρὸς τὴν ἐξεύρεση τῶν ἀναγκαίων πόρων. Ἀντίθετα ἡ οὐσιαστικὴ αὔξηση τῆς συμμετοχῆς τῆς μεταποιήσεως στὸ σύνολο τῶν ἐπενδύσεων δυσχεραίνεται ἀπὸ τὰ σοβαρὰ προβλήματα ποὺ δημιούργησαν οἱ πρόσφατες οἰκονομικὲς ἐξελίξεις στὸν τομέα αὐτόν.

Ἡ χαλάρωση τῆς ζητήσεως βιομηχανικῶν προϊόντων, ποὺ ἐκδηλώθηκε μετὰ τὴν πρόσφατη διεθνὴ ὕφεση, ἐπηρέασε πτωτικὰ τὴν ἀποδοτικότητα τῶν κεφαλαίων καὶ ἀπάμβλυνε τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων γιὰ ἐπενδύσεις. Αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀβεβαιότητα ποὺ ἐπικράτησε σχετικὰ μὲ τὴν ἔκταση καὶ τὴ διάρκεια τῆς ὑφέσεως, ὁδήγησε σὲ στασιμότητα τὶς ἰδιωτικὲς βιομηχανικὲς ἐπενδύσεις. Ἔτσι, γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἀνάκαμψη τῶν ἐπενδύσεων στὴ μεταποίηση, προϋπόθεση εἶναι ἡ σημαντικὴ βελτίωση τῶν προοπτικῶν αὐξήσεως τῆς ζητήσεως καὶ τῆς ἀποδοτικότητας τῶν κεφαλαίων. Τὰ νέα βιομηχανικὰ κίνητρα ἀποσκοποῦν ἀκριβῶς

στὴ βελτίωση τῶν ἐπιχειρηματικῶν προσδοκιῶν καὶ στὴ δημιουργία εὐνοϊκοῦ κλίματος γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἀναζωογόνηση τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητας στὸν τομέα αὐτόν.

Ἡ βελτίωση τῆς κατανομῆς τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὴν κατεύθυνση τῶν ἔργων οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑποδομῆς δὲν παρουσιάζει προβλήματα ζητήσεως, δεδομένου ὅτι τὶς ἐπενδύσεις αὐτὲς ἀναλαμβάνει ὁ δημόσιος τομέας ἀλλὰ καὶ συνδέονται μὲ τὴν ἀνάπτυξη συλλογικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀγαθῶν ποὺ προσφέρονται ἀπὸ τὸ κράτος. Οἱ κυριότεροι περιοριστικοὶ παράγοντες τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων εἶναι οἱ δυνατότητες χρηματοδοτήσεως, ποὺ ἔχουν περιοριστεῖ μετὰ τὸ 1973 ἀπὸ τὶς αὐξημένες δημόσιες καταναλωτικὲς δαπάνες γιὰ τὴν ἄμυνα καὶ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, καὶ οἱ ἀδυναμίες τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ πλευρᾶς σχεδιάσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν σχετικῶν ἔργων.

Ἐξαίρεση στὶς δυσχέρειες ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου τὰ τελευταῖα χρόνια ἀποτελεῖ ἡ οἰκοδομικὴ δραστηριότητα, ποὺ διατηρεῖ πάντα τὸ δυναμισμό της καὶ εὔκολα μπορεῖ νὰ αὐξηθεῖ, ὅταν παρέχεται ἡ ἀναγκαία πιστοδότηση. Ὁ κλάδος ὅμως αὐτός, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ μεγάλο μέρος του ἱκανοποιεῖ μιὰ σημαντικὴ κοινωνικὴ ἀνάγκη, παρουσιάζει, ἂν ληφθοῦν ὑπόψη οἱ ἄλλες ἀναπτυξιακὲς προτεραιότητες, ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξη μὲ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στὴ διάρθρωση τῆς παραγωγῆς καὶ στὸν πληθωρισμό.

Ἂν καὶ βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος εἶναι ἡ ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν ἐπενδύσεων πάγιου κεφαλαίου, στὴν πιὸ δυσμενὴ περίπτωση ὅπου ὁ μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς ἀνόδου κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος δὲν θὰ ξεπεράσει τὸ 5 % καὶ οἱ ἐξαγωγὲς βιομηχανικῶν προϊόντων θὰ διαμορφωθοῦν σὲ χαμηλὰ ἐπίπεδα, ἀποθαρρύνοντας ἔτσι τὶς ἐπενδύσεις στὸν κλάδο, ὁ ρυθμὸς σχηματισμοῦ κεφαλαίου δὲν θὰ μπορέσει νὰ ὑπερβεῖ αἰσθητὰ τὸν ἀντίστοιχο ρυθμὸ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ ἀναγκαστικὰ θὰ στηριχθεῖ περισσότερο στοὺς μὴ βιομηχανικοὺς τομεῖς. Ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω, μιὰ τέτοια διέξοδος εἶναι λιγότερο ἐπιθυμητή, γιατὶ δὲν συμβάλλει στὴ βελτίωση τῆς διαθρώσεως τῆς παραγωγῆς ποὺ ἐπιδιώκεται, καὶ θὰ υἱοθετηθεῖ μόνο σὰν λύση ἀνάγκης, γιὰ νὰ προληφθεῖ ὁ κίνδυνος νὰ εἰσέλθει ἡ οἰκονομία σὲ φάση προοδευτικῆς κάμψεως.

Ἕνα ἀπὸ τὰ κυριότερα ἀντικείμενα τῆς παραπέρα ἐπεξεργασίας τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ μελέτη τῶν μέτρων καὶ τῶν μεθόδων ποὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ νὰ ἐνθαρρυνθοῦν οἱ ἐπενδύσεις γενικότερα καὶ ἰδιαίτερα στὴ μεταποίηση, καὶ γιὰ νὰ μὴ μειωθοῦν στὴ χειρότερη περίπτωση, κάτω ἀπὸ τὸ κρίσιμο ὅριο ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ σταθερὴ ἄνοδος τῆς οἰκονομίας.

2.2. Ἡ κατανάλωση.

Γιὰ νὰ ἐξασφαλισθοῦν οἱ πόροι ποὺ χρειάζονται, ὥστε νὰ πραγματοποιηθεῖ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς τάξεως τοῦ 6 % ἐτησίως, πρέπει νὰ μειωθεῖ ἐλαφρὰ ἡ συμμετοχὴ τῆς καταναλώσεως στοὺς διαθέσιμους πόρους, ποὺ εἶχε αὐξηθεῖ ἀπότομα στὰ πρόσφατα χρόνια γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀναφέρθηκαν πιὸ πάνω. Στὴ χειρότερη περίπτωση, ποὺ ἡ ἀπορροφητικότητα τῆς οἰκονομίας σὲ ἐπενδύσεις θὰ εἶναι περιορισμένη, ἡ συμμετοχὴ τῆς καταναλώσεως θὰ διαμορφωθεῖ σὲ ψηλότερα ἐπίπεδα καὶ ἴσως νὰ χρησιμοποιηθεῖ, ὡς ἕνα πολὺ μικρὸ βαθμὸ σὰν ὄργανο γιὰ τὴν τόνωση τῆς ζητήσεως. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἡ δημόσια κατανάλωση θὰ αὐξηθεῖ ταχύτερα ἀπὸ τὴν ἰδιωτική, λόγω τῆς ἐμφάσεως ποὺ θὰ δίνει τὸ Πρόγραμμα στὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς συλλογικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Βέβαια, ἡ ἐνθάρρυνση τῆς καταναλώσεως σὲ μιὰν ἀναπτοσσόμενη οἰκονομία, γιὰ νὰ τονωθεῖ ἔτσι ἡ ζήτηση καὶ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἕνα ἐλάχιστος ἐπιθυμητὸς ρυθμὸς στὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιθυμητή. Βασικὸς στόχος εἶναι τὸ ἀντίθετο, ἡ τόνωση δηλαδὴ τῶν ἐπενδύσεων καὶ ἡ συγκράτηση τῆς καταναλώσεως. Στὸ στάδιο αὐτὸ ὅμως τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ Προγράμματος δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἐντελῶς ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο. Γι' αὐτό, στὴν παραπέρα ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος θὰ διαμορφωθοῦν τὰ κατάλληλα μέτρα τόσο γιὰ τὴ συγκράτηση τῆς καταναλώσεως, πράγμα ποὺ εἶναι καὶ τὸ πιὸ πιθανὸ νὰ χρειαστεῖ, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐλαφρὰ τόνωσή της στὴν ἀντίθετη περίπτωση, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν ἐνδεχομένων.

3. Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

3.1. Ἐξελίξεις καὶ προοπτικές.

Ἡ Ἑλλάδα δὲν ἀντιμετωπίζει τὰ σοβαρὰ προβλήματα ἀνεργίας ποὺ ἔχουν δημιουργηθεῖ στὶς δυτικὲς χῶρες ἀπὸ τὶς πρόσφατες δυσμενεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις. Εἶναι ὅμως φανερὸ ὅτι, ἂν ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως δὲν ἐπιταχυνθεῖ ἀλλὰ ἐξακολουθήσει νὰ παραμένει στὰ σχετικὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα ποὺ παρατηρήθηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια, ἡ ἐξασφάλιση ἱκανοποιητικοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἰδιαίτερα τῶν νέων μπορεῖ νὰ συναντήσει σημαντικὲς δυσκολίες.

Ἡ ἀναμενόμενη παλιννόστηση ἑλλήνων ἐργατῶν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ τὸ ἀπόθεμα ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ποὺ συγκαλύπτει ἡ ὑποαπασχόληση θὰ αὐξήσουν τὴν προσφορὰ ἐργασίας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἡ ἀνάγκη αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητας, ἰδιαίτερα μὲ τὴν προοπτικὴ καὶ τῆς ἐπικείμενης ἐντάξεώς μας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα, συνεπάγεται αὐξημένη χρησιμοποίηση κεφαλαίου ἀνὰ μονάδα ἐργασίας ποὺ μειώνει ἔτσι τὴ ζήτηση ἐργασίας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραπάνω, σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀπὸ τοὺς νεοεισερχομένους στὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ εἶναι ἀπόφοιτοι λυκείου ἢ θεωρητικῶν πανεπιστημιακῶν σχολῶν καὶ ζητοῦν ἀπασχόληση σὲ ὁρισμένους μόνο τομεῖς καὶ ἐπαγγέλματα, ὅπου ἡ προσφορὰ θέσεων εἶναι συγκριτικὰ περιορισμένη. Τὰ ἄτομα αὐτὰ δὲν εἶναι διατεθειμένα νὰ δεχθοῦν ἐργασία σὲ ἄλλα ἐπαγγέλματα. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ ζήτηση ὑπερβαίνει τὴν προσφορὰ ἐργασίας σὲ ὁρισμένα ἐπαγγέλματα καὶ ὁδηγεῖ μερικὲς φορὲς στὴ χρησιμοποίηση ξένων ἐργατῶν σὲ περιορισμένη ἔκταση, δημιουργεῖται κλαδικὴ ἀνεργία στὰ ἐπαγγέλματα ποὺ θεωροῦνται πιὸ ἑλκυστικά. Ἡ ἔμφαση ποὺ δίνεται τελευταῖα στὴν ἀνώτερη τεχνικὴ ἐκπαίδευση προβλέπεται ὅτι σταδιακὰ θὰ ἐπηρεάσει εὐνοϊκὰ τὴν σύνθεση τῶν νεοεισερχομένων στὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ ἀπὸ ἄποψη εἰδικεύσεως, ὥστε νὰ ἀπαμβλυνθεῖ τὸ πρόβλημα αὐτό.

Τέλος, δυσκολίες γιὰ τὴν πλήρη ἀπασχόληση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ δημιουργοῦνται καὶ ἀπὸ τὴν περιορισμένη κινητικότητα τῶν ἐργαζομένων μεταξὺ τῶν διαφόρων παραγωγικῶν δραστηριοτήτων καὶ περιοχῶν τῆς χώρας, ἡ ὁποία ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη πληροφορήσεως καὶ στὴν ἀτελὴ ὀργάνωση τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας γενικότερα. Ἐξαιτίας τῆς περιορισμένης αὐτῆς κινητικότητας εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρχουν ἄνεργοι σὲ ὁρισμένους κλάδους ἢ σὲ ὁρισμένες περιοχές, ἐνῶ θὰ μποροῦσαν νὰ ἀπασχοληθοῦν ἀλλοῦ πολὺ εὔκολα.

Μὲ βάση τὴν προβλεπόμενη αὔξηση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τὶς νέες εὐκαιρίες ἀπασχολήσεως, ποὺ εἶναι πιθανὸ νὰ δημιουργηθοῦν ἀνάλογα μὲ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς, καὶ τὶς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν ἀγορὰ ἐργασίας, ὑπολογίζεται ὅτι ὁ στόχος τοῦ Προγράμματος γιὰ πλήρη ἀπασχόληση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμό, ἐφόσον ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως φθάσει στὸ 6 % τὸ χρόνο. Ἀντίθετα, στὴν περίπτωση ποὺ ὁ ρυθμὸς ἀνόδου θὰ περιορισθεῖ σὲ ἐπίπεδα χαμηλότερα ἀπὸ τὸ 5 % λόγω δυσμενῶν διεθνῶν συνθηκῶν, ἡ ἐξασφάλιση πλήρους παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως εἶναι πιθανὸ νὰ ἀντιμετωπίσει δυσκολίες ἰδιαίτερα γιὰ ὁρισμένες κατηγορίες τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

3.2. Κατευθύνσεις πολιτικῆς, γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ἱκανοποιητικοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

Στὴν περίπτωση ποὺ θὰ ἐπιτευχθεῖ μέσος ρυθμὸς ἀναπτύξεως 6 % τὸ χρόνο, ἡ προσπάθεια τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν

ἀπασχόληση θὰ στραφεῖ κυρίως πρὸς τὴν ἐξασφάλιση ἰσορροπίας προσφορᾶς καὶ ζητήσεως στὶς ἐπιμέρους ἀγορὲς ἐργασίας. Τὰ μέτρα ποὺ θὰ ληφθοῦν συνδέονται μὲ τὸ μηχανισμὸ διαμορφώσεως τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, τὴν κινητικότητα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα ταχύρρυθμης ἐπιμορφώσεως καὶ ἐπαγγελματικοῦ ἀναπροσανατολισμοῦ καὶ τὴν ἐπέκταση καὶ ἐνίσχυση τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ὁ ρόλος τῶν ἀμοιβῶν στὴν ἐξισορρόπηση τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐργασίας, θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια σταδιακῆς αὐξήσεως τῶν ἀμοιβῶν, ὄχι μόνο ἀπόλυτα ἀλλὰ καὶ σχετικά, στὶς περιπτώσεις ἐκεῖνες ποὺ ἡ προσφορὰ ἐργασίας ὑπολείπεται ἀπὸ τὴ ζήτηση. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξυπηρετεῖται ὁ στόχος ὄχι μόνο τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνετότερης αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς.

Μεταξὺ τῶν μέτρων ποὺ ἐξετάζονται γιὰ τὴν αὔξηση τῆς κινητικότητας τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ περιλαμβάνονται ἡ κατάργηση ὁρισμένων θεσμικῶν ἐμποδίων ποὺ δυσκολεύουν τὴ μόνιμη ἢ τὴν προσωρινὴ μετακίνηση καὶ συνδέονται μὲ φορολογικὲς ρυθμίσεις, μὲ τὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση καὶ μὲ ὁρισμένες ἀδυναμίες στὴν ὀργάνωση τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας. Θὰ μελετηθεῖ ἐπίσης ἡ παροχὴ διάφορων οἰκονομικῶν κινήτρων γιὰ τὴ μετακίνηση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ πρὸς ἐπιθυμητὲς κατευθύνσεις καὶ περιοχές. Στὰ πλαίσια αὐτὰ ἐντάσσονται καὶ τὰ μέτρα ποὺ ἐξαγγέλθηκαν πρόσφατα γιὰ τὴν ἐπιδότηση ἀπὸ τὸ κράτος ὁρισμένων δαπανῶν τῶν μετακινούμενων ἐργατῶν. Μὲ τὰ κίνητρα αὐτὰ θὰ ἐπιδιωχθεῖ βασικὰ ἡ ἀποθάρρυνση τῆς μόνιμης ἐγκαταστάσεως στὴν περιοχὴ Πρωτευούσης καὶ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ ἐνίσχυση τῆς μετακινήσεως πρὸς τὶς μικρὲς ἐπαρχιακὲς πόλεις. Ἀκόμη, μὲ ἄμεσα οἰκονομικὰ κίνητρα θὰ διευκολυνθεῖ ἡ πρόσκαιρη μετακίνηση ἐργαζομένων γιὰ τὴν κάλυψη ἐποχιακῶν ἀναγκῶν σὲ ἐργασία στὸ γεωργικὸ τομέα καὶ στὸν τουρισμό. Τέλος, θὰ ληφθοῦν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ ὁρισμένων θεσμῶν καὶ συστημάτων στὴν ἀγορὰ ἐργασίας ποὺ ἔχουν ἤδη υἱοθετηθεῖ ἀπὸ τὴν ΕΟΚ.

Στὴν περίπτωση πού, ἐξαιτίας τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως θὰ περιορισθεῖ στὸ 5 %, πρόσθετη μέριμνα τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν ἀπασχόληση θὰ εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ ἐνδεχόμενου ἐμφανίσεως ἀνεργίας. Ἡ μεθόδευση τῶν συγκεκριμένων μέτρων ποὺ θὰ ληφθοῦν γιὰ τὴ βελτίωση τῆς λειτουργίας τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας καὶ τὴν πρόληψη ἀνεργίας θὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενο λεπτομεροῦς ἐπεξεργασίας κατὰ τὴν κατάρτιση τοῦ Προγράμματος.

IV. Η ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ἡ διατήρηση τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν τιμῶν σὲ ψηλὰ ἐπίπεδα στὰ τελευταῖα πέντε χρόνια ἀπειλεῖ νὰ καταστήσει τὸν πληθωρισμὸ μακροχρόνιο πρόβλημα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐνίσχυση τῶν πληθωριστικῶν προσδοκιῶν. Οἱ διάφορες κοινωνικὲς ὁμάδες, στὴν προσπάθειά τους νὰ προλάβουν τὴ διάβρωση τῶν εἰσοδημάτων τους ἀπὸ τὸν πληθωρισμὸ ποὺ ἀναμένεται, προβάλλουν ἀξιώσεις ποὺ ἐνισχύουν ἀκόμη περισσότερο τὴν ἄνοδο τῶν τιμῶν.

Κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς ἡ πραγματοποίηση τῶν βασικῶν ἀναπτυξιακῶν στόχων τοῦ Προγράμματος καθίσταται ἰδιαίτερα δυσχερής. Συνέχιση τῆς αὐξήσεως τοῦ ρυθμοῦ τοῦ πληθωρισμοῦ πάνω ἀπὸ ἕνα ἐπίπεδο θὰ καταστήσει ἀδύνατη τὴν ἐπίτευξη τῶν ἐπιθυμητῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως.

Ὁ πληθωρισμὸς ἂν δὲν τιθασσευθεῖ θὰ ἐπηρεάσει δυσμενῶς τὴν ἀποταμίευση καὶ τὴ δημιουργία νέου κεφαλαίου καὶ θὰ ὑπονομεύσει τὴ διεθνὴ ἀνταγωνιστικότητα τῶν προϊόντων μας. Θὰ στρέψει τοὺς πόρους σὲ λιγότερο ἀποδοτικὲς χρήσεις καὶ θὰ ἐπηρεάσει δυσμενῶς τὴ διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλούτου. Θὰ δημιουργήσει σοβαρὴ ἀνεργία κάνοντας τὸ πρόβλημα ἀντιμετωπίσεως τοῦ πληθωρισμοῦ ἀκόμη δυσκολότερο μὲ πολὺ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις γιὰ τὴν ὅλη ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια τῆς χώρας.

Ἐπιδίωξη νὰ τιθασσευθεῖ ὁ πληθωρισμὸς μὲ βάση μόνο τὴ δημοσιονομικὴ καὶ τὴ νομισματικὴ πολιτικὴ δὲν θὰ εἶναι ἀποτελεσματική. Ὁ ἔλεγχος τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων καὶ ἡ ἀποκλιμάκωση τῶν πληθωριστικῶν προσδοκιῶν θὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ τὸ συνδυασμὸ τῆς νομισματικῆς καὶ δημοσιονομικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς τιμῶν καὶ εἰσοδημάτων. Ἔτσι ἐνῶ θὰ ἐξασφαλίζονται οἱ ἀπαραίτητοι χρηματικοὶ πόροι γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐπέκταση, ἡ ποσότητα τοῦ χρήματος θὰ προσαρμόζεται στοὺς ἐπιδιωκόμενους ρυθμοὺς ἀνόδου τοῦ πληθωρισμοῦ. Αὐτὸ θὰ συμβάλει στὴ δημιουργία τοῦ κατάλληλου ψυχολογικοῦ κλίματος, ὥστε νὰ ἐξουδετερωθοῦν οἱ ἀποσταθεροποιητικὲς προσδοκίες, καὶ στὴ μείωση τοῦ πληθωρισμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐνίσχυση τῆς ἀνταγωνιστικότητας τῆς οἰκονομίας στὸ ἐξωτερικὸ καὶ τὴν ἐπιτάχυνση τῆς ἀναπτύξεως.

2. ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

2.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καὶ προοπτικές.

Ἀπὸ τὶς ἐξελίξεις τῶν τιμῶν στὴν τελευταία διετία φαίνεται ὅτι ὁ πληθωρισμὸς στὴ χώρα τείνει νὰ σταθεροποιηθεῖ σὲ ἐπίπεδα σημαντικὰ ψηλότερα ἀπὸ τὸ μέσο ὅρο πληθωρισμοῦ τῶν χωρῶν τοῦ Ὀργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας. Εἰδικότερα, στὰ δύο τελευταῖα χρόνια ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ στὴν Ἑλλάδα ἔφθασε τὸ 12,7 % καὶ ἦταν 3,2 ποσοστιαῖες μονάδες μεγαλύτερη ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχο μέσο ὅρο ἀνόδου στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ/(9,5 %) καὶ 4,7 ποσοστιαῖες μονάδες ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ ΟΟΣΑ (8,0 %). Ἡ διατήρηση καὶ ἡ ἐνδεχόμενη αὔξηση τῆς ἀποκλίσεως αὐτῆς στὸ ρυθμὸ πληθωρισμοῦ θὰ δημιουργήσει σοβαρὰ προβλήματα στὴν προσπάθεια ἐπιταχύνσεως τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας, λόγω τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ποὺ θὰ ἔχει στὴ διεθνὴ ἀνταγωνιστικότητα τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων.

Ἀπὸ τὴ μέχρι τώρα ἀνάλυση τῶν αἰτίων τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν προκύπτει ὅτι τουλάχιστον στὸ 1977, τὰ αἴτια αὐτὰ ἔχουν περισσότερο ἐσωτερικὴ παρὰ ἐξωτερικὴ προέλευση καὶ συνδέονται περισσότερο μὲ τὸ κόστος παρὰ μὲ τὴ ζήτηση. Εἰδικότερα κατὰ τὸ 1977, ἡ αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγωγῶν ἐκτιμᾶται ὅτι περιορίστηκε σὲ ἐπίπεδα κάτω τοῦ 10 % μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μειωθεῖ ἡ ἐπίδραση αὐτοῦ τοῦ παράγοντα κόστους πάνω στὸν ἐγχώριο πληθωρισμό. Ἐπίσης ἡ ἄνοδος τῆς συνολικῆς ζητήσεως καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητας διαμορφώθηκε σὲ χαμηλὰ σχετικὰ ἐπίπεδα ποὺ δὲν δικαιολογοῦν ὕπαρξη πληθωρισμοῦ ζητήσεως στὸ σύνολο τῆς οἰκονομίας. Βέβαια ἡ ἔξαρση τῆς ζητήσεως ποὺ παρατηρεῖται τελευταῖα σὲ ὁρισμένους τομεῖς καὶ ἰδιαίτερα στὸν τομέα τῶν κατοικιῶν, δημιουργεῖ καταστάσεις ὑπερβάλλουσας ζητήσεως σὲ ὁρισμένους κλάδους παραγωγῆς καὶ στενότητες γιὰ ὁρισμένες εἰδικεύσεις ἐργασίας, καταστάσεις ποὺ προκαλοῦν πληθωριστικὲς πιέσεις, οἱ ὁποῖες βαθμιαῖα διαχέονται σ' ὁλόκληρη τὴν οἰκονομία.

Ἀπὸ πλευρᾶς κόστους ὁ σημαντικότερος παράγοντας ποὺ συμβάλλει στὴ διατήρηση ψηλοῦ ρυθμοῦ πληθωρισμοῦ, ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς τομεῖς παραγωγῆς ἀγαθῶν, φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ κόστος ἐργασίας. Ὑπολογίζεται, ὅτι γιὰ τὸ σύνολο τῆς οἰκονομίας ὁ ρυθμὸς ἀνόδου τῆς μέσης ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας ἦταν κατὰ μέσο ὅρο τὴν τελευταία διετία τῆς τάξεως τοῦ 20 % σὲ σύγκριση μὲ 12,7 % τῶν τιμῶν καὶ 2,5 % - 3 % τῆς παραγωγικότητας. Ἕνας ἄλλος παράγοντας, ποὺ βοήθησε στὴν ἄνοδο τῶν τιμῶν τὰ τελευταῖα χρόνια, εἶναι ἡ αὔξηση τῶν ἔμμεσων φόρων.

Στὸν τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἰδιαίτερα στὸν τομέα τῆς διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν καὶ στὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, σημαντικὸ ρόλο στὴ διαδικασία τοῦ πληθωρισμοῦ φαίνεται

ὅτι παίζουν καὶ τὰ κέρδη καὶ εἰσοδήματα. Εἰδικότερα οἱ ὀλιγοπωλιακὲς συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς καὶ γενικότερα οἱ συνθῆκες ἀτελοῦς ἀνταγωνισμοῦ, ποὺ ὑπάρχουν σὲ ὁρισμένες κατηγορίες ὑπηρεσιῶν, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐκτεταμένη φοροδιαφυγή, ἐπιτρέπουν τὴ δημιουργία ὑπερβολικῶν κερδῶν, ποὺ ἐνισχύουν ἄμεσα τὴν ἀνοδικὴ τάση τῶν τιμῶν καὶ ἔμμεσα τὶς πληθωριστικὲς πιέσεις στὴν οἰκονομία κατὰ τὴν ἀναζήτηση ἀσφαλοῦς τρόπου ἐπενδύσεώς τους.

Ἡ αὔξηση τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας μὲ ρυθμὸ ταχύτερο ἀπὸ ὅτι ἐπιτρέπει ἡ ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας καὶ δικαιολογεῖ ἡ αὔξηση τῶν τιμῶν, πραγματοποιήθηκε στὰ πλαίσια τῆς πολιτικῆς βελτιώσεως τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζομένων στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, ἡ ὁποία στὴν περίοδο τῆς ἑπταετίας εἶχε μειωθεῖ σημαντικά. Ἡ πολιτικὴ ταχείας ἀναδιανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, ἄν καὶ κοινωνικὰ ἐπιθυμητή, δὲν μπορεῖ νὰ συνεχισθεῖ μὲ τὸν ἴδιο ρυθμό, χωρὶς νὰ θέσει σὲ κίνδυνο τὴν προσπάθεια ἐπιταχύνσεως τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως καὶ δημιουργίας συνθηκῶν ποὺ θὰ καταστήσουν περισσότερο αὐτοδύναμη τὴ μακροχρόνια ἀνάπτυξη τῆς χώρας.

2.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς γιὰ τὶς τιμὲς καὶ τὰ εἰσοδήματα.

Οἱ προοπτικὲς γιὰ τὶς ἐξελίξεις τῶν διεθνῶν τιμῶν στὸ ἄμεσο μέλλον εἶναι μᾶλλον εὐνοϊκές. Εἰδικότερα, κατὰ τὰ ἑπόμενα ἕνα ἢ δύο χρόνια προβλέπεται σταθεροποίηση ἢ μικρὴ αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν βασικῶν πρώτων ὑλῶν καὶ τοῦ ἀργοῦ πετρελαίου καὶ σημαντικὴ ἐπιβράδυνση τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Στὸν ἐσωτερικὸ τομέα, ἐντούτοις, οἱ προοπτικὲς εἶναι λιγότερο εὐνοϊκές. Πιὸ συγκεκριμένα, ἡ τάση ποὺ παρατηρεῖται τελευταῖα σὲ ὁρισμένες κατηγορίες ἐργαζομένων, νὰ διεκδικοῦν αὐξήσεις ποὺ δὲν δικαιολογοῦνται ἀπὸ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας καὶ τῶν τιμῶν, ὄχι μόνο ὁδηγεῖ σὲ ἄμεση αὔξηση τῶν τιμῶν ἀλλὰ τροφοδοτεῖ καὶ τὴν πληθωριστικὴ ψυχολογία καὶ καλλιεργεῖ προσδοκίες ποὺ καθιστοῦν δύσκολη τὴν ἀναστολὴ τῆς διαδικασίας τοῦ πληθωρισμοῦ.

Βασικὴ ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος εἶναι ἡ σταδιακὴ μείωση τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν τιμῶν σὲ ἐπίπεδο παραπλήσιο μὲ κεῖνο τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ἀνταγωνιστικότητας τῆς οἰκονομίας στὴ διεθνὴ ἀγορὰ καὶ τὴν ἐνίσχυση τῶν προσδοκιῶν γιὰ παραπέρα ἀποκλιμάκωση τοῦ πληθωρισμοῦ.

Γιὰ τὴν πράγματοποίηση τῆς ἐπιδιώξεως αὐτῆς μελετᾶται ἡ ἐφαρμογὴ πολιτικῆς τιμῶν καὶ εἰσοδημάτων ποὺ θὰ συμβάλλει, τόσο στὴ δικαιότερη διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καὶ στὴ μείωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν διάφορων κοινωνικῶν ὁμάδων γιὰ τὴν αὔξηση τοῦ μεριδίου τους στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα σὲ βάρος ἄλλων κοινωνικῶν ὁμάδων, ὅσο καὶ στὴν ἐξασφάλιση ἰσορροπίας μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως στὶς ἐπιμέρους ἀγορὲς προϊόντων καὶ ἐργασίας.

Εἰδικότερα ἡ πολιτικὴ γιὰ τὶς τιμὲς καὶ τὰ εἰσοδήματα θὰ στηρίζεται σὲ κανόνες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξασφαλίζουν σταθερὴ αὔξηση τῶν πραγματικῶν ἀμοιβῶν καὶ μείωση τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων στὴν οἰκονομία, ἐνῶ παράλληλα θὰ ἐπιτυγχάνεται μείωση τῆς ἀνισοκατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος καὶ θὰ ἐνισχύεται ἡ κινητικότητα τῆς ἐργασίας μεταξὺ ἐναλλακτικῶν ἀπασχολήσεων. Συγκεκριμένα, ὡς πρὸς τὰ εἰσοδήματα, ἡ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἀκολουθεῖται ἐπιδιώκει τὴν ἀναπροσαρμογὴ τῶν χρηματικῶν ἀμοιβῶν σύμφωνα μὲ τὴν ἄνοδο τῶν τιμῶν καὶ τῆς παραγωγικότητας ὑπὸ ὁρισμένες προϋποθέσεις. Ἡ παραγωγικότητα θὰ μετριέται ἀπὸ τὴν αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Θὰ λαμβάνεται δηλαδὴ ὑπόψη ἡ εὐνοϊκὴ ἢ δυσμενὴς ἐπίδραση τῶν μεταβολῶν τῶν ὅρων ἐμπορίου στὸ ἐθνικὸ προϊόν. Ἐπίσης θὰ λαμβάνονται ὑπόψη τὰ εἰδικὰ προγράμματα γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν χαμηλῶν εἰσοδημάτων καὶ τὴ στήριξη τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος. Ὑπολογίζεται, ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ρυθμῶν ἀναπροσαρμογῆς τῶν χρηματικῶν ἀμοιβῶν αὐτῆς τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκείνης ποὺ ἀκολουθήθηκε κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια εἶναι τέτοιας ἐκτάσεως, ὥστε νὰ ἀποκλιμακωθοῦν οἱ πληθωριστικὲς πιέσεις. Ἔτσι, ἐνῶ θὰ ἐπιτυγχάνεται ταχύτερη αὔξηση τῶν χαμηλῶν εἰσοδημάτων καὶ σταθερότητα τοῦ μεριδίου τῆς ἐργασίας στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, θὰ ἐνισχύονται οἱ προσδοκίες γιὰ ἀποκλιμάκωση τοῦ πληθωρισμοῦ. Παράλληλα θὰ καταβάλλεται ἰδιαίτερη προσπάθεια νὰ μὴ διαταραχθοῦν σημαντικὰ οἱ σχετικοὶ μισθοί, ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀναγκαία προσφορὰ ἐργασίας γιὰ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας.

Ἀναφορικὰ μὲ τὶς τιμὲς καὶ τὰ κέρδη, ἡ πολιτικὴ θὰ ἐπιδιώκει τὴ συγκράτηση τῶν τιμῶν στοὺς περισσότερο δυναμικοὺς κλάδους, ὅπου ἡ παραγωγικότητα αὐξάνεται γρηγορότερα, ὥστε τὸ μέσο ἐπίπεδο τῶν τιμῶν νὰ ἀνέρχεται μὲ βραδύτερο ρυθμό. Γιὰ τὰ προϊόντα ποὺ παίζουν βασικὸ ρόλο στὴ διαμόρφωση τοῦ δείκτη τιμῶν καταναλωτῆ, θὰ διατηρηθεῖ καὶ θὰ ἐνισχυθεῖ τὸ σημερινὸ σύστημα ἐποπτείας τιμῶν, ὅπως ἄλλωστε γίνεται καὶ στὶς χῶρες τῆς Κοινότητας, ἐνῶ γιὰ τὰ προϊόντα ποὺ ἀποτελοῦν βασικὲς εἰσροὲς στὴν παραγωγὴ ἄλλων ἀγαθῶν, ἡ ἀνακοίνωση καὶ αἰτιολόγηση τῶν αὐξήσεων τῶν τιμῶν πρὸς τὶς ἁρμόδιες κρατικὲς ὑπηρεσίες θὰ εἶναι ὑποχρεωτική. Παράλληλα μὲ τὰ μέτρα αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκεται ἡ ἀπορρόφηση μέρους τοῦ κόστους ἀπὸ τὴν παραγωγικότητα καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ ὀφέλους ἀπὸ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας στὸν καταναλωτή, ἡ πολιτικὴ τιμῶν θὰ ἐπιδιώκει τὴν ἄρση τῶν ὀλιγοπωλιακῶν καταστάσεων καὶ γενικότερα τῶν ἀτελειῶν τῆς ἀγορᾶς στοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς καὶ τὶς διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν, ὥστε νὰ περιορίζονται οἱ δυνατότητες διαμορφώσεως τῶν κερδῶν σὲ ἐπίπεδα ψηλότερα ἀπὸ κεῖνα ποὺ δικαιολογεῖ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τῆς ἀγορᾶς.

Στὰ πλαίσια τῆς προετοιμασίας τοῦ τελικοῦ Προγράμματος θὰ μελετηθοῦν καὶ θὰ προταθοῦν οἱ ἀναγκαῖες θεσμικὲς μεταβολὲς γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς πιὸ ἀποτελεσματικοῦ μηχανισμοῦ ἐφαρμογῆς τῆς παραπάνω πολιτικῆς τιμῶν καὶ εἰσοδημάτων.

3. ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

3.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καὶ προοπτικές.

Παρὰ τὸν τετραπλασιασμὸ τῆς συναλλαγματικῆς δαπάνης γιὰ εἰσαγωγὲς ὑγρῶν καυσίμων, μετὰ τὴν ἐνεργειακὴ κρίση, καὶ τὶς μεγάλες ἔκτακτες συναλλαγματικὲς δαπάνες γιὰ εἰσαγωγὲς ἀμυντικοῦ ὁπλισμοῦ, ἡ Ἑλλάδα κατάφερε νὰ ἐξισορροπήσει τὶς ἐξωτερικὲς συναλλαγές της, χωρὶς τὴ δημιουργία σοβαρῆς ἀνεργείας καὶ τὴ μεγάλη πτώση στὸ ρυθμὸ ἀνόδου, ποὺ παρατηρήθηκε σὲ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χῶρες, καὶ χωρὶς τὴν προσφυγὴ σὲ ὑπέρμετρο ἐξωτερικὸ δανεισμό. Ἡ ἱκανοποιητικὴ αὐτὴ ἐξέλιξη ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὴν ἀξιόλογη σταθερότητα καὶ τὸ δυναμισμὸ ποὺ ἔδειξαν οἱ ἄδηλοι πόροι καὶ ἡ αὐτόνομη εἰσροὴ κεφαλαίων ποὺ συνδέεται μ' αὐτούς.

Ἐντούτοις παράλληλα μὲ τὴν ἱκανοποιητικὴ αὐτὴ ἐξέλιξη, σημειώθηκε ἀνακοπὴ τῆς τάσεως βελτιώσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου ποὺ εἶχε διαφανεῖ στὰ πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀξυνθεῖ τὸ βασικὸ διαρθρωτικὸ πρόβλημα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου. Ἡ δυσμενὴς αὐτὴ ἐξέλιξη ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὴ μεγάλη χειροτέρευση τῶν ὅρων ἐμπορίου, ποὺ προκλήθηκε ἀπὸ τὴν ἄνοδο τῆς τιμῆς τοῦ ἀργοῦ πετρελαίου καὶ τὴ διεθνὴ ὕφεση, ποὺ ἐπηρέασε δυσμενῶς τὶς ἐξαγωγές. Συνδέεται ὅμως καὶ μὲ ὁρισμένες ἐξελίξεις στὶς εἰσαγωγές, ποὺ, ἂν συνεχισθοῦν, θὰ δυσχεράνουν τὶς προσπάθειες βελτιώσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἐνόψει μάλιστα καὶ τῆς ἐντάξεως τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ. Πιὸ συγκεκριμένα, τελευταῖα φαίνεται ὅτι σημειώνεται σημαντικὴ αὔξηση τῆς ὁριακῆς ροπῆς γιὰ εἰσαγωγές, σὲ ἀντίθεση μὲ ὅτι θὰ περίμενε κανένας σὲ περίοδο σχετικῆς χαλαρώσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ συνδέεται βέβαια μὲ τὴ διεθνὴ ἀνταγωνιστικότητα τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι σχετίζεται καὶ

μὲ ὁρισμένες διαρθρωτικὲς μεταβολὲς ποὺ σημειώνονται στὴν κατανάλωση. Ἔτσι παρατηρεῖται αὔξηση στὴ ζήτηση ὁρισμένων κατηγοριῶν ἀγαθῶν ποὺ δὲν παράγονται στὴ χώρα, ὅπως αὐτοκίνητα, συστήματα ἀναπαραγωγῆς ἤχου καὶ διάφορα ἠλεκτρονικὰ ὄργανα.

Οἱ προοπτικὲς αὐξήσεως τῶν συναλλαγματικῶν ἐσόδων τῆς οἰκονομίας στὴν προσεχὴ πενταετία μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν μᾶλλον εὐνοϊκές. Εἰδικότερα ἡ ἀντοχὴ ποὺ ἐπιδεικνύουν οἱ ἄδηλοι πόροι στὴ συνεχιζόμενη ἀκόμη διεθνὴ οἰκονομικὴ ὕφεση καὶ ἡ μεγαλύτερη διαφοροποίησή τους, τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν πηγῶν ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν περιοχῶν, σὲ σχέση καὶ μὲ τὴν ἔντονη δραστηριότητα ποὺ ἀναπτύσσουν οἱ ἑλληνικὲς τεχνικὲς ἑταιρίες στὶς χῶρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἀποτελοῦν ἐνδείξεις τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τῶν δυνατοτήτων ποὺ ὑπάρχουν γιὰ παραπέρα ἀνάπτυξή τους. Ἐπίσης, μέσα στὸ γενικότερο κλῖμα προστατευτισμοῦ καὶ ἀβεβαιότητας ποὺ ὑπάρχει στὴ διεθνὴ οἰκονομία, ἡ ἐπικείμενη ἔνταξη τῆς χώρας στὴν Κοινότητα θὰ ἀποτελέσει σημαντικὸ παράγοντα ἐνισχύσεως τῆς ἐξαγωγικῆς δραστηριότητας. Ἐξάλλου οἱ δυνατότητες αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς τὶς χῶρες τῆς Ἀφρικῆς καὶ κυρίως τῆς Μέσης Ἀνατολῆς διευρύνονται συνεχῶς, λόγω τοῦ ψηλοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν εἰσαγωγῶν τους.

Ἡ ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ, μὲ τὴν προβλεπόμενη ἀπελευθέρωση ἰδιαίτερα στὶς ἄδηλες συναλλαγὲς καὶ στὴν κίνηση κεφαλαίων, εἶναι δυνατό, ὅταν καταστεῖ ἐνεργή, νὰ διαταράξει σημαντικὰ τὴ συναλλαγματικὴ ἰσορροπία. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀναμένεται νὰ συμβεῖ στὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος.

Τὸ ὕψος τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν συναλλαγματικῶν πόρων στὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος θὰ ἐξαρτηθεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας. Ἀπὸ τὶς μέχρι τώρα ἐκτιμήσεις προκύπτει, ὅτι σὲ περίπτωση εὐνοϊκῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς συγκυρίας, ἡ ὁποία θὰ καταστήση εὐκολότερη τὴν πραγματοποίηση τοῦ στόχου γιὰ αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 6 %, ἡ αὔξηση τῶν συναλλαγματικῶν πόρων θὰ μπορέσει ὄχι μόνο νὰ καλύψει τὶς ἀνάγκες τῆς οἰκονομίας σὲ συναλλαγματικὲς δαπάνες χωρὶς μεγάλες δυσκολίες, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁδηγήσει σὲ οὐσιώδη βελτίωση στὴ συνολικὴ θέση τοῦ ἰσοζυγίου καὶ στὴ διάρθρωσή του. Τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν ἀναμένεται νὰ διαμορφωθεῖ γύρω στὰ 1700 - 2000 ἑκατ. δολλ. τρέχουσας ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἢ σὲ 14 - 17 % περίπου τῶν εἰσαγωγῶν σὲ σύγκριση μὲ 20 % περίπου τὸ 1977. Σὲ περίπτωση ὅμως δυσμενοῦς ἐξελίξεως τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας, ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως, ποὺ μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ἀπὸ πλευρᾶς ἰσοζυγίου πληρωμῶν, χωρὶς τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν νὰ ὑπερβεῖ αἰσθητὰ τὰ 2.000 ἑκατ. δολλ. περιορίζεται σὲ 5 % περίπου. Κι' αὐτὸ γιατὶ σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση οἱ ἄδηλοι πόροι δὲν ἀποκλείεται νὰ αὐξηθοῦν μὲ βραδὺ ρυθμὸ ἢ καὶ νὰ μειωθοῦν, ἀλλὰ καὶ γιατὶ ἡ περιορισμένη ἀπορροφητικότητα τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς θὰ ἐπηρεάσει δυσμενῶς τόσο τὶς βιομηχανικὲς ἐξαγωγὲς ὅσο καὶ τὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τοῦ προϊόντος στὴ μεταποίηση.

Ἔλλειμμα στὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν τῆς τάξεως ποὺ μόλις ἀναφέρθηκε ἀναμένεται ὅτι θὰ μπορεῖ νὰ καλυφθεῖ ἀπὸ τὴν εἴσροή κεφαλαίου, ἰδιαίτερα ὅταν ληφθοῦν ὑπόψη οἱ μεγάλες δυνατότητες ποὺ θὰ διανοιγοῦν μὲ τὴν ἔνταξη στὴν Κοινὴ Ἀγορά.

3.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις πολιτικῆς γιὰ τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν.

Ἡ ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων αὐξήσεως τῶν ἄδηλων πόρων καὶ ἰδιαίτερα τῶν ἐξαγωγῶν, ὅπως θὰ διαμορφωθοῦν ἀπὸ τὴ διεθνὴ οἰκονομικὴ συγκυρία, ἔχει σὰν βασικὴ προϋπόθεση, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία θὰ διατηρήσει καὶ θὰ βελτιώσει τὴ διεθνὴ ἀνταγωνιστική της θέση. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ σημαντικὴ ἀπόκλιση ποὺ παρατηρεῖται τελευταῖα στὸ ρυθμὸ πληθωρισμοῦ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης πρέπει βαθμιαῖα νὰ ἐξαλειφθεῖ.

Ἡ βελτίωση τῆς σχέσεως ἐξαγωγῶν - εἰσαγωγῶν θὰ ἐπιδιωχθεῖ κατὰ πρῶτο λόγο μὲ τὴν προώθηση τῶν ἐξαγωγῶν καὶ κατὰ δεύτερο λόγο μὲ τὴν ὑγιῆ ὑποκατάσταση εἰσαγωγῶν, ποὺ θὰ στηρίζεται στὴν ἀνταγωνιστικότητα καὶ ὄχι στὴ μακρόχρονη προστασία, δεδομένου ὅτι μὲ τὴν ἐπικείμενη ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ οἱ δυνατότητες ἐπηρεασμοῦ τῶν ἐπιμέρους μεγεθῶν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν μὲ τὰ συνήθη μέσα ἐμπορικῆς πολιτικῆς — δασμολογικὴ προστασία, ποσοτικοὶ περιορισμοί, κίνητρα ἐξαγωγῶν, συναλλαγματικοὶ περιορισμοὶ — θὰ μειωθοῦν σημαντικά.

Ἡ προώθηση τῶν ἐξαγωγῶν θὰ συνδυασθεῖ μὲ τὴν ἀνάπτυξη δυναμικῶν κλάδων καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ ἐμφανίζονται περισσότερο συμπληρωματικοὶ παρὰ ἀνταγωνιστικοὶ μέσα στὰ πλαίσια τῆς διαγραφόμενης ἀναδιαρθρώσεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας.

Γιὰ τὴν ἀποτελεσματικότερη προώθηση τῶν ἐξαγωγῶν στὶς εὐρωπαϊκὲς χῶρες ποὺ δὲν εἶναι μέλη τῆς ΕΟΚ καὶ στὶς χῶρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς, θὰ διερευνηθοῦν πιὸ συστηματικὰ οἱ ὑπάρχουσες δυνατότητες καὶ τὰ ὀργανωτικὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζει ἡ ἐξαγωγικὴ προσπάθεια πρὸς αὐτές.

Παράλληλα μὲ τὴν προσπάθεια βελτιώσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, στὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ καλύτερη κατὰ τὸ δυνατὸ ἐξισορρόπηση τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν τῆς χώρας, μὲ βάση τὶς δυνατότητες αὐξήσεως τῶν ἄδηλων πόρων καὶ βελτιώσεως τῆς συνθέσεώς τους. Ἐπίσης θὰ συνεχιστεῖ ἡ προσέλκυση κεφαλαίων ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων σὲ κλάδους καὶ μορφὲς ποὺ συμβάλλουν στὴν ἐπίλυση τῶν διαρθρωτικῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομίας σὲ μακροχρονιότερη βάση.

Τέλος, γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων, ποὺ θὰ καλύψουν τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν καὶ θὰ ἐξυπηρετήσουν τὸ ἐξωτερικὸ χρέος, θὰ ἀξιοποιηθοῦν τὰ περιθώρια ποὺ παρέχουν οἱ διεθνεῖς χρηματοδοτικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ ἡ συμμετοχή μας στὴν ΕΟΚ. Παράλληλα θὰ ἐνισχυθεῖ τὸ ὀργανωτικὸ πλαίσιο γιὰ μεγαλύτερη προσέλκυση κεφαλαίων ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Στὰ πλαίσια αὐτὰ θὰ ἐνταθεῖ ἡ προσπάθεια ποὺ ἔχει ἀρχίσει γιὰ τὴ δημιουργία παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων μὲ συμμετοχὴ τῶν ἑλλήνων ποὺ ἐργάζονται στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ ἐπιστρέφουν μόνιμα στὴν Ἑλλάδα.

4. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

4.1. Ἐξελίξεις καὶ προβλήματα.

Ἡ νομισματικὴ καὶ πιστωτικὴ πολιτικὴ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κυριότερα μέσα ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὸν ἐπηρεασμὸ τῆς οἰκονομικῆς συγκυρίας. Παράλληλα ὅμως ἀσκεῖ μακροχρονιότερες ἐπιδράσεις στὴν κατανομὴ τῶν πόρων, στὴν ἀποταμίευση καὶ γενικότερα στὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας. Σύμφωνα μάλιστα μὲ τὶς τάσεις ποὺ διαμορφώνονται στὶς ἀναπτυγμένες χῶρες καὶ προπάντων στὶς χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας, ἡ προσφορὰ χρήματος καὶ ἰδιαίτερα ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς της χρησιμοποιεῖται σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ μέσα ἐλέγχου τῆς συνολικῆς ζητήσεως καὶ τοῦ πληθωρισμοῦ.

Κατὰ τὴν τελευταία 2ετία οἱ ρυθμοὶ αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ τοῦ συνολικοῦ ὕψους τῶν πιστώσεων ἦσαν σημαντικὰ ψηλότεροι ἀπὸ κείνους ποὺ εἶχαν τεθεῖ σὰν στόχος ἀπὸ τὶς νομισματικὲς ἀρχές. Ἡ ἀδυναμία τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν νὰ συγκρατήσουν τὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ τῶν πιστώσεων στὰ ἐπίπεδα, ποὺ εἶχαν προγραμματισθεῖ, ὀφείλεται κυρίως στὶς ἐξελίξεις ποὺ παρατηρήθηκαν στὶς τιμὲς καὶ τὰ εἰσοδήματα καὶ στὴ δημοσιονομικὴ πολιτική. Οἱ αὐξήσεις εἰσοδημάτων ποὺ σημειώθηκαν, τὰ ἐλλείμματα τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἡ αὔξηση τῶν διεθνῶν τιμῶν ἦταν τέτοια, ποὺ οἱ στόχοι

τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ πραγματοποιηθοῦν χωρὶς τὸν κίνδυνο νὰ προκληθεῖ ὕφεση στὴν οἰκονομία. Ἔτσι ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ ἀναγκαστικὰ προσαρμόστηκε στὶς ἀνάγκες ποὺ ὑπαγόρευσαν οἱ ἐξελίξεις στὶς τιμὲς καὶ τὰ εἰσοδήματα καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτική.

Ὅπως σημειώθηκε καὶ στὸ Κεφάλαιο ΙΙ, στὸν τομέα τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς ἡ πραγματοποίηση τῆς κατανομῆς τῶν πιστώσεων ποὺ κρίνεται ἐπιθυμητὴ γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως συναντᾶ σοβαρὲς δυσκολίες, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διοχετεύεται σὲ λιγότερο παραγωγικοὺς τομεῖς ψηλὸ σχετικὰ ποσοστὸ τῶν πόρων. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ συνδέεται μὲ θεσμικὲς καὶ λειτουργικὲς ἀδυναμίες στὸ μηχανισμὸ ἐποπτείας καὶ ἐλέγχου τῆς κατανομῆς τῶν πιστώσεων, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες καὶ μὲ τὰ κριτήρια χορηγήσεων ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ τράπεζες. Φαίνεται ὅτι ἡ προσπάθεια τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν κατανομὴ τῶν πιστωτικῶν πόρων μὲ τὴν ἐπιβολὴ λεπτομερῶν πιστωτικῶν κανόνων στὰ τραπεζικὰ ἱδρύματα, αὐξάνει τὴ γραφειοκρατία καὶ τὸ κόστος τῆς τραπεζικῆς διαμεσολαβήσεως χωρὶς ἀνάλογα ἀποτελέσματα.

Ἡ συμβολὴ τῶν ἐξειδικευμένων Τραπεζικῶν ἱδρυμάτων στὴν προώθηση τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δὲν ἀνταποκρίθηκε πλήρως, σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις στὶς δυνατότητες ποὺ ὑπάρχουν. Εἰδικότερα τὰ κριτήρια τῶν χορηγήσεων ἦταν πολλὲς φορὲς περιοριστικά, δὲν ἀξιοποιήθηκαν ἐπαρκῶς οἱ δυνατότητες χρηματοδοτήσεως ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, λόγω περιωρισμένης διασυνδέσεως μὲ τὶς ξένες χρηματαγορὲς καὶ δὲν φαίνεται νὰ ἔχει ἀναπτυχθεῖ στὸν ἐπιθυμητὸ βαθμὸ ὁ θεσμὸς τῆς συμμετοχῆς τους στὸ μετοχικὸ κεφάλαιο τῶν ἑταιριῶν.

Ἡ σχέση μεταξὺ δανειακῶν καὶ ἰδίων κεφαλαίων σὲ πολλὲς ἐπιχειρήσεις παραμένει ὑπερβολικὰ ψηλή. Ἡ ἐξάρτησή τους ἀπὸ τὸν τραπεζικὸ δανεισμὸ καὶ μάλιστα τὸ βραχυχρόνιο εἶναι ὑπερβολικὰ ψηλὴ καὶ ἡ κεφαλαιακή τους συγκρότηση παραμένει σχετικὰ ἀδύνατη. Ἔτσι, ἐνῶ στὶς προηγμένες χῶρες οἱ ἐπιχειρήσεις ἀντλοῦν ψηλὸ ποσοστὸ τῶν κεφαλαίων ποὺ χρειάζονται γιὰ ἐπενδύσεις μέσω τοῦ χρηματιστηρίου καὶ τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου, τὸ ποσοστὸ αὐτὸ στὴ χώρα μας εἶναι πολὺ χαμηλό.

Παρὰ τὰ μέτρα ποὺ ἔχουν ληφθεῖ κατὰ καιρούς, τὸ χρηματιστήριο καὶ γενικότερα ἡ κεφαλαιαγορὰ παρουσιάζουν πολὺ σοβαρὲς ἀδυναμίες ποὺ περιορίζουν στὸ ἐλάχιστο τὴ συμβολή τους στὴν ἐξυγίανση τῆς μακροχρόνιας πίστεως ποὺ θὰ εἶχε εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα ὄχι μόνο στὴ διάθεση τῶν ἀποταμιεύσεων καὶ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἐπενδύσεων κυρίως στὴ μεταποίηση ἀλλὰ καὶ στὴν ὀργάνωση καὶ τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἐπιχειρήσεων.

4.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς στὴν ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια καὶ στὴ διασφάλιση τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας τῆς οἰκονομίας. Μὲ βάση τὴν ἀρχὴ αὐτὴ θὰ καταρτίζονται καὶ θὰ ἐξαγγέλλονται τὰ νομισματικοπιστωτικὰ προγράμματα, ἀφοῦ ληφθοῦν ὑπόψη οἱ ἀνάγκες τῆς οἰκονομίας σὲ ρευστά, τὸ ἔλλειμμα τοῦ δημόσιου τομέα καὶ τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν, ὅπως θὰ διαμορφωθεῖ μετὰ τὶς ρυθμίσεις ποὺ ἀναφέρονται στὴν διακίνηση κεφαλαίων καὶ στὰ χρηματοδοτικὰ πρωτόκολλα. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ μεγαλύτερη εὐελιξία θὰ μελετηθεῖ ἡ δυνατότητα τὰ νομισματικοπιστωτικὰ προγράμματα νὰ καταρτίζονται πάνω σὲ ἑξαμηνιαία βάση.

Στὰ πλαίσια τῆς προσπάθειας νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα πιὸ ἀποδοτικὸ τραπεζικὸ σύστημα προσαρμοσμένο στὰ πρότυπα τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ, θὰ μελετηθοῦν οἱ ἀναγκαῖες ὀργανωτικὲς καὶ θεσμικὲς μεταβολὲς γιὰ τὴ μείωση τοῦ κόστους τῶν τραπεζικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὴν αὔξηση τῆς ἀνταγωνιστικότητας τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν.

Μετὰ τὴν πλήρη ἔνταξή μας στὴν ΕΟΚ, οἱ τράπεζες ποὺ ἱδρύθηκαν καὶ ἔχουν ἄδεια λειτουργίας στὶς χῶρες τῆς Κοινότητας θὰ μποροῦν, μετὰ μιὰ ὁρισμένη περίοδο, νὰ ἐγκαθίστανται ἐλεύθερα στὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς μὲ τὰ ἑλληνικὰ πιστωτικὰ ἱδρύματα θὰ καταστεῖ ἐντονότερος. Ἔτσι, ἡ ἀνάγκη νὰ μειωθεῖ τὸ κόστος τῶν τραπεζικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ νὰ αὐξηθεῖ ἡ ἀνταγωνιστικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, ποὺ πάντοτε ὑπῆρχε, τώρα πιὰ ἐπείγει. Ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὀργανωτικῶν καὶ θεσμικῶν μεταβολῶν, ποὺ θὰ χρειαστοῦν γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἀποτελεῖ βασικὸ στόχο τοῦ Προγράμματος. Συγχρόνως θὰ ἐνθαρρυνθεῖ ἡ στενότερη σύνδεση τῶν τραπεζικῶν ἱδρυμάτων μὲ τὶς διεθνεῖς χρηματαγορὲς καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὶς χρηματαγορὲς τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητας γιὰ προσέλκυση κεφαλαίων.

Σημαντικὸ ρόλο θὰ κληθοῦν νὰ παίξουν καὶ τὸ πιστωτικὸ σύστημα ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγορὰ κεφαλαίου, διὰ μέσου τοῦ χρηματιστηρίου, στὴν προσπάθεια βελτιώσεως τῆς κεφαλαιακῆς θέσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς μειώσεως τῆς ἐξαρτήσεώς τους ἀπὸ τὸ βραχυχρόνιο τραπεζικὸ δανεισμό. Ἡ βελτίωση τῆς σχέσεως ἰδίων πρὸς τὰ ξένα κεφάλαια, ποὺ πρέπει νὰ προέλθει ἀπὸ αὔξηση τῶν ἰδίων κεφαλαίων τῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ συμβάλει στὴ μεγέθυνσή τους, θὰ ἐνισχύσει τὴν ἀνταγωνιστικότητά τους καὶ θὰ βοηθήσει στὴν εἰσαγωγὴ βελτιωμένων μεθόδων διοικήσεως, ἐνῶ παράλληλα θὰ δώσει τὴν εὐκαιρία μιᾶς εὐρύτερης συμμετοχῆς στὸ μετοχικό τους κεφάλαιο.

Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἐπιταχυνθεῖ ἡ ὁλοκλήρωση τῆς μελέτης ἀναδιοργανώσεως τοῦ χρηματιστηρίου ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ρυθμίσεων ποὺ ἰσχύουν στὴν Κοινότητα. Παράλληλα θὰ ἐνθαρρυνθεῖ μὲ κάθε τρόπο ἡ μεγαλύτερη κατὰ τὸ δυνατὸ χρηματοδότηση τῆς δημιουργίας νέου κεφαλαίου μέσω τῆς ἐκδόσεως μετοχῶν ἢ ὁμολογιακῶν δανείων ἀπὸ μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων, ποὺ θὰ διοχετεύονται στὸ κοινὸ μέσω τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Σ' αὐτὸ μποροῦν νὰ βοηθήσουν, ἡ ἐνεργότερη συμμετοχὴ τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν ἄλλων τραπεζῶν στὴν τοποθέτηση ὁμολογιακῶν δανείων τῶν ἰδιωτῶν καὶ δημόσιων ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ μεγαλύτερη συμμετοχὴ τῶν τραπεζῶν ἐπενδύσεων στὸ μετοχικὸ κεφάλαιο τῶν ἐπιχειρήσεων. Στὰ πλαίσια τῶν προσπαθειῶν γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς κεφαλαιαγορᾶς θὰ μελετηθεῖ καὶ ἡ δυνατότητα τοποθετήσεως ἑνὸς μεγαλύτερου μέρους τῶν διαθεσίμων τῶν ἀσφαλιστικῶν ταμείων καὶ τοῦ ταχυδρομικοῦ ταμιευτηρίου σὲ ὑγιεῖς χρηματιστηριακοὺς τίτλους.

Γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῶν ἐπιτοκίων ὡς μέσου ἀσκήσεως τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ βαθμιαία προσαρμογὴ τοῦ φάσματος τῶν ἐπιτοκίων καταθέσεων καὶ χορηγήσεων σὲ ἐπίπεδα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνταποκρίνονται καλύτερα στὶς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν οἰκονομία, ὥστε νὰ περιοριστεῖ βαθμιαῖα ὁ ρόλος τῶν ὑποχρεωτικῶν καταθέσεων ὡς μέσου γιὰ τὴ διοχέτευση τῶν ἀποταμιεύσεων πρὸς τὶς ἐπιθυμητὲς κατευθύνσεις.

Τέλος θὰ ληφθεῖ κάθε φροντίδα, ὥστε ἡ ἀγροτικὴ πίστη νὰ ἐναρμονιστεῖ πρὸς τὸ κοινοτικὸ καθεστὼς καὶ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα νὰ μπορέσει νὰ ἀνταποκριθεῖ πληρέστερα στὶς αὐξημένες λειτουργικὲς ἀπαιτήσεις ποὺ ἀναμένεται νὰ προκύψουν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν γεωργικῶν προγραμμάτων τῆς Κοινότητας. Ἐπίσης θὰ μελετηθοῦν οἱ δυνατότητες βελτιώσεως τοῦ μηχανισμοῦ κατανομῆς τῶν πιστώσεων στὶς γεωργικὲς ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἡ καλύτερη ἀξιοποίηση τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΟΚ. Ἡ προσαρμογὴ τῶν ἐπιτοκίων χορηγήσεων στὴ γεωργία στὰ ἐπιτόκια ποὺ ἰσχύουν γιὰ τοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς οἰκονομίας, ποὺ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς ΕΟΚ, θὰ ἀκολουθήσει τὸ ρυθμό, μὲ τὸν ὁποῖο θὰ ἐφαρμοστοῦν καὶ τὰ λοιπὰ μέτρα τῆς κοινῆς πολιτικῆς στὴ χώρα.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

5.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καὶ προοπτικές.

Τὸ δημοσιονομικὸ σύστημα χαρακτηρίζεται ἀπὸ σημαντικὲς ἀδυναμίες ποὺ δυσχεραίνουν τὴ χρησιμοποίησή του ὡς ὀργάνου γιὰ τὴν ἄσκηση ἀντικυκλικῆς πολιτικῆς, τὴ δικαιότερη διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως.

Εἰδικότερα ἡ ἄντληση τῶν κρατικῶν ἐσόδων κατὰ κύριο λόγο ἀπὸ ἔμμεσους φόρους — 75% τοῦ συνόλου — περιορίζει τὶς δυνατότητες χρησιμοποιήσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ὡς μέσου ἀναδιανομῆς τοῦ εἰσοδήματος πρὸς ὄφελος τῶν οἰκονομικὰ ἀσθενεστέρων τάξεων ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἄσκηση ἀντιπληθωριστικῆς πολιτικῆς. Ἡ περιορισμένη συμμετοχὴ τῶν ἄμεσων φόρων στὰ φορολογικὰ ἔσοδα ὀφείλεται, ὅπως εἶναι γνωστό, στὶς παρεχόμενες φορολογικὲς ἀπαλλαγές, στὴ λιγότερο ἐπαχθὴ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος σὲ σύγκριση μὲ ἄλλες χῶρες, καὶ στὴν φοροδιαφυγή, ἡ καταπολέμηση τῆς ὁποίας δυσχεραίνεται ἀπὸ τὴν ἀνεπαρκὴ ὀργάνωση τῶν φοροτεχνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι, τὸ μισὸ καὶ πλέον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος προέρχεται ἀπὸ αὐτοαπασχολουμένους, ἐλεύθερους ἐπαγγελματίες καὶ μικρὲς ἐπιχειρήσεις, ποὺ τὸ εἰσόδημά τους δύσκολα συλλαμβάνεται γιὰ σκοποὺς φορολογίας.

Ἡ ἀνάγκη διατηρήσεως τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν τῆς χώρας σὲ ψηλὰ ἐπίπεδα μειώνει τὰ περιθώρια τῆς δημόσιας ἀποταμιεύσεως καὶ τοὺς πόρους, ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ὑποδομῆς, καὶ γενικότερα περιορίζει τὴ συμβολὴ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ στὴν προώθηση τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας. Ἔτσι τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ δημόσιων ἐπενδύσεων καλύπτεται ἀπὸ δανεισμό. Ἐξάλλου ἡ ἀπόδοση τῶν πόρων ποὺ ἀπορροφοῦνται ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸ δημόσιων ἐπενδύσεων δὲν κρίνεται ἱκανοποιητική, ἐξαιτίας τοῦ ψηλοῦ ποσοστοῦ συμμετοχῆς καταναλωτικῶν δαπανῶν, τῶν ἀδυναμιῶν ποὺ παρουσιάζει ὁ ὑφιστάμενος μηχανισμὸς ἀξιολογήσεως, ἱεραρχήσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν προγραμματιζόμενων ἔργων καὶ τῆς βραδύτητας στὴν ἐκτέλεση τῶν ἔργων, ποὺ συνδέεται μὲ τὶς ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες τῶν ἀντίστοιχων φορέων καὶ ποὺ ἀποτελεῖ σοβαρὸ ἀνασχετικὸ παράγοντα. Ἐπιπλέον, σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο, ἀποπερατούμενα ἔργα νὰ μὴ ἀξιοποιοῦνται πλήρως, γιὰ λόγους ποὺ σχετίζονται εἴτε μὲ τὴν ἀνεπαρκὴ ἐξασφάλιση τῶν οἰκονομικῶν πόρων, ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴ λειτουργία τους εἴτε μὲ τὴν ἐλλιπὴ ὀργανωτικὴ προετοιμασία καὶ στελέχωση τῶν σχετικῶν διοικητικῶν φορέων.

Ἡ πολύπλοκη νομοθεσία, ὁ γενικὸς χαρακτήρας καὶ ἡ συχνὴ μεταβολὴ τῶν κινήτρων ἀναπτύξεως περιορίζουν τὴν ἀποτελεσματικότητά τους καὶ ὁδηγοῦν, σὲ ὁρισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, σὲ σπατάλη Πόρων.

Τέλος ἡ ἀνελαστικότητα, ποὺ χαρακτηρίζει τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν τακτικῶν κρατικῶν δαπανῶν, περιορίζει τὴν ἔκταση στὴν ὁποία ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς μέσον ἀντικυκλικῆς πολιτικῆς.

5.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς.

Ἡ βελτίωση τῆς ποιότητας τῶν προσφερόμενων συλλογικῶν ἀγαθῶν, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐνίσχυση τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς χώρας, καὶ ἡ δικαιότερη διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος τόσο μεταξὺ τῶν διάφορων εἰσοδηματικῶν τάξεων ὅσο καὶ μεταξὺ τῶν περιοχῶν τῆς χώρας ἀποτελοῦν βασικὲς ἐπιδιώξεις τοῦ Προγράμματος, γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν ὁποίων ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ἀποτελεῖ βασικὸ ὄργανο. Παράλληλα, βασικὴ ἐπιδίωξη εἶναι ἡ ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τοῦ δημοσιονομικοῦ τομέα στὴν ἐπίτευξη τοῦ ἐπιδιωκόμενου ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ στὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομικῆς συγκυρίας. Γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ ὁ δημόσιος τομέας στὶς ἐπιδιώξεις αὐτές, θὰ ἀπαιτηθεῖ ἡ διεύρυνση τῆς συμμετοχῆς του στοὺς πόρους τῆς οἰκονομίας.

Γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἀπαραίτητων μεταρρυθμίσεων, πρωταρχικὴ σημασία ἀποδίδεται στὴν ἀναμόρφωση καὶ ὀρθολογικὴ ὀργάνωση τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ ἱεραρχήσεως καὶ ἐπιλογῆς τῶν δημόσιων δαπανῶν, στὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ στὴν προσαρμογὴ τοῦ φορολογικοῦ συστήματος στὰ πρότυπα τῶν χωρῶν-μελῶν τῆς ΕΟΚ, στὴν ἁπλούστευση τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας καὶ στὴ βελτίωση τοῦ μηχανισμοῦ φοροτεχνικοῦ ἐλέγχου καὶ στὴν ἁπλούστευση τῆς πολύπλοκης διαδικασίας εἰσπράξεως τῶν δημόσιων ἐσόδων. Ἐπίσης θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ὀρθολογικότερη κατάρτιση τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἡ βαθμιαία ἑνοποίηση ὅλων τῶν προσαρτημένων προϋπολογισμῶν ποὺ ἀναφέρονται στὶς δραστηριότητες τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως.

Ἡ κυριότερη μεταρρύθμιση γιὰ τὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ τὴν προσαρμογὴ τοῦ φορολογικοῦ συστήματος στὰ κοινοτικὰ πρότυπα, εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ φόρου προστιθέμενης ἀξίας, ὁ ὁποῖος βασικὰ θὰ ὑποκαταστήσει τοὺς ὑφιστάμενους γενικοὺς φόρους ἐπὶ τῆς δαπάνης καθὼς καὶ ἕνα ἀριθμὸ ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντες εἰδικοὺς καὶ λοιποὺς φόρους ἐπὶ τῆς δαπάνης. Ὁ νέος φόρος θὰ καλύψει ὅλα τὰ στάδια τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας μέχρι καὶ τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου, θὰ ἐπιβληθεῖ δὲ μόνο στὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ καὶ στὶς ὑπηρεσίες καὶ θὰ ἀπαλλάξει πλήρως τὰ κεφαλαιουχικὰ ἀγαθά. Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ φόρου αὐτοῦ θὰ ἔχει εὐνοϊκὲς ἐπιδράσεις μὲ συνέπεια τὴν καλύτερη κατανομὴ πόρων, τὴν αὔξηση προοδευτικότητας τῶν ἔμμεσων φόρων, τὸν περιορισμὸ τῆς φοροδιαφυγῆς τὴ βελτίωση τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴ γενικότερη προώθηση τοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Τέλος, γιὰ ὅσους ἔμμεσους φόρους δὲν ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ τὸ φόρο προστιθέμενης ἀξίας, θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια νὰ ἐκσυγχρονισθεῖ ἡ νομοθεσία ποὺ τοὺς διέπει.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων μέτρων ποὺ ἐξετάζονται στὸν τομέα τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ βελτίωση τῆς συνθέσεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων καὶ τὴν περιστολὴ τῆς φοροδιαφυγῆς, περιλαμβάνονται ἡ ἐπανεξέταση τῶν διάφορων φορολογικῶν ἐκπτώσεων καὶ ἀπαλλαγῶν καὶ ἡ ἀναμόρφωση τῆς φορολογίας ἀκίνητης περιουσίας, ποὺ θὰ συμβάλει καὶ στὴν ἀποτελεσματικότερη σύλληψη τῆς διαφεύγουσας φορολογητέας ὕλης. Ἐπιπλέον, γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς φοροδιαφυγῆς ἐξετάζονται διάφορα μέτρα, ὅπως ἡ σύνταξη κτηματολογίου, ἡ κωδικοποίηση - μηχανογράφηση καὶ πληρέστερη διασταύρωση τῶν φορολογικῶν στοιχείων, ἡ ὀργάνωση εἰδικοῦ σώματος ἐλεγκτῶν μὲ αὐξημένες τυπικὲς ἁρμοδιότητες καὶ ἡ ἐπιμόρφωση τοῦ προσωπικοῦ.

Ἐπίσης θὰ ἀναμορφωθεῖ τὸ ὑφιστάμενο σύστημα φορολογικῶν κινήτρων ποὺ ἀποβλέπει στὴν ἐνθάρρυνση τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων, γιὰ νὰ καταστεῖ ἀποτελεσματικότερο καὶ νὰ ἐναρμονιστεῖ μὲ τὸ ἀντίστοιχο σύστημα ποὺ ἰσχύει στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς κατανομῆς τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν, προτεραιότητα θὰ δοθεῖ στὴν ἐνίσχυση τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς χώρας καὶ στὶς δαπάνες ποὺ συμβάλλουν ουσιαστικὰ στὴ βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ ἰδιαίτερα τῶν παρεχόμενων ὑπηρεσιῶν στοὺς τομεῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ὑγείας καὶ τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας. Παράλληλα, μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἑνιαίου μισθολογίου, θὰ βελτιωθεῖ καὶ θὰ γίνει ἀποτελεσματικότερο καὶ δικαιότερο τὸ σύστημα ἀμοιβῆς τῶν δημόσιων ὑπαλλήλων.

Στὸν τομέα τῶν δημόσιων ἐπενδύσεων θὰ δοθεῖ ἔμφαση στὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ στὴν ὀργάνωση τῆς διαδικασίας ἐπιλογῆς καὶ ἐκτελέσεως ἔργων μὲ βάση τὶς διεθνῶς καθιερωμένες ἀρχὲς σχεδιασμοῦ - προγραμματισμοῦ καὶ στὴν ἄρση τῶν ἐμποδίων ποὺ ἐπιβραδύνουν τὴν ἐκτέλεση τῶν προγραμματιζόμενων ἔργων. Ἐπίσης θὰ διερευνηθεῖ ἡ δυνατότητα διαχωρισμοῦ τῶν καταναλωτικῶν δαπανῶν

(διοικητικών απαλλοτριώσεων κ.λπ.), πού μέχρι σήμερα περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό δημόσιων επενδύσεων, και εντάξεώς τους στον τακτικό προϋπολογισμό.

Τέλος, θά καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια γιά τή συστηματική μελέτη των προβλημάτων διαχειρίσεως, τό συντονισμό καί έλεγχο της επενδυτικής πολιτικής και της πολιτικής τιμών των δημοσίων επιχειρήσεων και ΝΠΔΔ, σύμφωνα μέ τήν προγραμματιζόμενη γενικότερη οικονομική πολιτική καί τά θεσμικά πλαίσια στήν ΕΟΚ (εθνικές ενώσεις δημόσιων επιχειρήσεων).

6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ἡ χρηματοδότηση της εθνικής δαπάνης γιά κατανάλωση και σχηματισμό κεφαλαίου τό 1977 καλύφθηκε κατά 94,3 % από εγχώριους πόρους, κατά 4 % σχεδόν από μεταναστευτικά εμβάσματα και εισροή κεφαλαίων των Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ πού δέν δημιουργοῦν σοβαρές υποχρεώσεις γιά τήν ελληνική οικονομία καί κατά τό υπόλοιπο και εισροή επιχειρηματικών κεφαλαίων και δανεισμό από τό εξωτερικό. Παρά τις προσπάθειες πού καταβλήθηκαν στό παρελθόν γιά τή μείωση της εξαρτήσεως από τούς πόρους πού προέρχονται από την αλλοδαπή, τό μέγεθός του την τελευταία 15ετία σάν ποσοστό της εθνικής δαπάνης κυμάνθηκε γύρω από τά ίδια επίπεδα (6 %).

Ἀπό τό σύνολο των πόρων τό 1977, ἡ κατανάλωση απορρόφησε 76,6 % και ό σχηματισμός κεφαλαίου 23,4 % σέ σύγκριση μέ 75,3 % και 24,7 % τό 1970 αντίστοιχα. Ἡ συμμετοχή τῶν ἐπενδύσεων στην εθνική δαπάνη ύστερα από τό ψηλό επίπεδο στό όποιο είχε φθάσει πρίν από τήν πρόσφατη ύφεση, (31 % περίπου τό 1973) μειώθηκε απότομα εξαιτίας της αυξήσεως των καταναλωτικών δαπανών και παρέμεινε από τότε σέ σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Ἄν ὁ μέσος ἐτήσιος ρυθμός αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς κατά τή διάρκεια του προγράμματος φθάσει τό 6 % και ό τομέας της μεταποιήσεως ακολουθήσει τήν γρήγορη άνοδο, πού αποτελεί στόχο, οἱ προοπτικές γιά βαθμιαία μείωση της εξαρτήσεως από ξένους πόρους στή χρηματοδότηση της δαπάνης και ιδιαίτερα των επενδύσεων εμφανίζονται ευνοϊκές. Ἔτσι αναμένεται ότι ἡ συμμετοχή τους στήν κάλυψη της εθνικής δαπάνης θά μειωθεί από 5,7 % τό 1977 σέ 3,5 - 4 % τό 1982. Τά συναλλαγματικά έσοδα από τήν ταχεία αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων, πού πρέπει νά αναμένεται, ἄν πραγματοποιηθοῦν οἱ πιό πάνω υποθέσεις, θά περιορίσουν σχετικά τήν ανάγκη γιά δανεισμό από τήν αλλοδαπή. Πρόβλημα μπορεί νά ανακύψει όχι τόσο γιά τήν εξασφάλιση των πόρων πού θά χρειασθοῦν ἀπό τήν ἀλλοδαπή ὅσο γιά τήν εξοικονόμηση των εγχώριων πόρων, γιατί στήν περίπτωση αυτή οι επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου πρέπει νά αυξάνουν μέ αισθητά γρηγορότερο ρυθμό από τό σύνολο των πόρων. Αὐτό σημαίνει ότι πρέπει νά υπάρξει ανάλογη επιβράδυνση του ρυθμού αυξήσεως της καταναλώσεως και αύξηση των αποταμιεύσεων.

Ἡ κάμψη τῆς ροπῆς πρός αποταμίευση τά τελευταία χρόνια έχει έν μέρει διαρθρωτικό χαρακτήρα και δέν θά είναι εύκολο νά αντιστραφεί (αυξημένη δαπάνη γιά τά καύσιμα, αυξημένες δαπάνες γιά τις κοινωνικές υπηρεσίες κλπ). Ὑπάρχουν ἐπίσης ἀρκετές ἐνδείξεις ότι συνδέεται μέ μιά βαθμιαία μεταβολή στά καταναλωτικά πρότυπα πού δέν ευνοεί τήν αποταμίευση, έχει όμως έν μέρει και συγκυριακό χαρακτήρα. Είναι γνωστό ότι ἡ καταναλωτική δαπάνη ακολουθεί τις μεταβολές τοῦ εἰσοδήματος μέ χρονική υστέρηση πού ποικίλλει και δέν ήταν δυνατό νά προσαρμοστεί αμέσως στήν απότομη κάμψη του ρυθμού αυξήσεως του εισοδήματος, μέ αποτέλεσμα τήν πρόσκαιρη πτώση της αποταμιεύσεως σέ επίπεδα χαμηλότερα από τήν μακροχρόνια τάση. Ἐκτός ἀπό αὐτό, ἡ ἔξαρση τοῦ πληθωρισμοῦ εἶχε δυσμενή επίδραση στήν αποταμίευση.

Γιά τούς λόγους αὐτούς, μέ τήν αύξηση του ρυθμού ανόδου του εισοδήματος και τή βαθμιαία τιθάσσευση του πληθωρισμού, πού αποτελεί στόχο του Προγράμματος, είναι εύλογο νά αναμένεται κάποια ανάκαμψη της ροπής πρός αποταμίευση.

Βασική κατεύθυνση γιά τήν αύξηση των εγχωρίων αποταμιεύσεων, πού θά χρειαστοῦν γιά τή χρηματοδότηση των επενδύσεων, είναι ἡ αὔξηση τῆς δημόσιας αποταμιεύσεως ή οποία πρόσφατα είχε μειωθεί σέ πολύ χαμηλά επίπεδα γιά λόγους πού μόλις αναφέρθηκαν. Ἀναμένεται ὅτι ἡ δημόσια αποταμίευση — μετά τήν αφαίρεση των τόκων γιά τήν εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους — θά αυξάνει σέ πραγματικούς όρους, μέ μέσο ετήσιο ρυθμό σημαντικά ψηλότερο από τό ρυθμό αυξήσεως του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά τήν περίοδο 1978 - 82. Πέρα όμως από αυτό, στήν περαιτέρω επεξεργασία του Προγράμματος θά μελετηθούν οἱ δυνατότητες πού υπάρχουν γιά τήν αύξηση των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και γιά τή μεθόδευση της αξιοποιήσεως τους, έτσι ώστε νά εξασφαλιστούν οἱ πόροι γιά τή χρηματοδότηση των επενδύσεων.

Ἄν ὁ ρυθμός αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος περιοριστεί στό 5 %, δέν φαίνεται νά διαγράφεται πρόβλημα ανεπαρκείας των εγχώριων πόρων γιά τή χρηματοδότηση των επενδύσεων. Ὁ σχηματισμός κεφαλαίου είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος στις μεταβολές του ρυθμού αυξήσεως του εισοδήματος καί, όπως αναφέρθηκε, αναμένεται νά διαμορφωθεί σέ σχετικά χαμηλά επίπεδα στήν περίπτωση αυτή. Ἀντίθετα, ὅπως φαίνεται από τις σχετικές εκτιμήσεις πού έχουν επιχειρηθεί, είναι δυνατό νά ανακύψουν δυσκολίες στήν εξασφάλιση των ξένων πόρων πού θά χρειαστοῦν γιά τή χρηματοδότηση των επενδύσεων και της καταναλώσεως. Ἄν οἱ ἐξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων δέν κινηθούν ικανοποιητικά και άν οι πρόσφατες τάσεις γιά τή ροπή πρός εισαγωγές συνεχιστούν, δέν αποκλείεται νά διευρυνθεί τό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, παρά τό γεγονός ότι ἡ άνοδος της οικονομίας θά είναι συγκριτικά περιορισμένη.

Ἡ πιθανολόγηση των εξελίξεων στήν περίπτωση αυτή είναι πολύ δύσκολη, γιατί δέν υπάρχει προηγούμενο στή μεταπολεμική εμπειρία της Ἑλληνικής οικονομίας πού νά μπορεί νά χρησιμεύσει σάν βάση γιά εκτιμήσεις. Ὁ ρυθμός ανόδου τήν τελευταία τετραετία ήταν βέβαια χαμηλός αλλά οἱ βιομηχανικές εξαγωγές, μέ εξαίρεση τό 1977, κινήθηκαν μέ πολύ ψηλούς ρυθμούς και ἡ οικονομία έπρεπε νά απορροφήσει τά πρόσθετα νέα βάρη πού αναφέρθηκαν επανειλημμένα. Στήν περαιτέρω επεξεργασία του Προγράμματος θά διερευνηθοῦν λεπτομερώς οἱ δυνατές εξελίξεις στά μεγέθη των πόρων γιά τή χρηματοδότηση του Προγράμματος, στήν περίπτωση πού ό ρυθμός ανόδου της οικονομίας περιοστεί στό 5 %, και θά διαμορφωθοῦν τά μέτρα πού θά ληφθοῦν γιά τήν αντιμετώπιση τυχόν δυσμενών εξελίξεων.

V· ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

1.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καί προοπτικές.

Ὁ ἀγροτικός τομέας ἐξακολουθεῖ νά κατέχει νευραλγική θέση στην ελληνική οικονομία. Ἡ συμμετοχή του στό σχηματισμό τοῦ ἀκαθάριστου εγχώριου προϊόντος άν καί μειωμένη σέ σύγκριση μέ τό παρελθόν είναι ακόμη πολύ αξιόλογη (14,5 % τό 1977 έναντι 24,9 % περίπου τό 1963 σέ τιμές 1970). Ἀπασχολεῖ ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας σέ ἀντίθεση μέ τίς χῶρες τῆς ΕΟΚ και εξασφαλίζει σημαντικούς συναλλαγματικούς πόρους. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων και μή, ανέρχεται στό 34,2 % του συνόλου (1977).

Ἐνῶ ἐξασφαλίζεται αὐτάρκεια στά περισσότερα φυτικά προϊόντα, ἡ ζωϊκή παραγωγή, άν καί αυξάνεται συνεχώς τά τελευταία χρόνια, καλύπτει μόνο τό 85 % των αναγκών της καταναλώσεως. Οἱ εἰσαγωγές κυρίως βοείου κρέατος, γαλακτοκομικών προϊόντων και ζωοτροφών έχουν σάν αποτέλεσμα τή σημαντική επιβάρυνση του ισοζυγίου πληρωμών. Ἡ ἁλιευτική παραγωγή καλύπτει τό 85 % περίπου της καταναλώσεως σέ ἰχθυρά καί αντιπροσωπεύει τό 20 % της κατα-

ναλώσεως τοῦ συνόλου κρέατος καὶ ἰχθυρῶν. Τέλος, ἡ παραγωγὴ βιομηχανικῆς ξυλείας σήμερα καλύπτει τὸ 30 % τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς.

Τὰ τελευταῖα 15 χρόνια (1962-1977) ἡ παραγωγὴ αὐξήθηκε μὲ ἐτήσιο ρυθμὸ 3.4% καὶ πραγματοποιήθηκε σημαντικὴ πρόοδος στὸν τομέα, ποὺ ὀφείλεται κυρίως στὴ χρήση βελτιωμένης τεχνολογίας (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, κατάλληλες ποικιλίες φυτῶν καὶ φυλὲς ζώων κλπ.), στὴν αὔξηση τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ στὴν ἐπέκταση τῆς ἀρδεύσεως στὸ 60 % περίπου τῶν γεωργικῶν ἐδαφῶν ποὺ εἶναι δυνατὸ νὰ ἀρδευθοῦν. Οἱ μεταβολὲς αὐτὲς εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν αὔξηση τῶν δυνατοτήτων παραγωγῆς καὶ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

Παρόλα αὐτά, βασικὸ πρόβλημα τοῦ τομέα παραμένει τὸ χαμηλὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα, σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς οἰκονομίας, καὶ ἡ ἔντονη ἀνισότητά του μεταξὺ τῶν διάφορων γεωργικῶν περιοχῶν. Τὸ χαμηλὸ εἰσόδημα ὀφείλεται κυρίως στὶς ὑφιστάμενες συνθῆκες ἐκμεταλλεύσεως. Ἡ κατάσταση ἐπιδεινώνεται ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα τοῦ εἰσοδήματος λόγω τῶν καιρικῶν συνθηκῶν. Εἰδικότερα, τὰ τελευταῖα δύο χρόνια σημειώθηκε μείωση τοῦ ἀκαθάριστου γεωργικοῦ προϊόντος (σὲ σταθερὲς τιμὲς) μὲ ἐτήσιο ρυθμὸ 2,5 % γιατὶ οἱ καιρικὲς συνθῆκες ἦταν ἰδιαίτερα ἀντίξοες.

Οἱ συνθῆκες ἐκμεταλλεύσεως στὸ γεωργικὸ τομέα χαρακτηρίζονται ἀπὸ βασικὲς διαρθρωτικές, ὀργανωτικὲς καὶ θεσμικὲς ἀδυναμίες οἱ κυριότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες, ὅπως τὸ μικρὸ μέγεθος καὶ ὁ πολυτεμαχισμὸς τῶν ἐκμεταλλεύσεων ὁ πολὺ μικρὸς ἀριθμὸς ἐνεργῶν ἀτόμων ἀνὰ ἐκμετάλλευση, ἡ δυσμενὴς κατὰ ἡλικία σύνθεση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῆς συνεταιριστικῆς δραστηριότητας, ἀναφέρθηκαν συνοπτικὰ στὸ κεφ. ΙΙ.

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτές, ὁ τομέας ἀντιμετωπίζει καὶ ὁρισμένες ἀδυναμίες. Τὸ χαμηλὸ ποσοστὸ τῶν ἀρδευομένων ἐκτάσεων (8,7 ἑκ. στρέμματα σὲ σύγκριση μὲ τὰ 16 ἑκ. στρέμματα ποὺ μποροῦν νὰ ἀρδευθοῦν μακροχρόνια ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν 39 ἑκ. στρεμμάτων γεωργικῆς γῆς) σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ χαμηλὸ βαθμὸ ἀξιοποιήσεως ὁρισμένων ἀπὸ τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα ποὺ ἔχουν κατασκευασθεῖ περιορίζουν τὸ βαθμὸ τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως στὴ γεωργία. Ἐπίσης, ἂν καὶ ἔχουν σημειωθεῖ σημαντικὲς ἐξελίξεις στὴν ἐκμηχάνιση τῶν γεωργικῶν δραστηριοτήτων καὶ οἱ ἀνάγκες σὲ ἑλκυστῆρες σὲ ὁρισμένες περιοχὲς ὑπερκαλύπτονται, ὑπάρχουν ἀκόμη σημαντικὰ περιθώρια ἐκμηχανίσεως, κυρίως στὶς φάσεις συγκομιδῆς τῶν προϊόντων ὁρισμένων καλλιεργειῶν.

Γενικότερα, τὸ ἐπίπεδο τῆς τεχνολογίας στὸν ἀγροτικὸ τομέα ὑστερεῖ σὲ σύγκριση μὲ τὸ ἀντίστοιχο ἐπίπεδο στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἀποτέλεσμα τῆς μειονοτικῆς δομῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τῆς περιορισμένης προσφορᾶς τεχνικῆς βοήθειας πρὸς τοὺς παραγωγούς, κυρίως σὲ θέματα ὀργανώσεως καὶ προγραμματισμοῦ τῆς παραγωγῆς καὶ γενικὰ διαχειρίσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Στὸν τομέα τῆς τεχνικῆς τῆς παραγωγῆς (ὀρθολογικὴ χρήση λιπασμάτων, φυτοφάρμακα, τρόποι ἀρδεύσεως, χρήση μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ, κατάλληλες ποικιλίες, φυλὲς ζώων, διατροφή, κτηνιατρικὴ περίθαλψη κλπ.) οἱ συνθῆκες δὲν ὑστεροῦν τόσο πολύ. Ἡ ἀνεπαρκὴς προσφορὰ βοήθειας ὀφείλεται στὴν ἐλλιπὴ ὀργάνωση καὶ στὴν περιορισμένη στελέχωση τῶν ὑπηρεσιῶν γεωργικῶν ἐφαρμογῶν, τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν καὶ τῶν φορέων ἀσκήσεως τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν ἔλλειψη ὀργανικῆς συνδέσεως τῶν πορισμάτων τῆς τεχνικῆς ἔρευνας μὲ τὴν ἐφαρμογή τους.

Ἡ ἁλιεία, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες στὶς συνθῆκες ἐκμεταλλεύσεως καὶ στὴν ὀργάνωση, ποὺ εἶναι ἀνάλογες μὲ κεῖνες ποὺ παρουσιάζονται καὶ στοὺς ἄλλους κλάδους τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς, ἀντιμετωπίζει ἰδιαίτερα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται στὴν κάμψη ποὺ παρουσιάζουν οἱ ἐγχώριοι ἐνάλιοι πόροι λόγω τῆς ἐξαντλητικῆς καὶ καταχρηστικῆς ἐκμεταλλεύσεώς τους καὶ τῆς ρυπάνσεως τῶν ἀκτῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑδάτων. Ἡ κατάσταση χειροτερεύει, γιατὶ τὰ ἐξωτερικὰ ἁλιευτικὰ πεδία, στὰ ὁποῖα δροῦν ἑλληνικοὶ ἁλιευτικοὶ στόλοι, ὁλοένα περιορίζονται ἐξαιτίας τῶν μέτρων ποὺ λαμβάνουν οἱ ἀντίστοιχες παράκτιες χῶρες. Ἔτσι, ἡ βάση γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς δραστηριότητας αὐτῆς συρρικνώνεται συνεχῶς.

Βασικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ κλάδου τῶν δασῶν εἶναι ὁ μικρὸς βαθμὸς ἀξιοποιήσεως τῶν δυνατοτήτων ποὺ παρέχονται. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ σχετικὰ χαμηλὸ ὕψος τῶν πόρων ποὺ ἔχουν διατεθεῖ γιὰ ἔργα δασικῆς ὁδοποιίας, γιὰ ἀναδασώσεις, γιὰ προστασία ἀπὸ πυρκαϊὲς κλπ. ποὺ θὰ βοηθοῦσαν στὴν ἀνάπτυξη τοῦ δασικοῦ πλούτου ἀλλὰ καὶ στὴν καλύτερη ἐκμετάλλευσή του.

Παρὰ τὶς σοβαρὲς ἀδυναμίες ποὺ ἀναφέρθηκαν, οἱ δυνατότητες ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας εἶναι σημαντικές. Μέχρι σήμερα, περιοριστικὸς παράγοντας στὴν αὔξηση τῆς φυτικῆς παραγωγῆς ἦταν ἡ ἐσωτερικὴ ζήτηση καὶ οἱ ἐξαγωγές. Ἂν διευρυνθοῦν οἱ δυνατότητες ἐξαγωγῶν καὶ αὐξηθεῖ καὶ ἡ ἀπορροφητικότητα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, ἡ φυτικὴ παραγωγὴ ἔχει σημαντικὰ περιθώρια αὐξήσεως ποὺ μποροῦν νὰ προέλθουν ἀπὸ μορφὲς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀπὸ τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἐδαφολογικῶν συνθηκῶν τῆς χώρας.

Περιοριστικὸς παράγοντας τῆς ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας μέχρι σήμερα ἦταν ἡ προσφορὰ κυρίως δὲ στὸν κλάδο τῆς βοοτροφίας. Οἱ ἐδαφοκλιματολογικοὶ παράγοντες καὶ ἡ ἔλλειψη πλούσιων βοσκοτόπων περιορίσουν τὴ δυνατότητα ἀναπτύξεώς της σὲ ἀνταγωνιστικὰ πλαίσια. Γενικότερα ἡ ἀνάπτυξη ὅλων τῶν κλάδων τῆς κτηνοτροφίας ἐν ὄψει τῆς προσχωρήσεως τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ καὶ τοῦ αναμενόμενου ἀνταγωνισμοῦ ἀπὸ τὰ ἀντίστοιχα κοινοτικὰ προϊόντα, προϋποθέτει τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμό τους. Οἱ μακροχρόνιες δυνατότητες ἀναπτύξεως τῆς ἁλιείας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ὀρθολογικὴ ἐκμετάλλευση καὶ τὴν προστασία τοῦ ἐνάλιου πλούτου τῆς χώρας, ποὺ θὰ ἐπιτρέπουν τὴν ἀνανέωσή του καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴ διάθεση πόρων καὶ ἐξειδικευμένου δυναμικοῦ γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ἀναπτυξιακῆς αὐτῆς πολιτικῆς. Τέλος, στὸν τομέα τῶν δασῶν ὑφίστανται σημαντικὲς δυνατότητες γιὰ τὴν παραγωγὴ βιομηχανικῆς ξυλείας καὶ ἄλλων δασικῶν προϊόντων, ἡ ἀξιοποίηση τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ διάθεση πόρων στὸν τομέα ἀπὸ τὴν ἐπάνδρωση τῶν φορέων του μὲ ἐξειδικευμένο προσωπικό, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη σχημάτων ἐκμεταλλεύσεως κάθετης ὀργανώσεως. Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος ὁ ὄγκος τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἀναμένεται νὰ αὐξάνει μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 3,5 % - 4,5 %. Ἡ αὔξηση αὐτὴ θὰ προέλθει κατὰ ἕνα σημαντικὸ μέρος ἀπὸ τὴν ἐπάνοδο τῶν στρεμματικῶν ἀποδόσεων, ποὺ τὸ 1977 ἦταν πολὺ χαμηλὲς λόγω δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, στὰ φυσιολογικὰ ἐπίπεδα καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ τὴν μακροχρόνια αὔξηση τῆς παραγωγικότητας στὸν τομέα.

1.2. Οἱ κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς στὸν πρωτογενὴ τομέα.

Ἡ ἀγροτικὴ ἐνασχόληση δὲν εἶναι μόνο ζωτικὴ οἰκονομικὴ δραστηριότητα ἀλλὰ καὶ τρόπος ζωῆς μιᾶς μεγάλης μερίδας τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος εἶναι ἡ βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ, τόσο μὲ τὴν αὔξηση τοῦ εἰσοδήματός του ὅσο καὶ μὲ τὴν βελτιωμένη παροχὴ κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἀλλὰ παράλληλα μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συνεχὴς βελτίωση τῆς ἀνταγωνιστικότητας τοῦ τομέα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ λειτουργήσει αὐτόδυναμα καὶ νὰ συμβάλει στὴν ἀνάπτυξη τοῦ τόπου.

Στὰ πλαίσια αὐτὰ καὶ μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἐντάξεως στὴν ΕΟΚ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Προγράμματος, ἡ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἀκολουθηθεῖ στὴν περίοδο αὐτὴ θὰ ἀποβλέψει στὰ ἑξῆς :

α) Νὰ προετοιμάσει τὸν τομέα, ἔτσι ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ τὸ μεγαλύτερο δυνατὸ ὄφελος ἀπὸ τὴν ἔνταξη στὴν ΕΟΚ καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ νὰ περιοριστοῦν στὸ ἐλάχιστο οἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις, ποὺ τυχὸν θὰ προκύψουν ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν κοινοτικῶν προϊόντων ἢ τῶν προϊόντων τῶν χωρῶν ποὺ συνδέονται μὲ εἰδικὲς συμφωνίες μὲ τὴν ΕΟΚ.

β) Νὰ ἐπιδιώξει τὴν ποσοτικὴ καὶ κυρίως τὴν ποιοτικὴ προσαρμογὴ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς στὶς ἀνάγκες τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς καὶ στὶς δυνατότητες ἐξαγωγῶν στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ καὶ σὲ τρίτες χῶρες.

γ) Νὰ διευρύνει τὶς δυνατότητες τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων τόσο στὴν ΕΟΚ ὅσο καὶ σὲ νέες ἀγορές.

δ) Νὰ βελτιώσει τὸ εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν καὶ νὰ συγκρατήσει τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ σὲ ὁρισμένες περιοχὲς ἰδιαίτερης σημασίας, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ χειροτέρευση τῆς χωροταξικῆς κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων στὴ χώρα.

1.2.1. Ἡ ἀξιοποίηση τῶν εὐκαιριῶν ποὺ παρουσιάζονται ἀπὸ τὴν ἔνταξη στὴν ΕΟΚ.

Μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ἐντάξεως οἱ ἐπιπτώσεις στὸν γεωργικὸ τομέα σὰν σύνολο ἀναμένεται νὰ εἶναι εὐνοϊκές. Οἱ ἐξαγωγὲς γεωργικῶν προϊόντων τόσο πρὸς τὶς χῶρες μέλη ὅσο καὶ πρὸς τὶς τρίτες χῶρες ἀναμένεται νὰ αὐξηθοῦν σημαντικά, καὶ οἱ ψηλὲς τιμὲς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων στὴν κοινότητα, ποὺ θὰ ἰσχύσουν καὶ γιὰ τὰ δικά μας προϊόντα, καθὼς καὶ ἡ βελτίωση τῶν δομῶν παραγωγῆς ἐμπορίας καὶ μεταποιήσεως θὰ αὐξήσουν τὰ εἰσοδήματα τῶν παραγωγῶν. Οἱ σχετικοὶ πόροι θὰ προέλθουν ἀπὸ τὸ Τμῆμα Προσανατολισμοῦ τοῦ Κοινοτικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου καὶ ἀπὸ τὸ Περιφερειακὸ καὶ Κοινωνικὸ Ταμεῖο, τὸ ὁποῖο χρηματοδοτεῖ ἔργα ὑποδομῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως στὴν περιφέρεια. Ἡ ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων ποὺ προσφέρονται προϋποθέτει κατάλληλη προετοιμασία ποὺ θὰ ἀφορᾶ κυρίως τὰ ἑξῆς:

α) Τὴ δημιουργία διοικητικῆς, ὀργανωτικῆς καὶ τεχνικῆς ὑποδομῆς (φορέας παρεμβάσεως, μηχανισμοὶ πληροφορήσεως, μηχανισμὸς συντάξεως μελετῶν καὶ ἐπιλογῆς ἔργων, κτηματολόγιο, κλπ.) γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ τὴ χρηματοδότηση ἀναπτυξιακῶν προγραμμάτων στὸ γεωργικὸ χῶρο ἀπὸ τὸ Ταμεῖο Προσανατολισμοῦ Γεωργίας καὶ ἀπὸ τὸ Περιφερειακὸ καὶ Κοινωνικὸ Ταμεῖο.

β) Τὴ δημιουργία ὑποδομῆς (συσκευαστήρια, ἀποθῆκες, ψυκτικοὶ χῶροι σφαγεῖα κλπ.), γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ ὑποχρεωτικῆς τυποποιήσεως καὶ παρεμβάσεως γιὰ πολλὰ ἀγροτικὰ προϊόντα.

γ) Τὴν προσαρμογὴ τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ τομέα στὸ καθεστὼς ποὺ ἰσχύει στὴν ΕΟΚ (συστήματα ὀργανώσεως ἀγορῶν, κίνητρα γιὰ ἐκσυγχρονισμὸ καὶ ἀνάπτυξη, ὀργανώσεις παραγωγῶν, ἀμπελουργικὸ καὶ ἐλαιοκομικὸ κτηματολόγιο κλπ.).

δ) Τὴν ἐπιλογὴ ἔμψυχου δυναμικοῦ ψηλῆς στάθμης, γιὰ τὴν ἐπάνδρωση τόσο τῶν δημόσιων φορέων ὅσο καὶ τῶν κάθε εἴδους συλλογικῶν ὀργάνων τῶν παραγωγῶν, ποὺ θὰ ἐκπροσωποῦν τὴ χώρα μας στὶς θεσμοθετημένες ἐπιτροπὲς τῆς ΕΟΚ.

1.2.2. Ἐκσυγχρονισμὸς καὶ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Προϋπόθεση γιὰ τὴν ὁμαλὴ ἔνταξη τοῦ τομέα στὴν ΕΟΚ καὶ γιὰ τὴν αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἡ μεγέθυνσή τους καὶ ἡ ὀρθολογικὴ χρήση τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἐπεκταθεῖ ἡ προσφορὰ τεχνικῆς βοήθειας πρὸς τοὺς παραγωγοὺς γιὰ τὸν προγραμματισμό, τὴν ὀργάνωση καὶ τὴν τεχνικὴ τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

Θὰ ὀργανωθοῦν καὶ θὰ ἐπανδρωθοῦν πληρέστερα τόσο οἱ ὑπηρεσίες ἐφαρμογῶν ὅσο καὶ οἱ ὑπηρεσίες γεωργικῆς ἔρευνας (τεχνικῆς - οἰκονομικῆς - κοινωνικῆς) καὶ θὰ δημιουργηθεῖ τὸ κατάλληλο σχῆμα γιὰ τὴν ὀργανική τους σύνδεση. Μὲ μέτρα καὶ κίνητρα, ποὺ θὰ περιληφθοῦν στὸ τελικὸ Πρόγραμμα, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ὁ προσανατολισμὸς τῶν παραγωγῶν μὲ ταχὺ ρυθμὸ στὶς ἐξελίξεις τῆς τεχνολογίας καὶ στὶς ποσοτικὲς καὶ κυρίως ποιοτικὲς μεταβολὲς τῆς ζητήσεως.

Γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ὁ ἰσχυρὸς ἀνταγωνισμός, ποὺ ἀναμένεται ἀπὸ τὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ στὸν κτηνοτροφικὸ κλάδο, ἐπιβάλλεται νὰ ἐκσυγχρονισθεῖ ὁ κλάδος καὶ νὰ αὐξηθεῖ ἡ παραγωγικότητά του. Στὸ Πρόγραμμα θὰ προταθοῦν συγκεκριμένα μέτρα, ποὺ θὰ ἀποβλέπουν στὸν ἐκσυγχρονισμὸ τῶν κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων, στὴ βελτίωση τοῦ ζωϊκοῦ κεφαλαίου καὶ στὴν ἐξυγίανση τοῦ κυκλώματος κρέας - ζωοτροφές.

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, γενικά, θὰ στηριχτεῖ κατὰ κύριο λόγο στὶς οἰκογενειακῆς μορφῆς ἀγροτικὲς ἐκμεταλλεύσεις. Θὰ ἐνθαρρυνθοῦν ὅμως διάφορες μορφὲς συλλογικῆς δραστηριότητας, ὅπου εἶναι δυνατὸ (παραγωγικοὶ συνεταιρισμοί, ὁμαδικὲς καλλιέργειες, συνεταιρισμοὶ ἐμπορίας, μεταποιήσεως κλπ.), γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὁρισμένες ἀδυναμίες ποὺ συνδέονται μὲ τὸν μικρὸ μέγεθος τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ νὰ δημιουργηθοῦν συνθῆκες αὐξημένης παραγωγικότητας. Στὰ πλαίσια αὐτὰ θὰ ἐνισχυθεῖ καὶ θὰ ἐκσυγχρονισθεῖ ὁ θεσμὸς τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς εὐθύνες ποὺ πρέπει νὰ ἀναλάβουν μέσα στὰ κοινοτικὰ πλαίσια καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς Κοινῆς Ἀγροτικῆς Πολιτικῆς.

1.2.3. Στήριξη τῶν ἀγροτικῶν εἰσοδημάτων.

Ἂν καὶ ἡ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας ἔχει τεθεῖ σὰν βασικὴ ἐπιδίωξη, δὲν θὰ ἀποτελέσει τὸ μοναδικὸ κριτήριο γιὰ τὴ χάραξη τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, γιατὶ θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει σὲ ἐγκατάλειψη τῆς ἀγροτικῆς δραστηριότητας σὲ περιοχὲς προβληματικὲς καὶ λιγότερο γόνιμες, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ χειροτέρευση τῆς χωροταξικῆς κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων. Παράλληλα θὰ συνεχιστεῖ ἡ πολιτικὴ ἐνισχύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος μὲ τὴ βαθμιαία προσαρμογὴ τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων στὰ ἀντίστοιχα ἐπίπεδα ποὺ ἰσχύουν στὴν ΕΟΚ καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων στὸ ἀντίστοιχο καθεστὼς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας. Γιὰ προϊόντα ποὺ ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γεωργία καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει καθεστὼς προστασίας στὴν ΕΟΚ ἀφενὸς μὲν θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴ δημιουργία κοινοτικοῦ καθεστῶτος, ἀφετέρου δὲ μέχρις ὅτου καρποφορήσει ἡ προσπάθεια αὐτὴ θὰ συνεχιστεῖ τὸ καθεστὼς στηρίξεως ποὺ ἴσχυσε στὸ παρελθὸν μὲ τὶς ἀναγκαῖες βελτιώσεις.

Στὰ πλαίσια τῆς περιφερειακῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ συγκράτηση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ σὲ περιοχὲς ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος καὶ γιὰ τὴ μείωση τῶν ἀνισοτήτων θὰ συνεχιστεῖ ἡ πολιτικὴ ἐνισχύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ ἐφαρμογὴ περιφερειακῶν προγραμμάτων σύμφωνα μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς ΕΟΚ (ἐξασφάλιση συμπληρωματικῆς ἐξωγεωργικῆς ἀπασχολήσεως στὸν τουρισμό, τὴ βιοτεχνία, τὴν οἰκοτεχνικὴ δραστηριότητα, κλπ.).

1.2.4. Προσανατολισμὸς τῆς παραγωγῆς.

Γιὰ τὴ διεύρυνση τοῦ ἐξαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα θὰ δοθεῖ ἔμφαση στὴν παραγωγὴ γεωργικῶν προϊόντων ψηλῆς ποιότητας καὶ ἐπιθυμητῶν ποικιλιῶν, στὴ χρονικὴ μετατόπιση τῆς προσφορᾶς ὁρισμένων προϊόντων ποὺ συμπίπτει μὲ τὶς αἰχμὲς τῆς κοινοτικῆς παραγωγῆς (πρώϊμα - ὄψιμα ὀπωροκηπευτικὰ) καὶ στὴν ὀργάνωση τῆς ἐμπορίας. Ἐπίσης θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ αὔξηση τοῦ μεριδίου τῶν μεταποιημένων ἀγροτικῶν προϊόντων στὶς ἐξαγωγὲς λόγω τῶν πλεονεκτημάτων ποὺ παρουσιάζουν (δυνατότητα δια-

ρήσεως, αὐξημένη προστιθέμενη ἀξία, ἀπασχόληση γεωργικοῦ πληθυσμοῦ). Οἱ μεταβολὲς αὐτὲς στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς καὶ στὴν ὀργάνωση τῆς ἐμπορίας θὰ ἐπιτρέψουν ἀφενὸς τὴ διευκόλυνση τῶν ἐξαγωγῶν στὶς ἀγορὲς τῆς ΕΟΚ καὶ τρίτων χωρῶν καὶ ἀφετέρου τὴν ἀξιοποίηση τῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας.

1.2.5. Οἱ στόχοι γιὰ τὴ δασικὴ παραγωγὴ καὶ τὴν ἁλιεία.

Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς δασικῆς οἰκονομίας, θὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ὑποδομὴ γιὰ τὴν προστασία καὶ ἀποκατάσταση τοῦ δασικοῦ πλούτου, θὰ ἐκσυγχρονισθεῖ τὸ σημερινὸ σύστημα ἐκμεταλλεύσεως ποὺ σὲ μερικὲς περιπτώσεις περιορίζει τὴν ἀποδοτικότητα καὶ θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ δημιουργία συνθηκῶν γιὰ τὴν πληρέστερη ἀξιοποίηση τοῦ δασικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας (δασικὰ συμπλέγματα, δασικοὶ δρόμοι, ἀντιπυρικὰ ἔργα, ἀναδασώσεις κλπ.).

Ἰδιαίτεροι στόχοι γιὰ τὴν ἁλιεία θὰ εἶναι ἡ προστασία καὶ ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ἁλιευτικοῦ πλούτου τῆς χώρας, ἡ ἐνθάρρυνση τῆς ὑδατοκαλλιέργειας καὶ ἡ ἐξασφάλιση, μὲ διμερεῖς συμφωνίες, ὅπου χρειάζεται, πεδίων δράσεως γιὰ τοὺς στόλους ὑπερπόντιας καὶ μεσογειακῆς ἁλιείας.

2. ΔΕΥΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.1. Ὀρυχεῖα - Μεταλλεῖα.

2.1.1. Ἐξελίξεις, προβλήματα καὶ προοπτικές.

Ὁ τομέας ὀρυχείων - μεταλλείων σημείωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἀξιόλογες ἐπιδόσεις. Στὴν περίοδο 1963 - 1973 τὸ προϊὸν τοῦ τομέα αὐξήθηκε μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 10.5%. Ἀπὸ τότε παρατηρεῖται κάποια στασιμότητα, ποὺ ὀφείλεται στὴ διεθνὴ συγκυρία. Ἂν καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν ὀρυχείων καὶ τῶν μεταλλείων στὴ διαμόρφωση τοῦ ἐγχώριου προϊόντος εἶναι σχετικὰ χαμηλὴ (1,5 % τὸ 1977), ὁ τομέας συνέβαλε σημαντικὰ στὴν ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως καὶ στὴ βελτίωση τῆς διαρθρώσεως τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴ σημαντικὴ αὔξηση τῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν. Συγκεκριμένα οἱ ἐξαγωγὲς ἀλουμινίου, ἀλουμίνας, σιδηρονικελίου καὶ τσιμέντου, ἂν καὶ σχετικὰ μειωμένες λόγω τῆς διεθνοῦς συγκυρίας, ἀνῆλθαν τὸ 1976 σὲ 10 % περίπου τοῦ συνόλου.

Ἡ λειτουργία τῶν μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ρυθμιστεῖ νομοθετικὰ πάνω σὲ ὀρθολογικὲς βάσεις, σύμφωνα μὲ τὰ διεθνὴ πρότυπα, ἐνῶ ἔχουν θεσπιστεῖ αὐστηροὶ ἔλεγχοι σχετικὰ μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ὀρθολογικὴ ἐκμετάλλευση. Τὸ ὀργανωτικὸ σχῆμα ὅμως γιὰ τὴ διερεύνηση καὶ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ὀρυκτοῦ καὶ μεταλλευτικοῦ πλούτου εἶναι ἀνεπαρκές. Παράλληλα ὁ τομέας πάσχει ἀπὸ ἔλλειψη πληροφορήσεως τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅσον ἀφορᾶ τὶς ἐξελίξεις στὶς διεθνεῖς ἀγορὲς ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων, τὴν τεχνολογία παραγωγῆς, τὴν σκοπιμότητα ἐκμεταλλεύσεως ἑνὸς ὀρυκτοῦ κλπ.

Ὅπως ὅμως σημειώθηκε (Κεφ. ΙΙ), γενικὰ μπορεῖ νὰ λεχθεῖ ὅτι, ἂν ὀργανωθεῖ συστηματικότερα ἡ ἔρευνα καὶ ἂν προωθηθεῖ ἡ καθετοποίηση τῆς μεταλλευτικῆς παραγωγῆς μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα, οἱ προοπτικὲς περαιτέρω ταχείας ἀναπτύξεως τοῦ τομέα εἶναι εὐνοϊκές.

2.1.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς μεταλλευτικῆς πολιτικῆς.

Ἀπὸ μακροχρονιότερη σκοπιά, βασικὴ ἐπιδίωξη εἶναι νὰ διευρυνθεῖ σημαντικὰ τὸ φάσμα τῶν διαθέσιμων ἐγχώριων πρώτων ὑλῶν μὲ τὴν ἐντατικὴ ἔρευνα τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπεδάφους, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποβαθμιστεῖ τὸ περιβάλλον. Αὐτὸ θὰ συμβάλει στὴν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας καὶ θὰ ἐνισχύσει τὸν ἐξαγωγικὸ δυναμισμὸ τῆς οἰκονομίας.

Εἰδικότερα, οἱ στόχοι τοῦ Προγράμματος γιὰ τὸν μεταλλευτικὸ τομέα θὰ εἶναι :

α) Ἡ προώθηση γεωλογικῶν καὶ ἄλλων ἐρευνῶν γιὰ νὰ ἐντοπισθοῦν νέα κοιτάσματα ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων ποὺ ἀξιοποιοῦνται σήμερα, καὶ γιὰ τὴν ἀναζήτηση κοιτασμάτων νέων ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων, γιὰ τὰ ὁποῖα οἱ ὑπάρχουσες ἐνδείξεις εἶναι ἐνθαρρυντικές. Ἰδιαίτερη ἔμφαση θὰ δοθεῖ στὴν ἔρευνα γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ ἐνεργειακῶν πηγῶν.

β) Ἡ πληρέστερη ἀξιοποίηση τῶν γνωστῶν κοιτασμάτων ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων ποὺ βρίσκονται ὑπὸ ἐκμετάλλευση καὶ αὐτῶν ποὺ ἀκόμα δὲν χρησιμοποιοῦνται ἢ χρησιμοποιοῦνται ἐλάχιστα.

γ) Ἡ προώθηση μεταλλευτικῶν καὶ μεταλλουργικῶν ἐρευνῶν γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἐγχώριας τεχνολογίας καὶ γιὰ τὴν προσαρμογὴ τῆς ξένης στὰ ἑλληνικὰ δεδομένα.

δ) Ἡ καθετοποίηση τῆς μεταλλευτικῆς παραγωγῆς γιὰ τὴν πιὸ προσοδοφόρα ἐκμετάλλευση τοῦ ὀρυκτοῦ μας πλούτου.

2.2. Βιομηχανία – Βιοτεχνία.

2.2.1. Ἐξελίξεις καὶ προβλήματα.

Ἡ ἐπίδοση τοῦ τομέως κατὰ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο καὶ ἰδιαίτερα στὴ δεκαπενταετία 1963 - 77, ἦταν πολὺ σημαντική. Σὲ τιμὲς 1970, τὸ προϊὸν τῆς μεταποιήσεως αὐξήθηκε μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 9,4 % καὶ ἡ συμβολή του στὴ διαμόρφωση τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος αὐξήθηκε ἀπὸ 14,3 % τὸ 1963 σὲ 21,5 % τὸ 1977. Στὴν ἴδια περίοδο, τὸ ποσοστὸ τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως ποὺ ἐξάγεται αὐξήθηκε ἀπὸ 2,4 % σὲ 15 % περίπου, καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων στὸ σύνολο τῶν ἐξαγωγῶν αὐξήθηκε ἀπὸ 11 % σὲ 69 %.

Ἡ ταχύρρυθμη αὔξηση τοῦ μεταποιητικοῦ προϊόντος καὶ τῶν ἐξαγωγῶν πραγματοποιήθηκε μὲ παράλληλη σημαντικὴ αὔξηση τῶν ἐπενδύσεων, πρᾶγμα ποὺ βοήθησε στὸν ἐκσυγχρονισμὸ τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ σὲ μεγάλο βαθμό. Ἔτσι ἕνας σημαντικὸς ἀριθμὸς μονάδων, ἰδιαίτερα σὲ ὁρισμένους κλάδους παραγωγῆς, ἀνδρώθηκαν καὶ εἶναι σήμερα ἀνταγωνιστικὲς στὴ διεθνὴ ἀγορά. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν αὔξηση τῶν ἐπενδύσεων καὶ τῆς ἀπασχολήσεως, ἡ ἄνοδος τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως ὀφείλεται κατὰ μεγάλο μέρος στὴν ἄνοδο τῆς συνολικῆς παραγωγικότητας. Ἡ σημαντικὴ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας ἐπιτεύχθηκε κυρίως μὲ τὴ διεύρυνση τῆς βιομηχανικῆς βάσεως, τὴ βελτίωση τῆς τεχνολογίας, τὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου μορφώσεως καὶ τὴν εἰδίκευση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν ὀρθολογικότερη ὀργάνωση καὶ χρησιμοποίηση τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς.

Παρὰ τὴν πολὺ ἀξιόλογη πρόοδο ποὺ πραγματοποιήθηκε, τὸ ἐπίπεδο παραγωγικότητας τῆς ἑλληνικῆς μεταποιήσεως ἐξακολουθεῖ νὰ ὑστερεῖ σημαντικὰ σὲ σύγκριση μὲ τὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς βασικὲς διαρθρωτικὲς ἀδυναμίες τοῦ τομέα, γιὰ τὶς ὁποῖες ἔγινε ἤδη λόγος καὶ ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἔλλειψη εἰδικεύσεως καὶ στὴ μὴ ὀρθολογικὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς, ὡς καὶ στὸ μικρὸ μέγεθος τῶν παραγωγικῶν μονάδων, ἄλλοι παράγοντες ποὺ ἐπηρεάζουν δυσμενῶς τὸ ἐπίπεδο παραγωγικότητας καὶ τὴ διεθνὴ ἀνταγωνιστικότητα τῶν μεταποιητικῶν μονάδων εἶναι :

α) Τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων : Τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο ὀργανώσεως πολλῶν βιοτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν μονάδων ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικοὺς περιοριστικοὺς παράγοντες στὴν ἀνάπτυξη τῆς μεταποιήσεως. Ἡ ὀργανωτικὴ δομὴ σὲ πολλὲς ἐπιχειρήσεις καὶ ἰδιαίτερα στὶς μικρότερες εἶναι ἀνεπαρκής, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργοῦνται διάφορα προβλήματα καὶ ἐλλείψεις, ποὺ συντείνουν σὲ μειωμένη ἀπόδοση. Ἡ θέση αὐτὴ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ σοβαρὲς ἐνδείξεις ποὺ ἐνισχύουν τὴν ἄποψη ὅτι οἱ ἑλληνικὲς βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις δὲν ἀξιοποιοῦν ὅσο θὰ ἔπρεπε τὶς δυνατότητες γιὰ οἰκονομίες κλίμακας ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἀγορά, τόσο τοῦ ἐσωτερικοῦ ὅσο καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

β) Ἀνεπαρκὴς ἀξιοποίηση τοῦ παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ : Ἡ πρόνοια τοῦ ἐπιχειρηματία νὰ καλύψει μελλοντικὴ αὔξηση

τῆς ζητήσεως, οἱ ἀδιαιρετότητες πού χαρακτηρίζουν τή σύγχρονη τεχνολογία σὲ συνάρτηση μὲ τὴν περιορισμένη ἀγορά, ἡ ἀνεπιτυχὴς ἐπιλογὴ τεχνολογίας ἢ ὑπερβολικὰ αἰσιόδοξες προβλέψεις γιὰ τὴν αὔξηση τῆς ζητήσεως ὁδήγησαν μερικὲς ἐπιχειρήσεις σὲ προμήθεια κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ σὲ ἔκταση μεγαλύτερη ἀπὸ ὅτι χρειάζονταν, μὲ ἀποτέλεσμα σημαντικὸ μέρος τοῦ ἐπενδεδυμένου κεφαλαίου νὰ παραμένει ἀναξιοποίητο. Σὲ ἀρκετὲς ὅμως περιπτώσεις ἡ κατάσταση αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλλείψεως συνεργασίας μεταξὺ ἐπιχειρήσεων, τοῦ χαμηλοῦ βαθμοῦ ἐξειδικεύσεως στὴν παραγωγὴ καὶ τοῦ χαμηλοῦ κόστους κεφαλαίου πού διαμορφώθηκε μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς γενικῆς ἐπιδοτήσεως τῶν ἐπενδύσεων.

Τὸ ποσοστὸ ἀργούσας παραγωγικῆς δυναμικότητας, τοὐλάχιστο σὲ ὁρισμένους κλάδους, ἔχει μειωθεῖ σημαντικὰ τὰ τελευταῖα χρόνια πού χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἔντονη χαλάρωση τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητας. Παρόλα αὐτά, τὰ περιθώρια αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς μὲ πληρέστερη ἀξιοποίηση τοῦ ὑφιστάμενου μηχανολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι σὲ μερικὲς τοὐλάχιστο περιπτώσεις ἀκόμα σημαντικά.

γ) Ἔλλειψη τεχνολογικῆς ἔρευνας: Μὲ λίγες ἀλλὰ πολὺ ἀξιόλογες ἐξαιρέσεις, ἡ τεχνολογικὴ ἔρευνα στὸν ἰδιωτικὸ τομέα εἶναι πολὺ περιορισμένη καὶ ἀναφέρεται συνήθως στὴν προσαρμογὴ εἰσαγόμενης τεχνολογίας. Σαφὴς ἔνδειξη τῆς χαμηλῆς τεχνολογικῆς στάθμης πολλῶν μονάδων εἶναι καὶ ἡ ἔλλειψη αὐτοτελοῦς σχεδιάσεως καὶ ἀναπτύξεως νέων προϊόντων.

δ) Ἀνεπαρκὴς ἀξιοποίηση τῆς ξένης τεχνολογίας: Ἡ εἰσαγωγὴ ξένης τεχνολογίας πραγματοποιήθηκε κατ' ἐξοχὴ μὲ τὴν ἐγκατάσταση παραρτημάτων ξένων ἑταιριῶν, μὲ τὴν ἵδρυση συμμετοχικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν εἰσαγωγὴ μηχανολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Οἱ ξένες μονάδες πού δημιουργήθηκαν δὲν ἐπιδίωξαν καθετοποίηση τῆς παραγωγῆς καὶ στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἡ λειτουργία τους δὲν συνέβαλε ἀρκετὰ στὴ δημιουργία ἑλληνικῶν δορυφορικῶν μονάδων ἢ στὴν πραγματοποίηση συμπληρωματικῶν ἐπενδύσεων. Ἔτσι τὰ τεχνολογικὰ ὀφέλη ἀπὸ τὴν παρουσία τους παρέμειναν περιορισμένα. Ἡ εἰσαγωγὴ τεχνολογίας μὲ ἄδειες χρήσεως εἰδικῶν μεθόδων παραγωγῆς (LICENCES), πού παρουσιάζει πλεονεκτήματα, πραγματοποιήθηκε σὲ περιορισμένη μόνο ἔκταση. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ δὲν ἔγινε πάντοτε πλήρης ἐκμετάλλευση τῶν περιθωρίων προσαρμογῆς τῆς ξένης τεχνολογίας πού παρεῖχαν οἱ σχετικὲς συμβάσεις.

ε) Μὴ ὀρθολογικὴ χρηματοοικονομικὴ διάρθρωση τῶν παραγωγικῶν μονάδων: Στὴ βιοτεχνία μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ ἴδια κεφάλαια καὶ τὶς μακροπρόθεσμες καὶ μεσοπρόθεσμες πιστώσεις πού παίρνουν, χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴ χρηματοδότηση τοῦ κεφαλαίου κινήσεως. Ὁπωσδήποτε, πρέπει νὰ τονιστεῖ ὅτι ὁ μακροπρόθεσμος καὶ μεσοπρόθεσμος δανεισμὸς τοῦ βιοτεχνικοῦ κλάδου εἶναι πολὺ περιορισμένος.

Ἀντίθετα, γιὰ τὴ βιομηχανία ὁ δανεισμὸς ἀποτελεῖ πολὺ σημαντικὴ πηγὴ ἀντλήσεως κεφαλαίου. Ἔτσι, ἡ ἀποταμίευση δὲν διοχετεύθηκε στὴ βιομηχανία μέσω τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου ἀλλὰ κυρίως μέσω τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. Αὐτὸ ἐνίσχυσε τὸν οἰκογενειακὸ χαρακτήρα τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας καὶ εἶχε σημαντικὲς ἐπιπτώσεις στὸ μέγεθος, τὴν ὀργάνωση καὶ τὸν τρόπο ἐλέγχου τῶν παραγωγικῶν μονάδων. Θὰ πρέπει νὰ προστεθεῖ ὅτι ἡ αὐστηρὴ ἐξάρτηση τῆς τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως ἀπὸ ἐμπράγματες ἀσφάλειες ἔστρεψε τὴ χρηματοδότηση πρὸς ὄφελος μονάδων μὲ σοβαρὴ ἀκίνητη περιουσία καὶ ὄχι ἀπαραίτητα μὲ δυναμισμό.

2.2.2. Οἱ προοπτικὲς τοῦ μεταποιητικοῦ τομέα.

Ἡ ἔνταξη στὴν ΕΟΚ θὰ ὁδηγήσει μεταξὺ ἄλλων καὶ σὲ αὔξηση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ στὴν ἑλληνικὴ ἀγορὰ καί, προσωρινὰ τοὐλάχιστον, εἶναι ἐνδεχόμενο οἱ λιγότερο ἀποδοτικὲς μονάδες ἢ κλάδοι νὰ ἀντιμετωπίσουν δυσκολίες. Οἱ δυσκολίες ὅμως αὐτὲς θὰ ἀντιμετωπιστοῦν σὲ ἕνα μεγάλο μέρος μὲ τὶς μεταβατικὲς ρυθμίσεις καὶ οἱ προοπτικὲς γιὰ τὸν τομέα στὸ σύνολό του μετὰ τὴν ἔνταξη εἶναι ἀρκετὰ εὐνοϊκές. Ὁ ψηλὸς ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ βιομηχανικοῦ προϊόντος κατὰ τὴν περίοδο τῆς συνδέσεώς μας μὲ τὴν ΕΟΚ καὶ τὰ σημαντικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ τομέα σὲ ὅτι ἀφορᾶ τὴν ἐξαγωγική του ἐπίδοση, τὸν ἐκσυγχρονισμὸ τοῦ πάγιου κεφαλαίου, τὴν ἐξειδίκευση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κ.λπ., εἶναι ἐνδεικτικὰ τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τῆς προσαρμοστικότητας τῆς ἑλληνικῆς μεταποιήσεως.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὶς δυνατότητες πού θὰ δημιουργηθοῦν στὸ μέλλον γιὰ τὴν τοποθέτηση ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων στὴν ἀγορὰ τῆς ΕΟΚ, ἡ στενότερη συνεργασία μὲ γειτονικὲς καὶ γενικὰ μὲ τρίτες χῶρες διανοίγουν πολὺ εὐνοϊκὲς προοπτικὲς γιὰ πολλοὺς κλάδους τῆς ἑλληνικῆς μεταποιήσεως.

Ἀναμένεται ὅτι, κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, ἂν οἱ διεθνεῖς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις δὲν δημιουργήσουν σοβαρὰ προσκόματα, ὁ μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ προϊόντος τοῦ τομέα μπορεῖ νὰ φθάσει τὸ 7 - 7,5 %. Ἂν ὅμως ὑπάρξουν δυσμενεῖς ἐξελίξεις στὸ διεθνὲς ἐμπόριο, δεδομένου ὅτι ἡ αὔξηση τοῦ προϊόντος τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας ἐπηρεάζεται βασικὰ ἀπὸ τὶς ἐξαγωγικὲς ἐπιδόσεις, εἶναι πιθανὸ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως νὰ περιοριστεῖ κάτω τοῦ 7 %.

2.2.3. Οἱ κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς στὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως.

2.2.3.1. Βελτίωση τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς παραγωγῆς.

Ὅπως σημειώθηκε ἤδη, ἡ δημιουργία καὶ ἡ διατήρηση ἑνὸς ἰσχυροῦ βιομηχανικοῦ τομέα ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ αὐτοδύναμη ἀνάπτυξη. Αὔξηση τῶν εἰσοδηματικῶν μεγεθῶν, πού στηρίζεται κατὰ κύριο λόγο στὸν τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν χωρὶς τοὐλάχιστον παράλληλη ἐπέκταση τῶν δυνατοτήτων τῆς οἰκονομίας νὰ παράγει ὑλικὰ ἀγαθά, δὲν μπορεῖ κάτω ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες συνθῆκες νὰ θεωρηθεῖ σταθερὸ καὶ μόνιμο ἐπίτευγμα. Ἡ βιομηχανικὴ ἐπέκταση εἶναι ἐξάλλου ἀπαραίτητη γιὰ τὴν πληρέστερη ἀξιοποίηση τῶν προϊόντων τοῦ γεωργικοῦ τομέα καὶ τοῦ μεταλλευτικοῦ πλούτου τῆς χώρας.

Ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, στὰ ὁποῖα ἡ βάση γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς ἦταν κυρίως ἡ ὑποκατάσταση εἰσαγομένων, ἡ ἀνάπτυξη τῆς μεταποιήσεως πέρασε τὰ τελευταῖα χρόνια σὲ μιὰ νέα μορφὴ μὲ τὴ γρήγορη αὔξηση τῶν ἐξαγωγῶν καὶ τὴν ἐξειδίκευση. Ἡ ἐξάντληση σὲ μεγάλο μέρος τῶν περιθωρίων ἀναπτύξεως τῆς μεταποιήσεως μὲ βάση τὴν ὑποκατάσταση τῶν εἰσαγόμενων ἀγαθῶν καὶ ὁ καταμερισμὸς ἐργασίας πού συνεπάγεται ἡ ἔνταξη τῆς ἑλληνικῆς μεταποιήσεως στὸ χῶρο τῆς ΕΟΚ ἐπιβάλλουν τὴν περαιτέρω ἐξειδίκευση τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν ἔμφαση στὶς ἐξαγωγές. Γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ αὐξημένη ἀνταγωνιστικότητα τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας, πού εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν αὔξηση τῶν ἐξαγωγῶν, καὶ γιὰ νὰ περιφρουρηθεῖ ἡ θέση τῆς ἑλληνικῆς παραγωγῆς στὴν ἐγχώρια ἀγορά, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ προώθηση σχεδίων πού θὰ δυναμώσουν τὴν κλαδικὴ διάρθρωση τοῦ τομέα καὶ θὰ βελτιώσουν τὴ σύνθεση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ «διεύρυνση» τῆς βάσεως τῆς ἐκβιομηχανίσεως μὲ τὴν προώθηση κλάδων πού ἀξιοποιοῦν ἐγχώριες πρῶτες ὕλες, ἡ «ἐμβάθυνση» τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας μὲ τὴν ἀνάπτυξη βιομηχανιῶν παραγωγῆς ἐνδιάμεσων βιομηχανικῶν προϊόντων πού λείπουν σήμερα, ἡ «δικτίωση» διάφορων κλάδων μεταξύ τους μὲ διάφορες μορφὲς συνεργασίας στὴν παραγωγή, ὅπως εἶναι οἱ ὑπεργολαβίες κ.λπ. καὶ γενικὰ ἡ ἐνίσχυση τοῦ ἐξαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς παραγωγῆς μὲ τὴν προώθηση διεθνῶς ἀνταγωνιστικῶν δραστηριοτήτων.

Παράλληλα θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ προώθηση τῆς παραγωγῆς σὲ κλάδους ποὺ συνδέονται μὲ τὴν ἄμυνα τῆς χώρας.

Σ' ὅλες αὐτὲς τὶς προσπάθειες, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ προώθηση καὶ ἡ συμμετοχὴ μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων, ὅπου βέβαια τὸ περιορισμένο μέγεθος τῶν μονάδων δὲν συνεπάγεται μείωση τῆς παραγωγικότητας καὶ τῆς ἀνταγωνιστικότητας.

Ἡ προώθηση τῶν κλάδων ποὺ πληροῦν τὶς προϋποθέσεις ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν θὰ στηριχθεῖ πρῶτο, στὴν ἐπεξεργασία συστήματος ἀναπτυξιακῶν κινήτρων μὲ ἔμφαση στὶς δραστηριότητες ποὺ παρουσιάζουν αὐξημένες δυνατότητες γιὰ ἀνάπτυξη, δεύτερο, στὴν κατάρτιση καὶ ὑλοποίηση συγκεκριμένων ἐπενδυτικῶν σχεδίων σὲ βασικὲς ἀναπτυξιακὲς μονάδες καὶ τρίτο, στὴν ἔγκαιρη καὶ συστηματικὴ πληροφόρηση τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου.

2.2.3.2. Ἐκσυγχρονισμὸς καὶ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν μεταποιητικῶν μονάδων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βελτίωση στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς, τὸ ἐπίπεδο παραγωγικότητας καὶ ἑπομένως ἡ διεθνὴς ἀνταγωνιστικότητα τῆς μεταποιήσεως θὰ ἐνισχυθεῖ καὶ μὲ τὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ τὴ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως τῶν παραγωγικῶν μονάδων.

Συγκεκριμένα θὰ ἐπιδιωχθεῖ :

α) Βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου ὀργανώσεως : Οἱ συνθῆκες ποὺ ἰσχύουν στὴ μικρο-μεσαία βιομηχανία εἶναι τέτοιες ὥστε ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ βάρους γιὰ τὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου ὀργανώσεως θὰ τὸ φέρει κατανάγκην τὸ κράτος. Μὲ τὴν παροχὴ ὀργανωτικῆς καὶ τεχνικῆς βοήθειας στὶς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ κρατικοὺς φορεῖς, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ ἀπὸ τοὺς βιοτέχνες ἁπλῶν ἀρχῶν ὀργανώσεως στὴν παραγωγή, τὴ διακίνηση καὶ τὴ διάθεση τῶν προϊόντων, καθὼς καὶ ἡ διενέργεια στοιχειώδους ἀναλύσεως κόστους.

β) Πληρέστερη ἀξιοποίηση τοῦ παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ : Ἡ ηὔξηση τῆς παραγωγῆς καὶ ἡ προώθηση τῆς ἐξειδικεύσεως ποὺ ἀποτελοῦν βασικοὺς στόχους τοῦ Προγράμματος, θὰ συμβάλουν καὶ στὴ μείωση τοῦ ποσοστοῦ ἀργούσας παραγωγικῆς δυναμικότητας. Ἐπιπλέον θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ προώθηση διάφορων μορφῶν συνεργασίας μεταξὺ συγγενῶν ἐπιχειρήσεων γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀξιοποίηση μηχανημάτων, ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατό. Ἐπίσης, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἄρση ὁρισμένων ἀντικινήτρων ποὺ δημιουργεῖ ἡ σημερινὴ ὀργάνωση τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας στὴν ἀξιοποίηση τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

γ) Ἀνύψωση τῆς τεχνολογικῆς στάθμης : Κύρια πηγὴ τεχνολογικῆς προόδου θὰ ἐξακολουθήσει νὰ εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ ξένης τεχνολογίας. Γιὰ νὰ γίνει ὅμως καλύτερη ἀξιοποίηση τῆς τεχνολογίας αὐτῆς καὶ νὰ συνδυασθεῖ μὲ τὴν προώθηση τῆς τεχνολογικῆς μας ἔρευνας, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐπιλογὴ περιορισμένου ἀριθμοῦ τομέων γιὰ ἐντατικὴ τεχνολογικὴ ἀνάπτυξη. Σ' αὐτοὺς τοὺς τομεῖς θὰ γίνει προσπάθεια, μὲ εἰδικὰ κίνητρα, μὲ ἀνάθεση ἀπὸ τὸ κράτος παραγωγῆς πρωτότυπων προϊόντων καὶ αὐστηρὸ ἔλεγχο νὰ ἀναπτυχθεῖ συστηματικὰ ἡ τεχνολογικὴ ἔρευνα καὶ σὲ μεταγενέστερο στάδιο νὰ δημιουργηθεῖ σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις τεχνολογικὴ πρωτοπορία. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται οἱ τομεῖς τῆς ἐθνικῆς ἄμυνας, ἀξιοποιήσεως ἐγχώριων ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων, τῶν ἠλεκτρονικῶν κ.λπ. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ θὰ ἐνισχυθεῖ καὶ μὲ τὴν ταχύτερη προώθηση τῆς τυποποιήσεως τῶν προϊόντων καὶ μὲ τὴ βελτίωση τῶν συστημάτων ἐλέγχου ποιότητας.

Ἐπιπλέον θὰ ἐνθαρρυνθεῖ ἡ τεχνολογικὴ ἔρευνα στὸν ἰδιωτικὸ τομέα μὲ κατάλληλη κρατικὴ βοήθεια καὶ κυρίως μὲ τὴν ἀνάθεση ἀπὸ τὸ κράτος τῆς παραγωγῆς συγκεκριμένων πρωτότυπων προϊόντων καὶ συστημάτων. Ὅσον ἀφορᾶ τὴ μορφὴ τῆς εἰσαγωγῆς ξένης τεχνολογίας, θὰ ἐνθαρρυνθεῖ ἡ χρησιμοποίηση ἀδειῶν χρήσεως εἰδικῶν μεθόδων παραγωγῆς (LICENCES), μὲ ἐξασφάλιση ὅμως τῆς δυνατότητας προσαρμογῆς τῆς ξένης τεχνολογίας στὶς συνθῆκες ποὺ ἐπικρατοῦν στὴ χώρα μας.

δ) Μέγεθος μονάδων παραγωγῆς καὶ ἐξειδίκευση : Ἡ ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῶν μικρομεσαίων μονάδων, ποὺ εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικός, εἶναι βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος. Ἡ βιοτεχνία ἀποτελεῖ ἑστία ἀναπτύξεως ἐπιχειρηματικῶν ταλέντων, μπορεῖ νὰ διοχετεύσει τὶς ἱκανότητες καὶ τὴ δεξιοτεχνία τοῦ παραδοσιακοῦ χειροτέχνη σὲ σύγχρονες μορφὲς παραγωγῆς καὶ καλύπτει τὰ κενὰ παραγωγῆς ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἀνάπτυξη τῶν μεγάλων μονάδων. Γι' αὐτό, στὶς περιπτώσεις ποὺ ἡ μικρο-μεσαία μονάδα μπορεῖ νὰ λειτουργήσει ἀποδοτικὰ ἀπὸ ἄποψη παραγωγῆς, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐκμετάλλευση τυχὸν οἰκονομιῶν ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ μεγάλο μέγεθος ἐπιχειρήσεως, ὅπως εἶναι οἰκονομίες στὴ διάθεση τῶν προϊόντων, στὴν προμήθεια πρώτης ὕλης κ.λπ., μὲ τὴν προώθηση διάφορων μορφῶν συνεργασίας (κοινοπραξίες). Ἀντίθετα στὶς περιπτώσεις ποὺ οἱ οἰκονομίες μεγέθους ἐπιτυγχάνονται κυρίως στὴν παραγωγή, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἀξιοποίησή τους εἴτε μὲ ἐξειδίκευση τῶν μονάδων παραγωγῆς καὶ τὴν ἐπέκταση τοῦ θεσμοῦ τῶν ὑπεργολαβιῶν εἴτε μὲ ἐπιτάχυνση τῆς διαδικασίας συγχωνεύσεως εἴτε μὲ τὴ δημιουργία νέων μονάδων σὲ μέγεθος ποὺ κρίνεται βιώσιμο. Ἐπίσης θὰ ἐπιδιωχθεῖ, ὅπου εἶναι δυνατό, καὶ ἡ ἐξειδίκευση στὴν παραγωγὴ κατὰ περιοχές.

ε) Ἐξυγίανση τῆς χρηματοδοτικῆς διαρθρώσεως : Γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ δανειοληπτικὴ ἱκανότητα τῶν βιοτεχνῶν, θὰ ἐπιδιωχθοῦν : ἡ διεύρυνση τῶν φορέων χρηματοδοτήσεως τῆς βιοτεχνίας καὶ ἡ ἀναθεώρηση τοῦ εἰδικοῦ καθεστῶτος χρηματοδοτήσεως τοῦ κλάδου αὐτοῦ ἔτσι ὥστε νὰ οὐσιαστικοποιηθεῖ ἡ ἐγγύηση τοῦ δημοσίου, νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀπορρόφηση τοῦ εἰδικοῦ κεφαλαίου, ποὺ σήμερα παρὰ τὶς μεγάλες ἀνάγκες τοῦ κλάδου παραμένει ἀδιάθετο σὲ μεγάλο βαθμό, καὶ ἐπιπλέον νὰ κατοχυρωθεῖ ἡ χρησιμοποίηση τοῦ εἰδικοῦ κεφαλαίου ἀποκλειστικὰ γιὰ μακροπρόθεσμες πιστώσεις. Παράλληλα, γιὰ τὶς μονάδες ποὺ χρηματοδοτοῦνται θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐξασφάλιση ἐπαρκῶν κεφαλαίων κινήσεως ἀπὸ τὰ ἴδια διαθέσιμα τῶν Τραπεζῶν.

Στὴ βιομηχανία θὰ ἐπιδιωχθοῦν : ι) Ἡ ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῆς κεφαλαιαγορᾶς ὡς πηγῆς ἀντλήσεως μακροπρόθεσμων κεφαλαίων ἀπὸ τὶς βιομηχανικὲς μονάδες κατὰ κύριο λόγο μὲ τὴ μορφὴ αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ιι) ἡ ἀποτελεσματικότερη λειτουργία τοῦ θεσμοῦ τῆς συμμετοχῆς κατάλληλων πιστωτικῶν φορέων στὸ κεφάλαιο ὑγιῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ιιι) ἡ ἐξυγίανση τῆς χρηματοοικονομικῆς διαρθρώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ παροχὴ εἰδικῶν κινήτρων, τὰ ὁποῖα θὰ καθοριστοῦν στὴ φάση τῆς τελικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ Προγράμματος.

2.3. Ἐ ν έ ρ γ ε ι α.

2.3.1. Διαπιστώσεις καὶ προβλήματα.

Ἡ γρήγορη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη ποὺ σημειώθηκε στὶς περισσότερες χῶρες τοῦ κόσμου μέχρι τὸ 1973 βασίστηκε στὴν ὕπαρξη ἄφθονης καὶ φτηνῆς ἐνέργειας καὶ ἰδιαίτερα ὑγρῶν καυσίμων.

Μὲ τὴ δημιουργία τοῦ καρτὲλ τῶν χωρῶν παραγωγῆς τοῦ πετρελαίου καὶ τὴ ραγδαία ἀνατίμησή του μετὰ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1973, ἡ κατάσταση ἄλλαξε. Ἡ δαπάνη γιὰ ἐνέργεια αὐξήθηκε δυσανάλογα καὶ προκάλεσε σοβαρὸ κλονισμὸ στὰ ἰσοζύγια πληρωμῶν τῶν περισσότερων χωρῶν ποὺ εἰσάγουν πετρέλαιο, ἐνῶ παράλληλα ἀσκήθηκαν ἄμεσες καὶ ἔμμεσες πιέσεις στὸ ἐπίπεδο τῶν τιμῶν. Τέθηκε ἔτσι ἐπιτακτικὰ ἡ ἀνάγκη γιὰ ἀναθεώρηση τῆς παραδοσιακῆς ἐνεργειακῆς πολιτικῆς.

Ἡ συστηματικὴ μελέτη τοῦ παγκόσμιου ἐνεργειακοῦ προβλήματος, ποὺ ἀκολούθησε, ἔδειξε ὅτι οἱ συμβατικὲς μορφὲς ἐνέργειας δὲν βρίσκονται σὲ ἀφθονία, ὅπως πιστευόταν στὸ παρελθόν, ἐνῶ οἱ μὴ συμβατικὲς καὶ ἀνανεώσιμες πηγές, ὅπως ἡ πυρηνικὴ σύντηξη, οἱ ἀντιδραστῆρες ἀναπαραγωγῆς καὶ ἡ ἡλιακὴ ἐνέργεια, δὲν φαίνεται ὅτι θὰ μπορέσουν νὰ συμβάλουν σημαντικὰ στὴν κάλυψη τῶν ἐνεργειακῶν ἀναγκῶν πρὶν ἀπὸ τὴ λήξη τοῦ 20στοῦ αἰώνα.

Εἰδικότερα προβλέπεται ὅτι ἐφόσον ἡ κατανάλωση πετρελαίου ἐξακολουθήσει νὰ αὐξάνει μὲ τὸ ρυθμὸ ποὺ παρατηρή-

θηκε στὰ πρόσφατα χρόνια, ἡ ζήτησή του εἶναι πιθανὸ νὰ ξεπεράσει τὴν προσφορὰ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἑπόμενης 10ετίας.

Στὴν Ἑλλάδα ἡ κατανάλωση ἐνεργείας μέχρι πρὶν 20 περίπου χρόνια ἦταν μικρὴ καὶ καλύπτονταν σχεδὸν στὸ σύνολό της ἀπὸ εἰσαγωγές. Ἡ ταχεία ὅμως οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη ποὺ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τότε καὶ ἰδιαίτερα οἱ ψηλοὶ ρυθμοὶ αὐξήσεως τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως, εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὴ μεγάλη αὔξηση τῆς ἐνεργειακῆς καταναλώσεως. Παράλληλα, ἀναπτύχθηκαν σὲ κάποιο βαθμὸ καὶ οἱ ἐγχώριες ἐνεργειακὲς πηγές, κυρίως ὁ λιγνίτης, καὶ σημειώθηκε μερικὴ ὑποκατάσταση τῆς εἰσαγόμενης ἐνεργείας.

Ἡ κατανάλωση ἐνεργείας ποὺ αὐξήθηκε πολὺ ταχύτερα ἀπὸ τὸ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ προϊόν, σημείωσε κατὰ τὴν περίοδο 1958 - 1975 μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ ἀνόδου 11,1 %. Εἰδικότερα, τὸ 1976 ἡ κατανάλωση πρωτογενῶν μορφῶν ξεπέρασε τὰ 13 ἑκατ. τόνους ἰσοδύναμου πετρελαίου καὶ προῆλθε κατὰ 74,5 % ἀπὸ εἰσαγόμενα καύσιμα (συγκεκριμένα κατὰ 70,5 % ἀπὸ ὑγρὰ καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ στερεὰ καύσιμα), 22 % ἀπὸ λιγνίτη καὶ 3,5 % ἀπὸ ὑδατοπτώσεις.

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ποσοστὰ αὐτά, ὁ ἐνεργειακὸς τομέας ἐξαρτᾶται ἀκόμη σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὴν εἰσαγόμενη ἐνέργεια. Ἡ ἐξάρτηση αὐτή, ἐκφρασμένη σὲ ὅρους δαπάνης, εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερη (90 %) καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δυσβάσταχτη συναλλαγματικὴ ἐπιβάρυνση, ποὺ τὸ 1976 ἦταν τῆς τάξεως τῶν 30 δισ. δρχ., συνεπάγεται καὶ σοβαροὺς κινδύνους γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῆς χώρας σὲ περιόδους κρίσεως.

Ἐξάλλου πρέπει νὰ ἐπισημανθεῖ τὸ γεγονός, ὅτι γιὰ τὸν ἐνεργειακὸ τομέα ἀπαιτοῦνται ἐξαιρετικὰ ψηλὲς ἐπενδυτικὲς δαπάνες. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθεῖ, ὅτι τὸ 1975 ἡ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια καὶ μόνο ἀπορρόφησε τὸ 25 % περίπου τῶν ἐπενδύσεων πάγιου κεφαλαίου τοῦ δημοσίου.

2.3.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς ἐνεργειακῆς πολιτικῆς.

Βασικὴ ἐπιδίωξη τῆς ἐνεργειακῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ ἐξασφάλιση ἐνεργειακῆς ἐπαρκείας. Ἡ ἐνέργεια πρέπει νὰ προσφέρεται σὲ ποσότητες, ποιότητες, μορφὲς καὶ τιμὲς ποὺ νὰ μὴν ἀποτελοῦν σοβαρὸ πρόσκομμα γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ρυθμῶν κοινωνικοοικονομικῆς ἀναπτύξεως ποὺ θεωροῦνται ἀναγκαῖοι γιὰ τὴ χώρα. Οἱ σημερινὲς ὅμως συνθῆκες δὲν ἐπιτρέπουν πιὰ τὴν χωρὶς περιορισμοὺς αὔξηση τῆς καταναλώσεώς της, καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἐπάρκεια ἐνεργείας θὰ ἐπιδιωχθεῖ μέσα στὰ πλαίσια τῶν παρακάτω στόχων :

— τῆς μειώσεως τῆς ἀνὰ μονάδα προϊόντος καταναλισκόμενης ἐνεργείας
— τῆς αὐξήσεως τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐγχώριων ἐνεργειακῶν πόρων
— τῆς ὀρθολογικότερης συνθέσεως τοῦ ἐνεργειακοῦ ἰσοζυγίου.

Ἀκόμη, βασικὸ βραχυχρόνιο στόχο ἀποτελεῖ ἡ ἐναρμόνιση τῆς ἐνεργειακῆς μας πολιτικῆς μὲ κείνη τῆς ΕΟΚ.

Ἡ μείωση τῆς ἀνὰ μονάδα προϊόντος καταναλισκόμενης ἐνεργείας θὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ τὸν περιορισμὸ τῆς σπατάλης στὴν κατανάλωση ἐνεργείας, μὲ τὴν ἐπιλογὴ λιγότερο ἐνεργειοβόρου τεχνολογίας, ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατό, καὶ μὲ τὴ βελτίωση τῆς ὑπάρχουσας.

Γιὰ τὴν αὔξηση τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐγχώριων ἐνεργειακῶν πόρων στὴν παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας θὰ προωθηθεῖ ἡ παραπέρα ἀξιοποίηση τῶν ἤδη γνωστῶν κοιτασμάτων λιγνιτῶν - τύρφης καὶ τῶν ὑδατοπτώσεων μὲ παράλληλη ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων ποὺ διαγράφονται πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση στὰ πλαίσια τῆς ΕΟΚ. Σύμφωνα μὲ τὸ Πρόγραμμα τῆς ΔΕΗ, ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐγχώριων πόρων στὴν παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, ποὺ γιὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος ἀναμένεται νὰ αὐξάνεται μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 7 - 9 %, ἐκτιμᾶται ὅτι θὰ εἶναι γύρω στὸ 72 % τὸ 1982. Πιὸ συγκεκριμένα, οἱ λιγνιτικοὶ σταθμοὶ θὰ καλύπτουν τὶς 60 ἑκατοστιαῖες μονάδες καὶ οἱ ὑδροηλεκτρικοὶ τὶς ὑπόλοιπες 12. Ἐξάλλου θὰ ἐνταθεῖ ἡ ἔρευνα γιὰ τὴν ἀνακάλυψη νέων ἐνεργειακῶν πόρων. Παράλληλα θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ ἐπέκταση τῶν ἐφαρμογῶν ἤπιων μορφῶν ἐνεργείας, ὅπως τῆς γεωθερμικῆς, τῆς αἰολικῆς καὶ κυρίως τῆς ἡλιακῆς.

Ἡ ὀρθολογικότερη σύνθεση τοῦ ἐνεργειακοῦ ἰσοζυγίου στὸ ἐπίπεδο τῶν πρωτογενῶν μορφῶν ἐνεργείας συνεπάγεται διεύρυνση τόσο τῶν μορφῶν τους ὅσο καὶ τῶν πηγῶν προμηθείας τους. Εἰδικότερα γιὰ τὴ διεύρυνση τῶν μορφῶν μελετᾶται ἡ σκοπιμότητα νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἡ πυρηνικὴ ἐνέργεια, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ φυσικὰ ἀέρια, ἐνῶ θὰ ἀκολουθηθεῖ πολιτικὴ γιὰ τὴ διεύρυνση τῶν πηγῶν προμηθείας, ἡ ὁποία ἀναφέρεται κυρίως στὰ ὑγρὰ καύσιμα καὶ ἐξυπηρετεῖ τὸν ὁμαλότερο ἐφοδιασμὸ τῆς χώρας σὲ περιόδους κρίσεως.

Γιὰ τὴν ἐναρμόνιση πρὸς τὴν ἐνεργειακὴ πολιτικὴ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, κύριο μέλημα ἀποτελεῖ ἡ πολιτικὴ γιὰ τὴ δημιουργία ἀποθεμάτων ἀσφαλείας, καθὼς καὶ ἡ τυποποίηση τῶν προϊόντων διυλίσεως τοῦ πετρελαίου. Παράλληλα θὰ ἀπαιτηθεῖ καὶ ἀναμόρφωση τοῦ ὀργανωτικοῦ πλαισίου τῶν δημόσιων φορέων τοῦ ἐνεργειακοῦ τομέα.

2.4. Κατασκευές.

2.4.1. Διαπιστώσεις καὶ προβλήματα.

Ὁ τομέας τῶν κατασκευῶν (κατοικίες, λοιπὰ κτίρια καὶ λοιπὰ ἔργα) συμμετέχει κατὰ 6,9 % (1977) στὴ διαμόρφωση τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος, καὶ ἀπασχολεῖ τὸ 12 % (1977) τοῦ μὴ γεωργικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ δυναμικοὺς κλάδους τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἔχει συμβάλλει ἀποφασιστικὰ στὴν οἰκονομικὴ ἄνοδο τόσο γιατὶ ἡ κατασκευαστικὴ δραστηριότητα τόνωσε τὴν ἐγχώρια ζήτηση δίνοντας ἔτσι ὤθηση στὴν ἀνάπτυξη ὅσο καὶ γιατὶ δημιούργησε τὴν ἀναγκαία ὑποδομὴ καὶ ἀνωδομὴ γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγῆς. Τέλος, ἡ δραστηριότητα τῶν ἑλληνικῶν κατασκευαστικῶν ἑταιριῶν ποὺ ἔχει ἐπεκταθεῖ στὸ ἐξωτερικὸ (Μέση Ἀνατολή, Ἀφρική) ἀποτελεῖ σημαντικὴ πηγὴ συναλλάγματος μὲ μεγάλες δυνατότητες γιὰ περαιτέρω ἀνάπτυξη.

Ἡ χρησιμοποίηση ὅμως τῆς κατασκευαστικῆς δραστηριότητας ὡς μέσου ἀντικυκλικῆς πολιτικῆς ὁδήγησε σὲ ὁρισμένες διακυμάνσεις στὸ ἐτήσιο ὕψος τῶν ἐπενδύσεων σὲ κατασκευὲς καὶ στὴ χρηματοδότησή τους. Οἱ διακυμάνσεις αὐτὲς ἐπέδρασαν δυσμενῶς στὴν ὁμαλὴ ἐξέλιξη καὶ ὀργάνωση τοῦ τομέα ἀλλὰ καὶ στὴ διαμόρφωση τῶν τιμῶν, τοῦ κόστους καὶ τῆς ποιότητας τῶν κατασκευῶν.

Τὸ ὀργανωτικὸ καὶ θεσμικὸ πλαίσιο, μέσα στὸ ὁποῖο λειτουργεῖ ὁ τομέας τῶν κατασκευῶν, παρουσιάζει σημαντικὰ προβλήματα, ποὺ ἐμποδίζουν τὴν καλύτερη δυνατὴ ἀξιοποίηση τῶν χρησιμοποιούμενων πόρων καὶ ἀσκοῦν δυσμενὴ ἐπίδραση στὸ ἐπίπεδο παραγωγικότητας τοῦ τομέα ποὺ βρίσκεται σὲ σχετικὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Εἰδικότερα, στὸν τομέα τῶν κατασκευῶν καὶ μελετῶν δημόσιων ἔργων, οἱ διαδικασίες ἐπιλογῆς καὶ συντονισμοῦ τῶν ἔργων καὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν σχετικῶν προτεραιοτήτων δὲν εἶναι πάντοτε ἱκανοποιητικές. Δημιουργεῖται ἐπίσης ἀθέμιτος ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ κατασκευαστικῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὶς δημοπρασίες, ποὺ ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀδυναμία τῶν κατασκευαστῶν νὰ ἀνταποκριθοῦν, στὴ συνέχεια, στὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἔργων.

Στὸν κλάδο τῶν κατασκευῶν ἰδιωτικῶν οἰκοδομικῶν ἔργων ὑπάρχουν πολλὰ προβλήματα σχετικὰ μὲ τὸ μικρὸ μέγεθος, τὴν ἐπαγγελματικὴ ἐπάρκεια, τὴν οἰκονομικὴ ὑπόσταση καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν συναφῶν ἐπιχειρήσεων, τὰ ὁποῖα συνεπάγονται συνήθως μέτρια ποιότητα, ἀδυναμία προωθήσεως τῆς τυποποιήσεως καὶ τῶν νέων τεχνολογικῶν μεθόδων, δυσμενεῖς συνθῆκες ἐργασίας καὶ ἀσφαλείας τῶν ἀπασχολουμένων κ.λπ.

2.4.2. Βασικὲς κατευθύντεις πολιτικῆς.

Ἡ σημασία τοῦ κατασκευαστικοῦ τομέα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη θὰ ἐξακολουθήσει νὰ παραμένει βασικὴ ἰδιαίτερα μὲ τὴν ἔμφαση ποὺ δίνεται στὸ περιβάλλον, στὴν ποιότητα ζωῆς καὶ στὴ βελτίωση τῆς στάθμης τῆς ζωῆς τῶν οἰκονομικὰ ἀσθενέστερων ὁμάδων τοῦ πληθυσμοῦ (λαϊκὴ κατοικία κ.λπ.), ποὺ προϋποθέτουν τὴν ἐκτέλεση ἔργων.

Βασικοὶ στόχοι τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου γιὰ τὴν ἄσκηση τοῦ μελετητικοῦ καὶ ἐργοληπτικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ κατάλληλη προσαρμογή τους στὸ καθεστὼς ποὺ ἐπικρατεῖ στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ, ἡ σύνταξη κατάλληλων προδιαγραφῶν ποιότητας γιὰ δομικὰ ὑλικὰ καὶ γιὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἔργα καὶ ἡ κατάρτιση ἑνὸς μεσοχρόνιου, τοὐλάχιστον, προγράμματος μελετῶν καὶ κατασκευῶν, ὥστε νὰ ὑπάρχει ἔγκαιρη πληροφόρηση, προετοιμασία καὶ ὀργάνωση τῶν μελετητικῶν καὶ κατασκευαστικῶν φορέων γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισή του. Γι' αὐτό, τὸ Πρόγραμμα θὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ἐνίσχυση τῶν ἁρμόδιων τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ὀργανισμῶν μὲ τὸ κατάλληλο προσωπικὸ γιὰ τὸν προγραμματισμό, τὴν ἐπιλογή, τὴν παρακολούθηση, τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν παραλαβὴ τῶν ἔργων.

Ἀναφορικὰ μὲ τὶς δραστηριότητες τῶν ἑλληνικῶν τεχνικῶν ἑταιριῶν στὶς χῶρες τῆς Ἀφρικῆς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς, θὰ μελετηθοῦν τὰ κατάλληλα κίνητρα ποὺ θὰ βοηθήσουν τὶς ἑταιρίες νὰ ἀναλάβουν περισσότερα ἔργα καὶ μελέτες. Τοῦτο ἀναμένεται ὅτι θὰ ἔχει εὐνοϊκὲς ἐπιπτώσεις στὴν εἰσαγωγὴ συναλλάγματος, στὴν ἀπασχόληση τεχνικοῦ προσωπικοῦ, στὶς ἐξαγωγὲς ἠλ/μηχανικῶν προϊόντων ποὺ συνδέονται μὲ τὶς κατασκευὲς κλπ.

3. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1. Δημόσια διοίκηση — Τοπικὴ αὐτοδιοίκηση.

Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἡ προσπάθεια ταχείας ἀναπτύξεως τῆς χώρας εἶναι ἡ βελτίωση τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ, ποὺ θὰ ἐνισχύσει τὴν ἀποτελεσματικότητα καὶ θὰ συντελέσει στὴν ταχύτερη προσαρμογὴ τῆς ὀργανώσεως τῆς οἰκονομίας στὸ πρότυπο ποὺ ἐπιβάλλει ἡ προσεχὴς ἔνταξη στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα. Εἰδικότερα, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος βασικοὶ στόχοι θὰ εἶναι :

α) Ὀρθολογικότερη κατανομὴ τῶν ἁρμοδιοτήτων καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ τεχνικῶν μέσων στοὺς διάφορους φορεῖς ἀσκήσεως τῆς δημόσιας ἐξουσίας. Ἡ διασπορὰ ὅμοιων ἢ περίπου ὅμοιων ἁρμοδιοτήτων σὲ περισσότερες ὑπηρεσιακὲς μονάδες ὁριζόντιες ἢ κάθετες, καθὼς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν παρέχονται πάντα τὰ ἀντίστοιχα ἀπαραίτητα οἰκονομικὰ καὶ τεχνικὰ μέσα γιὰ τὴν ἄσκησή τους προκαλεῖ σύγχυση στὴν ὅλη κατανομὴ τοῦ διοικητικοῦ ἔργου. Ἡ περιορισμένη ἐξάλλου συμμετοχὴ τῶν ὑπαλλήλων στὴ διαδικασία λήψεως τῶν ἀποφάσεων ὀξύνει τὰ προβλήματα καὶ παρακωλύει τὴ βελτίωση μεθοδεύσεως τῆς ἐργασίας μὲ πρωτοβουλία τῶν ὑπαλλήλων. Ἡ ὀρθολογικὴ ὀργάνωση καὶ καλὴ λειτουργία τῶν δημόσιων ὑπηρεσιῶν ἔχει προτεραιότητα στὸ Πρόγραμμα. τόσο γιατὶ ἀποτελεῖ ἔντονη ἀπαίτηση τῶν πολιτῶν ὅσο καὶ γιατὶ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὶς νέες συνθῆκες.

β) Ἀποκέντρωση τοῦ δημόσιου διοικητικοῦ μηχανισμοῦ ὄχι μόνο μὲ τὴν ἔννοια τῆς μεταφορᾶς ὑπηρεσιῶν καὶ ἁρμοδιοτήτων ἀπὸ τὸ κέντρο πρὸς τὴν περιφέρεια, ἀλλὰ καὶ γενικότερα μὲ τὴ μεταβίβαση ἁρμοδιοτήτων ἀπὸ τὰ ἀνώτερα πρὸς τὰ κατώτερα κλιμάκια, τόσο στὶς κεντρικὲς ὅσο καὶ στὶς περιφερειακὲς ὑπηρεσίες. Τελικὴ ἐπιδίωξη εἶναι νὰ ἀποκτήσουν οἱ κεντρικὲς ὑπηρεσίες πραγματικὰ ἐπιτελικὸ χαρακτήρα καὶ νὰ ἐπιφορτίζονται μὲ τὴ ρύθμιση τῶν γενικότερων μόνο προβλημάτων καὶ θεμάτων. Ἡ ἐκτέλεση καὶ ὁ ἔλεγχος θὰ μεταβιβασθοῦν βαθμιαῖα σὲ κατώτερα ἱεραρχικὰ ὄργανα καὶ στὶς περιφερειακὲς διοικητικὲς μονάδες.

Στόχος τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ βαθμιαία ἀλλὰ σταθερὴ προώθηση οὐσιαστικῆς ἀποκεντρώσεως τῆς δραστηριότητας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν παράλληλη ἀναδιοργάνωση καὶ ἐνίσχυση τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Ἔτσι θὰ ἀποφευχθεῖ ἡ πρόωρη μεταφορὰ ἁρμοδιοτήτων σὲ ὑπηρεσίες ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν, σὲ αὐξημένα καθήκοντα, λόγω ἐλλιποῦς στελεχώσεως καὶ ὀργανώσεως, πρᾶγμα ποὺ ὄχι μόνο δὲν ἀποτελεῖ λύση ἀλλὰ συχνὰ ἀναστέλλει τὴ διαδικασία ἀποκεντρώσεως καὶ δημιουργεῖ πρόσθετα ἐμπόδια καὶ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν ὅλη προσπάθεια.

γ) Ἐνίσχυση καὶ ἐξύψωση τῆς στάθμης τῶν δημόσιων ὑπηρεσιῶν μὲ τὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου μορφώσεως τοῦ προσωπικοῦ τους. Ἡ δυνατότητα τῶν δημόσιων ὑπηρεσιῶν νὰ στελεχωθοῦν μὲ ἱκανὸ καὶ κατάλληλο προσωπικὸ ἀποτελεῖ βασικὸ παράγοντα στὴν αὔξηση τῆς ἀποτελεσματικότητάς τους. Ἡ ποιότητα ὅμως τοῦ προσωπικοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο μορφώσεως καὶ ἐξειδικεύσεως ποὺ παρέχει τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ ἀπὸ τὶς συνθῆκες ἐργασίας καὶ ἀμοιβῆς. Στόχος τοῦ Προγράμματος εἶναι ἡ βαθμιαία βελτίωση τῶν βασικῶν αὐτῶν προϋποθέσεων. Τὸ ἐφαρμοζόμενο πρόγραμμα μετεκπαιδεύσεως, ἐπιμορφώσεως καὶ ἐνημερώσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τόσο σὲ γενικότερα διοικητικὰ καὶ ὀργανωτικὰ θέματα ὅσο καὶ εἰδικότερα στὶς κοινοτικὲς γλῶσσες καὶ στὰ θέματα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἀποτελοῦν οὐσιαστικὰ βήματα πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴ μετεκπαίδευση, τὰ κίνητρα καὶ τὸ ψηλὸ ἠθικὸ τῶν ὑπηρετούντων, ποὺ μποροῦν νὰ συμβάλουν οὐσιαστικὰ στὴν αὔξηση τῆς ἀποδόσεως, βασικὸς στόχος εἶναι ἡ προσέλκυση καὶ ἡ ἀξιοποίηση ἀτόμων μὲ εὐφυΐα, ἐνεργητικότητα, κατάλληλη ἐκπαίδευση καὶ ἀνώτατη πνευματικὴ στάθμη γιὰ τὴ στελέχωση τῶν ἐπιτελικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ κράτους.

δ) Βελτίωση στὴ διοίκηση τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητας τοῦ κράτους.

Οἱ δημόσιες ἐπιχειρήσεις ἐπιτελοῦν ἀξιόλογο ἔργο σὲ βασικοὺς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Βασικὲς κατευθύνσεις τοῦ Προγράμματος γιὰ τὴν αὔξηση τῆς ἀποτελεσματικότητάς τους εἶναι ἡ βελτίωση στὴ διαχείρισή τους καὶ ὁ σαφέστερος καθορισμὸς τῶν σχέσεων κράτους καὶ δημόσιας ἐπιχειρήσεως.

ε) Προσαρμογὴ τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως στὶς νέες ἀπαιτήσεις. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ στόχοι τοῦ Προγράμματος στὸ τοπικὸ ἐπίπεδο ἀπαιτεῖται προηγουμένως ἡ ἐπίλυση τῶν βασικῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ ὀργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ ἡ ἀπάμβλυνση τῶν ἀδυναμιῶν τους. Γιὰ τὴ διεύρυνση τοῦ ρόλου τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, τὴν ἐνίσχυση τῆς αὐτονομίας τους καὶ τὴν καλύτερη λειτουργία τους, ἡ Κυβέρνηση ἔχει ἀναθέσει σὲ Ἐπιτροπὴ τὴ σύνταξη Νέου Κώδικα Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Ἡ διοικητικὴ ἀποκέντρωση ἐξάλλου ἀναφέρεται καὶ στὴ μεταφορὰ ἁρμοδιοτήτων, γιὰ θέματα καθαρὰ τοπικοῦ χαρακτήρα, ἀπὸ τὴ δημόσια διοίκηση στὶς ἐκλεγμένες τοπικὲς ἀρχές, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας. Αὐτὸ ὄχι μόνον ἀνταποκρίνεται στὴ δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ μπορεῖ νὰ συμβάλει στὴ λήψη ὀρθότερων ἀποφάσεων, ἀφοῦ ἐκεῖνοι ποὺ ἀποφασίζουν ἔχουν ἄμεση ἀντίληψη τῶν προβλημάτων καὶ ἄμεσο συμφέρον γιὰ τὴ σωστὴ ἐπίλυσή τους. Ταυτόχρονα, μιὰ τέτοια μεταφορὰ ἁρμοδιοτήτων στὶς τοπικὲς ἀρχὲς δίνει τὴ δυνατότητα εὐρύτερης συμμετοχῆς τῶν πολιτῶν στὶς τοπικὲς ἀποφάσεις καὶ περιορίζει τὶς χρονοβόρες γραφειοκρατικὲς διαδικασίες, ποὺ εἶναι ἀναπόφευκτες ὅταν ὁ συγκεντρωτισμὸς ἐπιμηκύνει τὴν ἱεραρχικὴ ἅλυσο. Ἡ ἀποκέντρωση αὐτὴ θὰ ἐνταχθεῖ στὰ πλαίσια ποὺ διαγράφει τὸ Σύνταγμα ἀναφορικὰ πρὸς τὸ δεύτερο βαθμὸ τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως.

Ἡ διεύρυνση τῶν ἁρμοδιοτήτων τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως θὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὸ ρυθμὸ ποὺ θὰ καθορίσει ἡ πλήρωση ὁρισμένων προϋποθέσεων εὔρυθμης

λειτουργίας τους. Μεταξύ αὐτῶν περιλαμβάνονται, ἡ ἀναδιοργάνωση καὶ ἴσως ἡ συγχώνευσή τους σὲ μεγαλύτερες ἑνότητες καὶ ἡ ἐπάνδρωσή τους μὲ καταρτισμένα στελέχη. Παράλληλα θὰ ἀντιμετωπισθεῖ τὸ θέμα τῶν πόρων τῶν ὀργανισμῶν, ὥστε νὰ καταστοῦν οἰκονομικὰ αὐτοδύναμοι.

3.2. Ἐκπαίδευση.

3.2.1. Ἐξελίξεις καὶ προβλήματα.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση, ποὺ βρίσκεται σὲ ἐξέλιξη τὰ τελευταῖα τρία χρόνια, καὶ ἡ γρήγορη αὔξηση τῶν πόρων ποὺ διατίθενται γιὰ τὴν ἐκπαίδευση (ἀπὸ 2,6 % τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ 1974 σὲ 3,4% τὸ 1977), ἔθεσαν τὶς βάσεις γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπιση τῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων καὶ τὴν οὐσιαστικὴ βελτίωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τῆς χώρας. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 (ἄρθρο 16) καθιερώνει τὴν ἐννεάχρονη ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευση, ὁρίζει τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ παρέχεται ἡ δωρεὰν παιδεία καὶ δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις στροφῆς τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν νέων καὶ πρὸς τὴν τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευση. Μὲ τοὺς βασικοὺς νόμους γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ διοίκηση, τῆς γενικῆς καὶ τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ποὺ ψηφίστηκαν πρόσφατα, καθιερώθηκε ἡ δημοτικὴ ὡς ἐπίσημη γλώσσα τῶν σχολείων, διαχωρίστηκε ἡ μέση ἐκπαίδευση σὲ δύο αὐτοτελεῖς τριετεῖς κύκλους, τὸ Γυμνάσιο καὶ τὸ Λύκειο, καὶ προχωρεῖ ἡ σταδιακὴ κατάργηση τῶν μέχρι τώρα γνωστῶν ὡς κατώτερων καὶ μέσων τεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν σχολῶν καὶ ἡ ἀντικατάστασή τους μὲ τεχνικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα καὶ λύκεια, ἐμπλουτίστηκαν τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα μὲ τεχνολογικὰ μαθήματα, καθιερώθηκε ὁ θεσμὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ αὐξήθηκαν οἱ πολιτιστικὲς καὶ οἱ ἀθλητικὲς δραστηριότητες. Τέλος, πάρθηκαν μέτρα γιὰ τὴν ἵδρυση νέων Ἀνώτατων Ἐκπαιδευτικῶν Ἱδρυμάτων καὶ Ἐρευνητικῶν Κέντρων καὶ συγκροτήθηκαν ὁμάδες ἐργασίας καὶ ἐπιτροπὲς γιὰ τὴν προσεκτικὴ μελέτη τῶν θεσμικῶν ἀλλαγῶν ποὺ θὰ εἰσαχθοῦν στὴν ἀνώτατη ἐκπαίδευση.

Τὰ κυριότερα προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ ἐκπαίδευση ἀπὸ ἄποψη ἐκπαιδευτικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἶναι : ἡ ἔλλειψη κτιρίων σὲ ὅλους γενικὰ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τομεῖς, ἡ ἀκαταλληλότητα πολλῶν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα, οἱ δυσκολίες ἐξευρέσεως κατάλληλων οἰκοπέδων, ἰδιαίτερα στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα, ἡ ἀδυναμία τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν νὰ ἀπορροφήσουν γρήγορα καὶ ἀποτελεσματικὰ τὶς ἑκάστοτε ἐγκρινόμενες πιστώσεις κ.ἄ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ τρέχουσες δαπάνες τοῦ δημοσίου γιὰ τὴν ἐκπαίδευση κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τους διατίθενται γιὰ τὴν κάλυψη μισθῶν καὶ ἐνοικίων, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ὑπόλοιπο νὰ εἶναι συγκριτικὰ ἀνεπαρκὲς γιὰ τὴν κάλυψη ἄλλων τρεχουσῶν ἀναγκῶν.

Γενικότερα προβλήματα εἶναι : (α) ἡ συνεχῶς αὐξανόμενη ζήτηση μεταλυκειακῶν ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ ἀδυναμία τῆς προσφορᾶς νὰ τὴν ἱκανοποιήσει καὶ ἡ μετάβαση ὡς ἐκ τούτου σημαντικοῦ ἀριθμοῦ νέων στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ συνέχιση τῶν σπουδῶν τους, (β) ἡ ἀναχρονιστικὴ σύνθεση τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων, (γ) ἡ συνεχιζόμενη βραδύτητα στὴν ὀργάνωση μεταπτυχιακῶν σπουδῶν, ὥστε νὰ ἀντιμετωπισθεῖ ἡ προετοιμασία ἐξειδικευμένων στελεχῶν γιὰ τὴν οἰκονομία τῆς χώρας μας καί, ταυτόχρονα, νὰ διευκολυνθοῦν τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα ἀπὸ πλευρᾶς βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, (δ) οἱ περιορισμένες δυνατότητες ἐκπαιδεύσεως καὶ μετεκπαιδεύσεως ἐκπαιδευτικῶν γενικά.

3.2.2. Βασικὲς κατευθύνσεις πολιτικῆς.

Βασικὴ κατεύθυνση πολιτικῆς εἶναι ἡ συμπλήρωση τῶν θεσμικῶν μέτρων γιὰ τὴν ἐκπαίδευση. Βασικὲς κατευθύνσεις τοῦ νόμου ποὺ θὰ καταρτισθεῖ γιὰ τὴν ἀνώτατη ἐκπαίδευση εἶναι ἡ διεύρυνση καὶ ἡ βελτίωση τῶν προπτυχιακῶν προγραμμάτων, ἡ ἐγκαθίδρυση προγραμμάτων μεταπτυχιακῶν σπουδῶν, ἡ δημιουργία ὑποδομῆς ἱκανῆς νὰ δεχθεῖ σημαντικὰ μεγαλύτερο ἀριθμὸ σπουδαστῶν σὲ ἕνα εὐρύτερο φάσμα ἐπιστημῶν, γραμμάτων καὶ τεχνῶν, καὶ ἡ διοικητικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀναδιοργάνωση. Γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἐφαρμογῆς τῶν θεσμικῶν μέτρων ποὺ ἔχουν ληφθεῖ στὴν προπανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευση, θὰ δοθεῖ μεγαλύτερη ἔμφαση στὰ προγράμματα τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐνῶ τὰ προγράμματα γενικῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ ἀναμορφωθοῦν ἔτσι, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ξένα πρὸς τὶς σύγχρονες τεχνολογικὲς ἢ ἄλλες ἐξελίξεις. Παράλληλα, θὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰδικὰ προγράμματα ἐκπαιδεύσεως ἐνηλίκων ὄχι μόνο σὲ ἀνεπίσημα ἀλλὰ καὶ σὲ ἐπίσημα πλαίσια καὶ θὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ μέτρα ποὺ θὰ ἐξασφαλίζουν τὸ συντονισμὸ καὶ τὴν ἐναρμόνιση τῶν ἐκπαιδευτικῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ τῶν ἄλλων Ὑπουργείων. Ἡ ἵδρυση ἑλληνικῶν σχολείων στὸ ἐξωτερικό, ἰσότιμων μὲ τὰ σχολεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ, θὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα μελήματα. Γιὰ τὴ βαθμιαία ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν ἐμπλουτισμοῦ καὶ βελτιώσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἐξοπλισμοῦ θὰ αὐξηθεῖ σταδιακὰ ἡ δαπάνη κεφαλαίου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ κτιριακοῦ προβλήματος ὅπως καὶ τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἀνετότερη κάλυψη τῶν τρεχουσῶν ἀναγκῶν.

3.3. Ἔρευνα.

Ἡ ἐρευνητικὴ δραστηριότητα στὴ χώρα παρουσιάζει ποσοτικὴ ἀνεπάρκεια, ποιοτικὲς ἀδυναμίες, ἐλλιπὴ ὀργάνωση καὶ πλημμελὴ ἀξιοποίηση τῶν ἀποτελεσμάτων ποὺ ἐπιτυγχάνονται.

Οἱ χρηματικοὶ πόροι ποὺ διατίθενται ἀπὸ τὸ κράτος γιὰ βασικὴ καὶ ἐφαρμοσμένη ἔρευνα εἶναι ἀπαγορευτικὰ χαμηλοὶ καὶ ἄνισα διαμοιρασμένοι κατὰ τομεῖς καὶ φορεῖς.

Σὲ ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν καλλιεργεῖται τὸ ἐρευνητικὸ πνεῦμα καὶ στὸ πανεπιστημιακὸ ἐπίπεδο δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς προϋποθέσεις γιὰ ἔρευνα οὔτε καὶ παρέχεται δυνατότητα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν.

Τὰ λίγα ἐρευνητικὰ κέντρα ποὺ ὑπάρχουν λειτουργοῦν στὸ μεγαλύτερό τους μέρος κάτω ἀπὸ συνθῆκες ἀβεβαιότητας. Ἕνας πολὺ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἑλλήνων ἐρευνητῶν, βασικὰ ἀποφοίτων μεταπτυχιακῶν σχολῶν ἐξωτερικοῦ, παρὰ τὶς τεράστιες ἀνάγκες τοῦ δημόσιου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα, μένει ἀναξιοποίητος ἢ ἀπασχολεῖται σὲ κέντρα τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Στὸν ἰδιωτικὸ τομέα, ὅπως ἤδη σημειώθηκε, ἐλάχιστες ἐπιχειρήσεις διεξάγουν ἔρευνα. Οἱ ἀνάγκες σὲ τεχνολογία καλύπτονται κατὰ κύριο λόγο, μὲ τὴν εἰσαγωγὴ βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Οἱ μεγάλες ἀνάγκες σὲ ὀργάνωση καὶ μεθόδους καλύπτονται ἐλάχιστα καὶ ἀνεπαρκῶς.

Ὅπως σημειώθηκε πιὸ πάνω (Κεφ. 1), βασικὴ ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος εἶναι ἡ ἐνίσχυση τῆς ἐρευνητικῆς δραστηριότητας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ἀνταγωνιστικότητας τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, τὴν αὔξηση τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας καὶ τὴ διατήρηση τῆς δυνατότητας λήψεως ἀνεξάρτητων ἀποφάσεων.

Στὰ πλαίσια αὐτά, οἱ κυριότεροι στόχοι τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι :

— Ἡ αὔξηση τῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας.
— Ἡ προώθηση τοῦ θεσμοῦ τῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν.
— Ἡ ἐνίσχυση τῶν κέντρων καὶ τῶν πανεπιστημίων γιὰ διεξαγωγὴ ἐρευνῶν.
— Ἡ ἐνθάρρυνση τῆς ἔρευνας στὸν ἰδιωτικὸ τομέα.
— Ἡ ἐνθάρρυνση τῆς συνεργασίας βιομηχανίας, ἐρευνητικῶν κέντρων καὶ πανεπιστημίων καί, γενικότερα, τῆς ἀποκαταστάσεως ἑνὸς συγκεκριμένου καὶ ἀποτελεσματικοῦ ἐρευνητικοῦ προσανατολισμοῦ, ποὺ θὰ εἶναι συνεπὴς μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ κοινωνίας.

3.4. Κοινωνικὲς ὑπηρεσίες.

Στὸν τομέα τῆς ὑγείας τὰ βασικότερα προβλήματα εἶναι οἱ διαφορὲς στὴν ποιότητα τῆς περιθάλψεως ποὺ παρέχεται στὶς διάφορες ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ καὶ μεταξὺ ἀστικῶν κέντρων καὶ ὑπαίθρου καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῶν πόρων ποὺ διατίθενται. Ἐπίσης παρατηρεῖται ἄνιση κατανομὴ καὶ ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ ἀνεπάρκεια σὲ ὁρισμένες κατηγορίες ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, τὰ σοβαρὰ προβλήματα ὀργανώσεως, λειτουργίας καὶ κατανομῆς τῆς ὑγειονομικῆς ὑποδομῆς ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὴ συρροὴ τῶν ἀσθενῶν στὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα. Τέλος, ἡ ποιότητα τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ παρέχει ὁ ἰδιωτικὸς τομέας εἶναι χαμηλὴ καὶ παρατηρεῖται ἔλλειψη σαφοῦς πολιτικῆς ὡς πρὸς τὸ ρόλο τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας.

Βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ προοδευτικὴ ἐξάλειψη τῶν μεγάλων ἀνισοτήτων ποὺ παρατηροῦνται στὴν ποιότητα τῆς περιθάλψεως ποὺ προσφέρεται καὶ ἡ ἔμφαση στὴν προληπτικὴ ἰατρική, ἐνῶ θὰ συνεχισθεῖ ἡ μακροχρόνια προσπάθεια γιὰ τὸ συντονισμὸ τῶν δραστηριοτήτων τῶν διάφορων φορέων περιθάλψεως καὶ τοῦ Κράτους, μὲ ἀπώτερη ἐπιδίωξη τὴν ἀνάληψη τῆς εὐθύνης γιὰ τὶς βασικὲς ἀνάγκες ὑγείας τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ ἕναν κεντρικὸ φορέα υγείας.

Εἰδικότερα, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ βελτίωση τῆς περιθάλψεως τῶν χαμηλῶν εἰσοδηματικῶν ὁμάδων καὶ κυρίως τῶν ἀγροτῶν, ἡ κατὰ προτεραιότητα κάλυψη τῶν ἀναγκῶν ποὺ παρουσιάζουν εἰδικὲς κατηγορίες ἀσθενῶν καὶ ἡ γενικότερη βελτίωση τῆς ποιοτικῆς στάθμης τῶν παρεχόμενων ὑπηρεσιῶν. Θὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὴν περιφερειακὴ ὀργάνωση τῆς ὑγειονομικῆς ὑποδομῆς καὶ τὴν ὀρθολογικὴ κατανομὴ τῶν ἀνθρώπινων καὶ ὑλικῶν μέσων, στὴν ἀποκέντρωση τοῦ δικτύου παροχῆς ὑπηρεσιῶν, στὴ βελτίωση τῆς ποιότητας καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς συνθέσεως τοῦ ὑγειονομικοῦ δυναμικοῦ καὶ στὴν αὔξηση τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ ψηλῆς στάθμης. Θὰ ἀντιμετωπισθοῦν οἱ ἀνεπάρκειες τῆς φαρμακευτικῆς περιθάλψεως βασικῶν ὁμάδων τοῦ πληθυσμοῦ, κυρίως τοῦ ἀγροτικοῦ, καὶ θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴν περιστολὴ τῆς πολυφαρμακείας καὶ τοῦ κόστους φαρμακευτικῆς περιθάλψεως, μὲ ἀποτελεσματικοὺς ἐλέγχους στοὺς τομεῖς τῆς κατασκευῆς πρώτων ὑλῶν, τῶν εἰσαγωγῶν, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συνταγογραφίας.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ τομέα τῆς ὑγείας εἶναι ἀναγκαία ἡ διεύρυνση τῶν διατιθέμενων πόρων, μέρος τῶν ὁποίων θὰ καλύψει ὁ τακτικὸς προϋπολογισμός.

Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλιση λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν φορέων χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔλλειψη γενικῶν ἀρχῶν καὶ ἑνιαίων μεθόδων. Παρατηροῦνται μεγάλες διαφορὲς στὸ ἐπίπεδο τῆς προστασίας, ἡ ὁποία γιὰ μεγάλες ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ δὲν εἶναι ἱκανοποιητική. Οἱ πόροι ποὺ διατίθενται δὲν συμβάλλουν ἀποτελεσματικὰ στὸν περιορισμὸ τῶν ἀνισοτήτων τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως, ἐνῶ ὁ διοικητικὸς μηχανισμὸς τοῦ συστήματος παρουσιάζει ἀδυναμίες καὶ χαμηλὴ ἀπόδοση.

Βασικὴ κατεύθυνση τῆς πολιτικῆς γιὰ ὅλους τοὺς κλάδους ἀσφαλίσεως εἶναι ἡ γενίκευση τῆς καλύψεως, ἡ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου προστασίας στὶς περιπτώσεις ποὺ ὑστερεῖ συγκριτικά, ἡ βελτίωση τῆς ποιότητας τῶν παρεχόμενων ὑπηρεσιῶν, καὶ ἡ σταδιακὴ ἀναμόρφωση τοῦ τρόπου πραγματώσεως τῆς προστασίας. Θὰ δοθεῖ προτεραιότητα στὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τοῦ κλάδου ἀσφαλίσεως ἀσθενείας. Θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ νὰ βελτιωθεῖ ἡ ἀπόδοση τῆς διοικήσεως τοῦ συστήματος καὶ θὰ μελετηθοῦν τρόποι μειώσεως τοῦ κόστους διαχειρίσεώς του. Οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι θὰ ἀντληθοῦν ἀπὸ τὶς εἰσφορὲς ἀσφαλισμένων καὶ ἐργοδοτῶν καὶ θὰ ἀποφευχθεῖ ὁπωσδήποτε ἡ προσφυγὴ σὲ κοινωνικοὺς πόρους καὶ ἡ αὔξηση εἰσφορῶν στὶς περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατὸ νὰ ἔχουν δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στὴ διαμορφούμενη συγκυρία.

Ὁ τομέας τῆς κοινωνικῆς προνοίας ἀπευθύνεται κυρίως σὲ ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ ποὺ μειονεκτοῦν λόγῳ ἀναπηρίας, σωματικῆς ἢ πνευματικῆς, ἢ λόγῳ τῆς κοινωνικοοικονομικῆς τους καταστάσεως, καὶ ἔχει ὁριακὸ χαρακτήρα. Οἱ πόροι ποὺ διατίθενται εἶναι ἀνεπαρκεῖς καὶ οἱ ὑπηρεσίες δὲν ἀνταποκρίνονται στὶς σύγχρονες ἀντιλήψεις. Ἡ σχετικὰ περιορισμένη ἀποτελεσματικότητα τῶν ὑπηρεσιῶν προνοίας ὀφείλεται στὴν ἀνεπαρκὴ στελέχωση μὲ ἐξειδικευμένο προσωπικό, στὸν ἐλλιπὴ βαθμὸ ἀποκεντρώσεως στὸ τοπικὸ ἐπίπεδο καὶ στὴν ἔλλειψη συντονισμοῦ τῆς δραστηριότητας τῶν φορέων προνοίας ἀφενὸς καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν προνοίας, ὑγείας, παιδείας καὶ οἰκισμοῦ ἀφετέρου.

Μακροχρόνια θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ συμπλήρωση τῶν παραδοσιακῶν ὑπηρεσιῶν προνοίας μὲ ὑπηρεσίες προληπτικοῦ καὶ ἀναπτυξιακοῦ χαρακτήρα, ὥστε ὁ τομέας νὰ ἀποτελεῖ βασικὸ συντελεστὴ στὴν ἐπίτευξη τῶν γενικότερων κοινωνικοοικονομικῶν ἐπιδιώξεων καὶ νὰ συμβάλλει ἀποτελεσματικὰ στὴ βελτίωση τῆς ποιότητας καὶ τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς. Ἡ κοινωνικὴ πρόνοια θὰ ἀπευθύνεται στὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ, θὰ συμβάλλει κατὰ τὸ δυνατὸ στὴν πρόληψη καὶ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων τῆς ἀναπτύξεως καὶ θὰ βοηθᾶ τὶς ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ νὰ μετέχουν καὶ νὰ ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὴν ἀναπτυξιακὴ προσπάθεια.

Μὲ τὸ Πρόγραμμα θὰ ἐπιδιωχθεῖ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν ὑπηρεσιῶν προνοίας, ἡ πρόσληψη ἐξειδικευμένου προσωπικοῦ καὶ ἡ σταδιακὴ ἀποκέντρωση στὸ τοπικὸ ἐπίπεδο. Θὰ διασφαλισθεῖ ἡ ἔγκαιρη διάγνωση τῶν ἀναγκῶν καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν πολιτῶν στὸν προγραμματισμὸ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ στὴ λύση τῶν προβλημάτων. Θὰ καταβληθεῖ σύντονη προσπάθεια νὰ περιορισθοῦν οἱ ἐπικαλύψεις ποὺ παρατηροῦνται καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν πληρέστερα τὰ μέσα ποὺ διατίθενται. Ἰδιαίτερη προτεραιότητα θὰ δοθεῖ στὶς ὑπηρεσίες γιὰ τοὺς ἡλικιωμένους καὶ τὰ παιδιά. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τῶν ἡλικιωμένων θὰ στηριχθεῖ κατὰ βάση σὲ ὑπηρεσίες ἀνοικτῆς περιθάλψεως καὶ σὲ ἀποτελεσματικὸ συντονισμὸ τῶν ὑπηρεσιῶν προνοίας μὲ τὶς ὑπηρεσίες ὑγείας καὶ οἰκισμοῦ.

3.5. Ἐμπόριο.

Βασικὲς ἀδυναμίες τοῦ ἐμπορικοῦ τομέα εἶναι τὸ μικρὸ μέγεθος τῶν περισσότερων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ἔλλειψη ὀργανώσεως καὶ σύγχρονων μεθόδων ἐμπορίας καὶ ἡ μικρὴ παραγωγικότητα ἀνὰ ἀπασχολούμενο. Ἐπίσης, τὸ θεσμικὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ἀναπτύσσεται ἡ ἐμπορικὴ δραστηριότητα δὲν βοηθᾶ τὴν ἀνάπτυξη καὶ πολλὲς φορὲς παρεμποδίζει ἀντὶ νὰ διευκολύνει τὴν ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότητα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος θὰ παρασχεθοῦν κίνητρα γιὰ τὴ δημιουργία μεγάλων καὶ σύγχρονα ὀργανωμένων μονάδων περιλαμβανομένων καὶ ἁλυσίδων καταστημάτων, τὴ συνένωση τῶν μικρῶν σὲ μεγαλύτερες μονάδες, (συνεταιρισμοὶ λιανοπωλῶν κ.λπ.) καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν καὶ τῶν παραγωγῶν γενικὰ στὴ διάθεση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Παράλληλα θὰ ἐκσυγχρονισθεῖ τὸ θεσμικὸ πλαίσιο μὲ τὴν καθιέρωση τοῦ Ἐμπορικοῦ Μητρώου, τὴν ἀναθεώρηση τῆς πτωχευτικῆς νομοθεσίας καὶ τὴ λήψη ὅλων τῶν μέτρων ποὺ εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου περὶ Ἐλέγχου Μονοπωλίων καὶ Ὀλιγοπωλίων καὶ Προστασίας τοῦ Ἐλεύθερου Ἀνταγωνισμοῦ. Τέλος, θὰ ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἀγορανομικὴ νομοθεσία καὶ θὰ ὑποβοηθηθεῖ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὀργανώσεων τῶν καταναλωτῶν (καταναλωτικοὶ συνεταιρισμοὶ κ.λπ.) γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ παίζουν τὸ ρόλο ποὺ τοὺς ἀνήκει στὸ μηχανισμὸ τῆς ἀγορᾶς.

3.6. Μεταφορές.

Παρὰ τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἀνεπάρκειες ποὺ τὸ χαρακτηρίζουν, τὸ σύστημα μεταφορῶν μέχρι σήμερα δὲν δημιούργησε σοβαρὰ ἐμπόδια στὴν ἐκτέλεση τοῦ μεταφορικοῦ ἔργου τῆς χώρας. Τὰ ὀξύτερα καὶ δυσκολότερα προβλήματύ τοῦ

κλάδου παρουσιάζονται στὰ ἀστικὰ κέντρα, στὶς σιδηροδρομικὲς μεταφορὲς καὶ σὲ κεῖνες ἀπὸ τὶς διεθνεῖς μεταφορὲς ποὺ ἀφοροῦν τὶς ἐξαγωγὲς ὁρισμένων προϊόντων.

Στὶς ἀστικὲς μεταφορὲς οἱ βασικὲς κατευθύνσεις στὴν προσπάθεια γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν κυκλοφορίας εἶναι ἡ ἄμεση καλυτέρευση τῆς ποιότητας τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν μέσων μαζικῆς μεταφορᾶς, ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ ἄμβλυνση τῶν αἰχμῶν κυκλοφορίας καὶ ἡ διαμόρφωση συνθηκῶν γιὰ τὴ χρησιμοποίηση τοῦ μεταφορικοῦ μέσου ποὺ καταναλίσκει λιγότερη ἐνέργεια καὶ ἰδιαίτερα ὑγρὰ καύσιμα (τρόλλεϋ, ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος) καὶ προκαλεῖ μικρότερη βλάβη στὸ περιβάλλον ἀνὰ μονάδα ἐκτελούμενου ἔργου. Ἐπίσης, θὰ τεθοῦν οἱ βάσεις γιὰ τὴν ἐξασφάλιση χώρων σταθμεύσεως τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιβατικῶν αὐτοκινήτων ἐκτὸς τῶν δρόμων, γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῶν φορέων ἀστικῶν συγκοινωνιῶν καὶ γιὰ τὴ διερεύνηση τῆς δυνατότητας ἐφαρμογῆς νέων συστημάτων μεταφορᾶς (π.χ. τοῦ ΜΕΤRΟ) στὶς μαζικὲς μεταφορές.

Γιὰ τὴν προώθηση τῶν στόχων αὐτῶν θὰ ἀντικατασταθοῦν ὅλα τὰ παλιὰ λεωφορεῖα μέσα στὴν πενταετία τοῦ Προγράμματος, θὰ δραστηριοποιηθεῖ ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἀστικῶν Συγκοινωνιῶν (ΟΑΣ) καὶ θὰ ἐπισπευσθοῦν οἱ σχετικὲς μελέτες γιὰ τὴ κατασκευὴ τοῦ ΜΕΤRΟ τῆς Ἀθήνας.

Στὶς ὑπεραστικὲς μεταφορὲς ἰδιαίτερη ὀξύτητα παρουσιάζει ἡ πλημμελὴς κατάσταση τῆς ὑποδομῆς τῶν σιδηροδρόμων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀνεπαρκὴ σιδηροδρομικὴ κάλυψη τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, τὸ δίκτυο εἶναι παλιὸ καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ φτωχὴ χάραξη, ἀνομοιογένεια στὸ πλάτος τῆς γραμμῆς καὶ ἰσόπεδες διαβάσεις. Ἡ ἀδυναμία αὐτὴ ἀντικατοπτρίζεται στὴ συνεχῶς φθίνουσα ποσοστιαία συμμετοχὴ τῶν σιδηροδρόμων στὴν ἐκτέλεση τοῦ μεταφορικοῦ ἔργου τῆς χώρας καὶ στὴν αὔξηση τοῦ ἐλλείμματος ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ΟΣΕ.

Στὶς ὁδικὲς μεταφορὲς ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν ἀδυναμίες στὴ χωροταξικὴ διάταξη τοῦ ὁδικοῦ δικτύου καὶ ἰδιαίτερα στὴ σύνδεση τῆς ἀνατολικῆς μὲ τὴ δυτικὴ ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα.

Στὶς ἀεροπορικὲς μεταφορὲς τὰ προβλήματα εἶναι μᾶλλον προσωρινοῦ χαρακτήρα καὶ ἐντοπίζονται κυρίως στὸν ἀνεπαρκὴ ἀριθμὸ τῶν ἐπιβατικῶν ἀεροσκαφῶν καὶ τὰ ἐσωτερικῆς φύσεως προβλήματα (συχνὲς ἀπεργίες κ.λπ.) ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Ὀλυμπιακὴ Ἀεροπορία.

Στὶς θαλάσσιες μεταφορὲς ἐσωτερικοῦ, προβλήματα δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἑνιαίου φορέα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὸ συντονισμὸ τῆς δραστηριότητας τῶν λιμανιῶν τῆς χώρας καὶ τὴ σχετικὰ χαμηλὴ ποιότητα τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ προσφέρονται στὶς ἐπιβατικὲς μεταφορές.

Γιὰ νὰ ἐξασφαλισθοῦν προϋποθέσεις καλύτερης λειτουργίας τοῦ συστήματος μεταφορῶν τῆς χώρας θὰ ἐπιδιωχθεῖ νὰ τεθοῦν οἱ βάσεις γιὰ μακροχρόνιο σχεδιασμὸ τῶν μεταφορῶν. Ἔμφαση θὰ δοθεῖ στοὺς συγκοινωνιακοὺς κόμβους - λιμάνια, ἀεροδρόμια καὶ σταθμοὺς αὐτοκινήτων — στὴν ὑποδομὴ τῶν σιδηροδρόμων καὶ σὲ κεῖνα ἀπὸ τὰ ὁδικὰ ἔργα ποὺ βελτιώνουν τὴ χωροταξικὴ διάταξη τοῦ ὑπεραστικοῦ ὁδικοῦ δικτύου. Πέρα ἀπ' αὐτὸ θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἀποτελεσματικότερη ρύθμιση τῶν θεμάτων ποὺ ἀναμένεται νὰ ἐμφανισθοῦν ἢ νὰ ἀποκτήσουν ἰδιαίτερη βαρύτητα γιὰ τὸν κλάδο τῶν μεταφορῶν στὴν 5ετία τοῦ Προγράμματος — ἐξοικονόμηση ἐνεργείας καὶ ἐναρμόνιση τῆς πολιτικῆς μεταφορῶν τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν ἀντίστοιχη πολιτικὴ τῆς ΕΟΚ.

Ἀνάμεσα στὰ μέτρα γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν παραπάνω στόχων ποὺ θὰ καθορισθοῦν κατὰ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ τελικοῦ Προγράμματος περιλαμβάνονται : ἡ ἐκτέλεση τοῦ πρώτου μέρους τοῦ 15ετοῦς προγράμματος ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν σιδηροδρόμων, ἡ ἀγορὰ τῶν ἐπιβατικῶν ἀεροσκαφῶν ποὺ χρειάζεται ἡ Ὀλυμπιακὴ Ἀεροπορία καὶ ἡ διερεύνηση τῆς δυνατότητας καθιερώσεως ἀεροπορικῶν ἐμπορευματικῶν μεταφορῶν — μὲ φορτηγὰ (CARGO) ἀεροσκάφη — καὶ μεταφορᾶς ἐπιβατῶν μὲ ἔκτακτες πτήσεις (CHARTERS), ἡ μελέτη γιὰ τὴν ἵδρυση τῶν φορέων ἀκτοπλοϊκῶν συγκοινωνιῶν κατὰ ἀκτοπλοϊκὴ γραμμὴ καὶ ἑνιαίου φορέα, Ὀργανισμοῦ Λιμένων Ἑλλάδος.

Στὶς διεθνεῖς μεταφορὲς οἱ ἀδυναμίες ποὺ ὑπάρχουν ἄρχισαν ἤδη νὰ βάζουν ἐμπόδια στὴν ὁμαλὴ διακίνηση τῶν προϊόντων ποὺ ἐξάγονται ὁδικὰ πρὸς τὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ θαλάσσια πρὸς τὶς χῶρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Β. Ἀφρικῆς.

Στὶς ὁδικὲς μεταφορὲς οἱ δυσκολίες προέρχονται περισσότερο ἀπὸ τὸν ἀνεπαρκὴ ἀριθμὸ τῶν ἀδειῶν διελεύσεως φορτηγῶν αὐτοκινήτων ποὺ χορηγοῦν ἡ Γιουγκοσλαβία καὶ Αὐστρία, παρὰ ἀπὸ ἀδυναμίες τῶν ὁδικῶν μεταφορικῶν μέσων.

Τὸ φορτηγὸ αὐτοκίνητο ἀπὸ ἄποψη κόστους, ταχύτητας καὶ ἐξοικονομήσεως συναλλάγματος — γιὰ τὸ τμῆμα τῆς διαδρομῆς πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα — πλεονεκτεῖ σὲ σχέση μὲ τὸ σιδηρόδρομο, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ πλησιέστερο ἀνταγωνιστικὸ μεταφορικὸ μέσο. Τὸ πρόβλημα γίνεται ἀκόμη ὀξύτερο ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἱκανοποιητικῆς ἐναλλακτικῆς ὁδικῆς — ἢ συνδυασμοῦ ὁδικῆς καὶ θαλάσσιας — συνδέσεως μὲ τὶς χῶρες αὐτές. Γι' αὐτὸ θὰ μελετηθοῦν καὶ ἄλλες ἐναλλακτικὲς λύσεις ποὺ πιστεύεται ὅτι ἐξασφαλίζουν τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος.

Οἱ μεταφορὲς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ Β. Ἀφρικῆς πάσχουν ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τακτικῶν θαλάσσιων γραμμῶν. Ἡ ἔναρξη τῆς λειτουργίας τοῦ πορθμείου Βόλου - Ταρτοὺς Συρίας τὸ 1977 ἀποτελεῖ ἕνα βῆμα πρὸς τὴν ὀρθὴ κατεύθυνση. Ἡ γραμμὴ αὐτή, παράλληλα καὶ μὲ τὴν προοπτικὴ γιὰ τὴ δημιουργία Εὐρωλιμένα στὴ Θεσσαλονίκη, πιστεύεται ὅτι θὰ ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος σὰν κέντρου διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου ἀνάμεσα στὴν Εὐρώπη καὶ τὶς χῶρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Στὴν πενταετία τοῦ Προγράμματος θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἄρση τῶν δυσχερειῶν ποὺ ἀντιμετωπίζονται στὶς διεθνεῖς ὁδικὲς μεταφορὲς καὶ ἡ ἐνίσχυση τῆς προσπαθείας ποὺ ἄρχισε γιὰ τὴν πορθμειακὴ σύνδεση τῆς Ἑλλάδος μὲ τὶς χῶρες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Στὰ πλαίσια αὐτὰ θὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ἵδρυση μεγαλύτερων ἑταιριῶν ὁδικῶν μεταφορῶν, μὲ τὴ συνένωση καὶ ἐνίσχυση τῶν ὑφισταμένων, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὸν σημαντικὰ ἐνισχυμένο ρόλο ποὺ θὰ κληθοῦν νὰ παίξουν μετὰ τὴν ἔνταξή μας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα.

3.7. Ἐπικοινωνίες.

Ἂν καὶ ἡ κατάσταση στὶς ἐπικοινωνίες καὶ ἰδιαίτερα στὶς τηλεπικοινωνίες, συγκριτικὰ μὲ τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς οἰκονομίας, θεωρεῖται ἱκανοποιητική, ἐν τούτοις σὲ ὁρισμένες κατηγορίες ὑπηρεσιῶν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν ἀδυναμίες.

Στὶς τηλεπικοινωνίες οἱ σημαντικότερες ἀδυναμίες εἶναι ἡ ἀνεπαρκὴς ἐξυπηρέτηση τῶν ποντοπόρων πλοίων, ὁ μεγάλος μέσος χρόνος ἀναμονῆς γιὰ ἐγκατάσταση τηλεφώνων καὶ τηλετύπου (τέλεξ), οἱ δυσκολίες ἐπικοινωνίας ὁρισμένες ὧρες τοῦ 24ώρου στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ ἐξωτερικὸ λόγω ἀνεπαρκείας τοῦ δικτύου καὶ ἀνεπαρκοῦς ἐξοπλισμοῦ τῶν κέντρων καὶ ἡ ὕπαρξη περισσότερων ἀπὸ ἕνα τηλεπικοινωνιακῶν συστημάτων (ὑπάρχουν ἕνδεκα συστήματα) ποὺ θέτει ἐμπόδια στὴν προσπάθεια βελτιώσεως τῆς τεχνολογίας καὶ συντηρήσεως τῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἐπειδὴ προβλέπεται ὅτι οἱ τηλεπικοινωνιακὲς ἀνάγκες, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος, θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ αὐξάνουν μὲ σχετικὰ ψηλοὺς ρυθμοὺς θὰ ἐπιδιωχθεῖ — μέσα στὰ πλαίσια ποὺ ἐπιτρέπει τὸ ὕψος τῶν πόρων ποὺ θὰ διατεθοῦν γιὰ τὸν κλάδο — ἡ βελτίωση τῆς ραδιοεπικοινωνιακῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ποντοπόρων πλοίων, ἡ αὔξηση τῆς ἱκανότητας τῶν διεθνῶν τηλεφωνικῶν κέντρων, ἡ βελτίωση τῆς ποιότητας τῶν τηλεπικοινωνιακῶν ὑπηρεσιῶν ὁλόκληρο τὸ 24ωρο καὶ ὁ σταδιακὸς περιορισμὸς τῶν τεχνολογικὰ

ἀσυμβίβαστων συστημάτων τοῦ ΟΤΕ. Τέλος, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ προώθηση καὶ διάδοση τῶν σχετικὰ νέων ὑπηρεσιῶν, ὅπως ἡ μεταβίβαση στοιχείων (DATA TRANSMISSION), ποὺ παρέχει ἡ τηλεπικοινωνιακὴ τεχνολογία μὲ τὴ βοήθεια ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν.

Οἱ παραπάνω ἐπιδιώξεις προβλέπεται ὅτι θὰ ἐπιτευχθοῦν μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ 5ετοῦς προγράμματος ἀναπτύξεως (1977 - 81), τοῦ ΟΤΕ, ποὺ ἔχει ἤδη ἐγκριθεῖ ἀπὸ τὸ Κράτος. Ἡ βελτίωση τῆς ραδιοεπικοινωνίας θὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος στὸ διεθνὲς ναυτιλιακὸ δορυφορικὸ σύστημα (INMARSAT), ἀλλὰ πέρα ἀπ' αὐτὸ καὶ μὲ τὴ μεταφορὰ τῶν κέντρων ἐκπομπῆς καὶ λήψεως ἀπὸ τὴν Ἀθήνα σὲ ἄλλη καταλληλότερη περιοχή.

Στὴ ραδιοτηλεόραση, ἡ ἀνεπαρκὴς κάλυψη τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου ἀπὸ τὴν ΕΡΤ καὶ ΥΕΝΕΔ θεωρεῖται σημαντικὴ ἀδυναμία. Ὑπολογίζεται ὅτι, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας τὰ ραδιοφωνικὰ καὶ τηλεοπτικὰ προγράμματα καλύπτουν λιγότερο ἀπὸ 90 % καὶ 95 % ἀντίστοιχα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Τὴ νύχτα, στὴν περιοχὴ τῶν μεσαίων κυμάτων, τὰ ποσοστὰ αὐτὰ μειώνονται ἀκόμη περισσότερο λόγω τῆς παρεμβολῆς τῶν ἐκπομπῶν ἄλλων χωρῶν. Ἡ σημασία τῆς ἀνεπαρκείας αὐτῆς ἐντείνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου ποὺ δὲν καλύπτονται ραδιοτηλεοπτικὰ εἶναι, κατὰ κανόνα, οἱ πιὸ στερημένες σὲ εὐκαιρίες ἐπικοινωνίας. Στὶς περιοχὲς αὐτὲς ἡ δυνατότητα νὰ ἱκανοποιηθοῦν οἱ ἀνάγκες ποὺ καλύπτει ἡ ραδιοτηλεόραση — ἐνημέρωση, ψυχαγωγία καὶ μόρφωση — μὲ ἄλλα μέσα ἐπικοινωνίας παρουσιάζει σημαντικὲς δυσκολίες.

Στὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος θὰ ἐπιδιωχθεῖ σὲ πρῶτο στάδιο ἡ πλήρης ραδιοτηλεοπτικὴ κάλυψη τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ σὲ δεύτερο ἡ πολλαπλὴ κάλυψή του γιὰ νὰ ὑπάρχει ἡ δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξὺ προγραμμάτων. Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν αὐτῶν θὰ δοθεῖ προτεραιότητα σὲ κεῖνα ἀπὸ τὰ ἔργα, ποὺ προγραμματίζονται ἀπὸ τὴν ΕΡΤ καὶ τὴν ΥΕΝΕΔ, ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν τὴν πλήρη ραδιοτηλεοπτικὴ κάλυψη τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ τὸν καλύτερο συντονισμὸ τῆς δραστηριότητας τῶν δύο φορέων.

3.8. Ἐμπορικὴ ναυτιλία.

Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία ἀποτελεῖ τὴ μόνη ἀξιόλογη οἰκονομικὴ δραστηριότητα στὴν ὁποία οἱ Ἕλληνες κατέχουν τὰ πρωτεῖα. Πράγματι, ὁ ἑλληνόκτητος στόλος εἶναι σήμερα ὁ μεγαλύτερος τοῦ κόσμου μὲ πλοῖα συνολικῆς χωρητικότητας 52.843 χιλ. κόρων ὁλικῆς χωρητικότητας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ 64 % περίπου εἶναι μὲ ἑλληνικὴ σημαία. Ἀπασχολεῖ σήμερα περίπου 86.000 ἕλληνες ναυτικοὺς καὶ τὸ 1977 ἀπέφερε συνάλλαγμα 1.123 ἑκατ. δολλαρίων. Τὸ κονδύλι αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο καὶ τὸ σταθερότερο στὴν ἐξέλιξή του ἀνάμεσα στοὺς ἄδηλους πόρους. Ὁ στόλος ὅμως αὐτὸς ἀναπτύχθηκε κυρίως μακρυὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὴ διεθνὴ χρηματαγορὰ καὶ οἱ δεσμοί του μὲ τὴν οἰκονομία τῆς χώρας δὲν εἶναι τόσο στενοὶ ὅσο θὰ ἦταν ἐπιθυμητό. Αὐτὸ δὲν ὀφείλεται μόνο στὶς ἐλλείψεις τῆς ναυτιλιακῆς ὑποδομῆς τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ στὸν εἰδικὸ χαρακτῆρα τοῦ κλάδου. Ἐπίσης ἀνεπάρκειες — ποσοτικὲς καὶ ποιοτικὲς — παρουσιάζονται καὶ στὸ ναυτεργατικὸ δυναμικό, ἰδιαίτερα μετὰ τὸ 1970.

Βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ στενότερη σύνδεση τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας μὲ τὴν ἐθνικὴ οἰκονομία στὸ μέτρο ποὺ αὐτὸ εἶναι δυνατὸ στὰ πλαίσια τῆς ἰδιομορφίας τοῦ κλάδου. Θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ τὴ βελτίωση καὶ διεύρυνση τῶν ὑπηρεσιῶν τὶς ὁποῖες προσφέρει ἡ χώρα στὴ ναυτιλία, ἰδίως στὸν τομέα τῆς ἐπισκευαστικῆς βιομηχανίας καὶ στὶς τηλεπικοινωνίες, καὶ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ποσοτικὰ καὶ ποιοτικὰ ἐπαρκῶν πληρωμάτων μὲ παράλληλη βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας. Ἐπίσης θὰ ἐνθαρρυνθοῦν οἱ πλοιοκτῆτες γιὰ τὴν ἀνάληψη ἐπιχειρηματικῶν πρωτοβουλιῶν στὴ χώρα, σὲ ἄλλους τομεῖς.

3.9. Τουρισμός.

Ὁ τουρισμὸς ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς δυναμικότερους καὶ ταχύτερα ἐξελισσόμενους τομεῖς τῆς οἰκονομίας καὶ ἐνισχύει σημαντικὰ τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν. Στὴν περίοδο 1970 - 77 οἱ ἀφίξεις ξένων τουριστῶν τριπλασιάστηκαν, ἐνῶ οἱ εἰσπράξεις σὲ τουριστικὸ συνάλλαγμα πενταπλασιάστηκαν. Σημαντικὴ ἐπίσης ἦταν καὶ ἡ αὔξηση τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ.

Ἡ ἐπίτευξη ὑψηλῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως τοῦ τομέα ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς ποὺ ἀσκήθηκε στὸ παρελθόν. Ἡ διάθεση ὅμως παραγωγικῶν πόρων μὲ εὐνοϊκοὺς ὅρους γιὰ τὴν προσέλκυση καὶ ἱκανοποίηση ὅσο τὸ δυνατὸ μεγαλύτερου ἀριθμοῦ τουριστῶν, κυρίως ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, μὲ σκοπὸ τὴ μεγιστοποίηση τῶν συναλλαγματικῶν ἐσόδων ἔγινε χωρὶς νὰ ἔχει καθορισθεῖ ἕνα πρότυπο μακροχρόνιας ἐξελίξεως τοῦ τομέα μὲ βάση χωροταξικῆς κατανομῆς καὶ ἔρευνες γιὰ τὶς συνέπειες τῆς τουριστικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ εἶχε δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στὴν ἐξέλιξη τοῦ τομέα καὶ περιόρισε τὴ συμβολή του στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας.

Ἡ τουριστικὴ ἀνάπτυξη δημιούργησε ὁρισμένα προβλήματα φυσικοῦ καὶ ἀνθρωπογενοῦς περιβάλλοντος καθὼς καὶ προβλήματα κανονικῆς λειτουργίας κατὰ τὴν περίοδο αἰχμῆς. Ἀνάλογα προβλήματα δημιούργησε καὶ ἡ εὐκαιριακὴ εἴσοδος στὸν τομέα ἀτόμων μὲ μικρὴ ἢ καθόλου τουριστικὴ πεῖρα.

Τὰ προβλήματα αὐτά, ποὺ ὀφείλονται στὴν πολιτικὴ ποὺ ἀσκήθηκε μέχρι πρόσφατα, ἐπέτειναν οἱ ἐγγενεῖς ἀδυναμίες τοῦ τομέα καὶ εἰδικότερα ἡ ἐποχικότητα τῆς ζητήσεως καὶ ἡ εὐαισθησία ποὺ παρουσιάζει στὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀναταραχές.

Παρὰ τὴν ταχεία ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ, ποὺ πῆρε σημαντικὲς διαστάσεις, ὅλες οἱ ἐνδείξεις πείθουν ὅτι ἡ τουριστικὴ χωρητικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ μέχρι σήμερα τουριστικὴ κίνηση. Μικρὸς μόνον ἀριθμὸς τουριστικῶν περιοχῶν ἐμφανίζει σημεῖα κορεσμοῦ κατὰ τὴν περίοδο αἰχμῆς. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ ἑκάστοτε μέγεθος καὶ ἡ ἔκταση ἀναπτύξεως τοῦ τομέα μακροχρόνια ἐξαρτῶνται τόσο ἀπὸ τὴν ἔκταση, τὴν ποιότητα καὶ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν φυσικῶν πόρων, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ἱστορικὸ καὶ πολιτιστικὸ παρελθόν, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ὑφιστάμενη κοινωνικοοικονομικὴ δομὴ καὶ ἀνάπτυξη τῆς χώρας καὶ τὴ γενικότερη πολιτική.

Οἱ προοπτικὲς γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ τουρισμοῦ εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐνοϊκὲς ἀπὸ ἄποψη ζητήσεως, ἂν ληφθοῦν ὑπόψη ἡ ταχεία αὔξηση τῆς ζητήσεως τουριστικῶν ὑπηρεσιῶν, ποὺ ἀναμένεται στὸ μεσογειακὸ χῶρο, καὶ ἡ μικρὴ συμμετοχὴ τῆς χώρας σ' αὐτή.

Βασικὴ κατεύθυνση πολιτικῆς θὰ εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ μὲ κριτήριο τὴν ἀποδοτικότητά του σὰν παραγωγικοῦ κλάδου. Στὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, θὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἀξιοποίηση τοῦ ὑποαπασχολούμενου ἢ ἀργοῦντος παραγωγικοῦ δυναμικοῦ μὲ τὴ δημιουργία τῆς ἀναγκαίας ὑποδομῆς, ἡ δημιουργία ἐγκαταστάσεων γιὰ τὴν ἱκανοποίηση εἰδικότερων κατηγοριῶν τουρισμοῦ (χειμερινοῦ, ὑγείας κ.λπ.), ἡ ἀποκατάσταση ὑγιοῦς σχέσεως μεταξὺ κύριων καὶ βοηθητικῶν καταλυμάτων, μὲ σχετικὴ αὔξηση τῶν βοηθητικῶν ποὺ θὰ ἐνισχύσει τὸν οἰκογενειακὸ χαρακτῆρα στὴν στὴν τουριστικὴ ἐκμετάλλευση καὶ θὰ αὐξήσει τὶς δυνατότητες γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξη τῶν τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἡ κατανομὴ στὸ χῶρο μὲ βάση χωροταξικὰ σχέδια, ὥστε νὰ περιορισθοῦν στὸ ἐλάχιστο δυνατὸ οἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις πάνω στὸ περιβάλλον, καὶ ἡ ἀνάσχεση στὴ μεγαλύτερη ἀνάπτυξη περιοχῶν ἢ τόπων ὅπου ἐμφανίζονται ἔντονα σημεῖα κορεσμοῦ ἢ ἄλλα προβλήματα.

VI. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1. Τὸ χωροταξικὸ καὶ περιφερειακὸ πρόβλημα τῆς χώρας.

Τὸ ἕνα τρίτο περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ ἀρκετὰ μεγαλύτερο τμῆμα τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων συγκεντρώνονται στὴν περιφέρεια Πρωτευούσης.

Ὅπως σημειώθηκε πιὸ πάνω, ἡ μεγάλη αὐτὴ συγκέντρωση δημιουργεῖ πολὺ σοβαρὰ προβλήματα τόσο στὴν πρωτεύουσα ὅσο καὶ στὴ λοιπὴ χώρα. Στὴν πρωτεύουσα καὶ σὲ μικρότερη ἔκταση στὴ Θεσσαλονίκη καὶ σὲ ὁρισμένα ἄλλα ἀστικὰ κέντρα οἱ συνθῆκες ἀναψυχῆς καὶ ἐργασίας χειροτερεύουν, ἡ μετακίνηση καὶ οἱ μεταφορὲς γίνονται προβληματικές, ἡ φύση καὶ τὸ ἱστορικὸ καὶ πολιτιστικὸ περιβάλλον καταστρέφονται ἢ ὑποβαθμίζονται σημαντικὰ καὶ γενικότερα ἡ ἀποτελεσματικότητα τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας ἐπηρεάζεται δυσμενῶς.

Μὲ τὴν μετακίνηση τοῦ πληθυσμοῦ οἱ περιφέρειες καὶ τὰ περιφερειακὰ κέντρα χάνουν τὶς προϋποθέσεις γιὰ οὐσιαστικὴ αὐτοδύναμη τοπικὴ δράση καὶ ἀνάπτυξη. Ἔτσι, περιορίζεται ἡ ἀξιοποίηση τῶν φυσικῶν καὶ ἀνθρώπινων πόρων, τῆς διαθέσιμης οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑποδομῆς, τῆς ἐπιχειρηματικότητας καὶ ὅλων τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν δυνάμεων ποὺ παραμένουν ἐκεῖ.

Εἰδικότερα ἡ ἐγκατάλειψη ὁρισμένων ὀρεινῶν, ἡμιορεινῶν, νησιωτικῶν καὶ μεθοριακῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν ἢ ἡ μεγάλη μείωση, ἡ διασπορὰ καὶ ἡ δημογραφικὴ ἐξασθένιση τοῦ πληθυσμοῦ τοὺς δημιουργοῦν σοβαρὰ προβλήματα. Ἡ ἐξασφάλιση βασικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ὑποδομῆς γίνεται σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἀνέφικτη, ἢ πολὺ δαπανηρή, ἡ φύση, τὸ ἱστορικὸ καὶ πολιτιστικὸ περιβάλλον καὶ πολλοὶ ἐκμεταλλεύσιμοι φυσικοὶ πόροι ὑποβαθμίζονται ἢ καταστρέφονται, μερικὲς τουλάχιστον ἀπὸ τὶς δυνατότητες ποὺ ὑπάρχουν γιὰ ἀξιοποίηση φυσικῶν πόρων καὶ ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς δραστηριότητας τῆς χειροτεχνίας, τῆς βιοτεχνίας καὶ τοῦ τουρισμοῦ παραμένουν ἀνεκμετάλλευτες. Σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια πολλὲς μικροκοινωνίες καὶ μικροπολιτισμοὶ μεγάλης σημασίας ἀφανίζονται, ἐνῶ, παράλληλα, σὲ πολλὲς νησιωτικὲς ἢ παραμεθόριες περιοχὲς σημειώνονται μεταβολὲς ἐπιζήμιες.

Παράλληλα μὲ τὴν ἀσύμμετρη ἢ ἄνιση ἀνὰ τὴ χώρα διάρθρωση καὶ ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς δραστηριότητας διατηρεῖται καὶ ἄνιση κατανομὴ εἰσοδημάτων καὶ συλλογικῶν ὑπηρεσιῶν, εὐκαιριῶν ἀναπτύξεως καὶ δυνατοτήτων ἐπιλογῆς τρόπων ζωῆς.

Ἡ ἀντιμετώπιση καὶ ἡ βαθμιαία ἄμβλυνση τοῦ χωροταξικοῦ καὶ περιφερειακοῦ προβλήματος τῆς χώρας παρουσιάζει δυσκολίες ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατη. Τὸ ἐπίπεδο ἀναπτύξεως στὸ ὁποῖο ἔχει φθάσει ἡ χώρα δημιουργεῖ ἀρκετὰ περιθώρια γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ἀπαραίτητης πολιτικῆς. Παράλληλα μὲ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὶς Εὐρωπαϊκὲς Κοινότητες, ἡ ἀξιοποίηση τῶν προγραμμάτων γιὰ μείωση τῶν περιφερειακῶν διαφορῶν καὶ ἀνάπτυξη τῶν προβληματικῶν περιοχῶν ποὺ ὑπάρχουν θὰ συμβάλει οὐσιαστικὰ στὴν περιφερειακὴ ἀνάπτυξη.

1.2. Οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ χωροταξία καὶ τὴν περιφερειακὴ ἀνάπτυξη.

Βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος γιὰ τὴν περιφερειακὴ ἀνάπτυξη καὶ τὴν πιὸ ὑγιὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν διάφορων δραστηριοτήτων στὸ χῶρο εἶναι νὰ δημιουργηθοῦν στὶς περιφέρειες ἐξίσου εὐνοϊκὲς προϋποθέσεις γιὰ προσέλευση ἢ ἐπιτόπια ἀνάπτυξη οἰκονομικῆς δραστηριότητας, ἰδιαίτερα στὸ βιομηχανικὸ τομέα, ὅπως καὶ στὴν περιφέρεια Ἀθηνῶν καὶ στὴ Θεσσαλονίκη.

Ἡ ἀνάπτυξη τῶν εὐνοϊκῶν αὐτῶν προϋποθέσεων στὶς περιφέρειες κατὰ τὴν πρώτη φάση θὰ στηρίζεται βασικὰ στὰ κίνητρα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως — ποὺ βρίσκονται ὑπὸ ἀναθεώρηση — καθὼς καὶ στὴν προώθηση περιφερειακῶν προγραμμάτων τεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑποδομῆς.

1.2.1. Περιφερειακοὶ πόλοι ἀναπτύξεως.

Ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη πρέπει νὰ βασίζεται στὴ δημιουργία πολλῶν περιφερειακῶν κέντρων. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ πόροι ποὺ μποροῦν νὰ διατεθοῦν εἶναι περιορισμένοι, σὲ μιὰ πρώτη φάση θὰ δοθεῖ προτεραιότητα στὴν ἀνάπτυξη τεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑποδομῆς σ' ἕνα μικρὸ ἀριθμὸ κέντρων. Ἡ συγκέντρωση τῆς προσπάθειας στὰ κέντρα αὐτὰ θὰ αὐξήσει τὴν ἀποτελεσματικότητά της.

Στὰ πλαίσια αὐτά, γιὰ τὴν περίοδο τοῦ Προγράμματος, θὰ ἐπιδιωχθεῖ σημαντικὴ ἐπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως Πάτρας, Βόλου - Λάρισας καὶ Ἡρακλείου - Χανίων. Γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ Θράκη, τὴν Ἤπειρο καὶ τὴ Νοτιο - δυτικὴ Πελοπόννησο ἡ ἐπιλογὴ τῶν κέντρων ἀναπτύξεως καὶ ὁ χαρακτήρας τοῦ καθενὸς θὰ γίνει κατὰ τὴν περαιτέρω ἐπεξεργασία, ὕστερα ἀπὸ προσεκτικὴ μελέτη.

Στὰ περιφερειακὰ αὐτὰ κέντρα ἀναπτύξεως θὰ προωθηθοῦν προγράμματα δημιουργίας βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν περιοχῶν καὶ προγράμματα συμπληρωματικῆς συγκοινωνιακῆς ὑποδομῆς. Παράλληλα, θὰ ἱδρυθοῦν ἢ θὰ ὁλοκληρωθοῦν σχολὲς μέσης καὶ ἀνώτερης τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, θὰ προωθηθεῖ ἢ θὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ δημιουργία πανεπιστημιακῶν μονάδων καὶ ἐρευνητικῶν κέντρων καὶ θὰ δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν παροχὴ ὑπηρεσιῶν ἐκσυγχρονισμοῦ, προσαρμογῆς ἢ ἀναπτύξεως πρὸς βιοτεχνίας καὶ βιομηχανίες. Παράλληλα θὰ ἀναπτυχθοῦν νοσοκομειακὰ κέντρα καὶ θὰ προωθηθοῦν προγράμματα κατοικίας, κοινωνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ ἔργων ὑποδομῆς ὑπηρεσιῶν πόλεως.

Ἡ ἀνάπτυξη τῶν περιφερειακῶν κέντρων, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα εὐεργετικά της ἀποτελέσματα, θὰ ὁδηγήσει καὶ στὴν κάμψη τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς συγκεντρώσεως στὴν πρωτεύουσα καὶ στὴ Θεσσαλονίκη. Εἰδικότερα ὅμως γιὰ τὴν περιοχὴ Ἀθηνῶν, θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια ἀποκεντρώσεως ὁρισμένων δραστηριοτήτων τοῦ δημόσιου τομέα καὶ θὰ ἐνθαρρυνθεῖ ὁ ἰδιωτικὸς τομέας γιὰ μετεγκατάσταση στὰ περιφερειακὰ κέντρα, στὶς περιπτώσεις ποὺ αὐτὸ συμβάλλει στὴν ἐξυγίανση τοῦ Κέντρου καὶ στὴν ἀνάπτυξη τῶν περιφερειῶν ἐνῶ παράλληλα δὲν συνεπάγεται ψηλὸ κόστος.

Στὰ προγράμματα τεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑποδομῆς γιὰ τὴν Ἀθήνα, καθὼς καὶ γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη, ἡ ἔμφαση θὰ δοθεῖ στὰ ἔργα πολεοδομικῆς ἐξυγιάνσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ περιβάλλοντος.

1.2.2. Μεσαῖες καὶ μικρὲς πόλεις.

Βασικὴ πολιτικὴ γιὰ τὶς μικρότερες πόλεις θὰ ἀποτελεῖ ἡ ἐνίσχυση τῶν τοπικῶν ἐξειδικεύσεων καὶ τῶν ἀναπτυξιακῶν καὶ πολιτιστικῶν πρωτοβουλιῶν, σύμφωνα μὲ τοὺς πόρους καὶ τὰ συγκριτικὰ πλεονεκτήματα τῶν πόλεων καὶ τῶν νομῶν.

1.2.3. Ἀγροτικὲς περιοχὲς καὶ δίκτυο ἀγροτικῶν περιοχῶν.

Βασικὲς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ βελτίωση τῆς στάθμης τῶν ἀγροτικῶν οἰκισμῶν θὰ εἶναι : (α) ἡ ἐπιλογὴ ἑνὸς δικτύου κεντρικῶν ἀγροτικῶν οἰκισμῶν, στοὺς ὁποίους θὰ ἀναπτυχθοῦν ὑπηρεσίες καὶ ὑποδομὴ ἀνώτερου ἐπιπέδου στὰ πλαίσια ἑνὸς μακροχρόνιου προγράμματος ἀναπτύξεως κάθε περιοχῆς, (β) ὁ συνδυασμὸς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀγροτικοῦ χώρου μὲ τὴν ἀστικο-βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη σὲ ἐπίπεδο περιφερείας καὶ ὑποπεριφερειῶν (νομῶν ἢ ἐπαρχιῶν) καὶ (γ) ἡ διατήρηση καὶ αὔξηση τῶν συμπληρωματικῶν καὶ παράλληλων πρὸς τὴ γεωργία δραστηριοτήτων (χειροτεχνίας, βιοτεχνίας, μὴ ξενοδοχειακοῦ τουρισμοῦ κ.λπ.) μέσα στὸν ἀγροτικὸ χῶρο.

Εἰδικὰ προγράμματα διατηρήσεως καὶ ἀναπτύξεως θὰ προωθηθοῦν γιὰ τὶς προβληματικὲς περιοχὲς (ὀρεινές, ἡμιορεινές, νησιωτικὲς καὶ παραμεθόριες) καὶ γιὰ ὁρισμένους οἰκισμοὺς ποὺ παρουσιάζουν ἱστορικὸ καὶ πολιτιστικὸ ἐνδιαφέρον. Γιὰ τοὺς οἰκισμοὺς καὶ τὶς περιοχὲς αὐτὲς θὰ διατεθοῦν σημαντικοὶ οἰκονομικοὶ πόροι καὶ θὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ παρεχόμενες δυνατότητες συμπληρωματικῆς χρηματοδοτήσεως μέσω καὶ τῶν σχετικῶν προγραμμάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας.

Γιὰ νὰ ἀξιοποιηθοῦν πλήρως τὰ διάφορα προγράμματα τῆς ΕΟΚ (γιὰ ἐκσυγχρονισμὸ γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, γιὰ περιοχὲς εἰδικῆς μεταχειρίσεως κ.λπ.) ἡ χώρα θὰ διαιρεθεῖ σὲ ζῶνες μὲ κριτήρια τὴν ὁμοιογένεια τῶν οἰκολογικῶν, παραγωγικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν καὶ τὴν ἑνότητα τῶν προβλημάτων ἢ τῶν προοπτικῶν ἀναπτύξεως.

Ἡ προώθηση τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν (δυναμικῶν ἢ προβληματικῶν) θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια νὰ στηριχθεῖ στὴν ὀργανωμένη χρησιμοποίηση τῶν τοπικῶν δυνάμεων καὶ πρωτοβουλιῶν πληθυσμοῦ, παραγωγικῶν συστημάτων, αὐτόχθονων εἰδικεύσεων κ.λπ., μὲ συνεταιριστικὲς δομὲς παραγωγῆς καὶ ἐμπορίας ὥστε νὰ αὐξηθεῖ, στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ, τὸ εἰσόδημα ποὺ παραμένει στὴν περιοχή.

1.2.4. Βιομηχανία.

Θὰ ἐπιδιωχθεῖ νὰ προσελκυσθοῦν οἱ βιομηχανικὲς μονάδες μεγάλου καὶ μεσαίου μεγέθους στὰ περιφερειακὰ κέντρα ἀναπτύξεως καὶ κατὰ προτίμηση μέσα σὲ ὁρισμένους εἰδικὰ ὀργανωμένους χώρους ὑποδοχῆς. Στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῶν κέντρων αὐτῶν θὰ ὁρισθοῦν ζῶνες ὅπου θὰ ἀπαγορευθεῖ ἡ ἐγκατάσταση βιομηχανιῶν γιὰ λόγους περιβάλλοντος, ζῶνες στὶς ὁποῖες θὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἐγκατάσταση βιομηχανιῶν ποὺ προκαλοῦν ἀνεκτὲς ὀχλήσεις καὶ ζῶνες ὅπου θὰ εἶναι ἐπιθυμητὴ καὶ θὰ ἐνθαρρύνεται ἡ ἐγκατάσταση βιομηχανίας κάθε βαθμοῦ ὀχλήσεως.

1.2.5. Τουρισμός.

Βασικὲς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ χωροθέτηση τοῦ τουρισμοῦ εἶναι ἡ ἀνάσχεση τῆς περαιτέρω συγκεντρώσεως τουριστικῶν δραστηριοτήτων σὲ περιοχὲς μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ (Ἀθήνα, Θεσσαλονίκη, Ρόδος, Κέρκυρα κ.λπ.), ἡ ὀργανωμένη ἐπέκταση τοῦ τουρισμοῦ σὲ ἀριθμὸ ζωνῶν καὶ ἡ ἐνίσχυση τῆς τουριστικῆς δραστηριότητας σὲ περιοχὲς ὅπου οἱ δυνατότητες ἀναπτύξεως ἄλλων τομέων εἶναι περιορισμένες.

Παράλληλα, τὰ ἔργα τουριστικῆς ἀναπτύξεως θὰ σχεδιασθοῦν σύμφωνα μὲ τὶς ἰδιαίτερες συνθῆκες κάθε περιοχῆς, ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ προσαρμογὴ καὶ ἔνταξη τοῦ τουριστικοῦ ἐξοπλισμοῦ στὸ φυσικό, κοινωνικὸ καὶ πολιτιστικὸ περιβάλλον. Ταυτόχρονα θὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχὴ στὸν περιορισμὸ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ποὺ δημιουργεῖ ἡ προσέλκυση σὲ ὁρισμένες περιοχὲς δυσανάλογου ἀριθμοῦ τουριστῶν σὲ σχέση μὲ τὸ μόνιμο πληθυσμό.

1.2.6. Μεταφορές.

Ἡ πολιτικὴ γιὰ τοὺς περιφερειακοὺς πόλους θὰ γίνει προσπάθεια νὰ συνδυασθεῖ μὲ τὴ χωροταξικὴ διάρθρωση τῶν δικτύων καὶ κόμβων μεταφορῶν διεθνοῦς καὶ ἐθνικῆς σημασίας καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξη διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου.

1.2.7. Περιφερειακοὶ καὶ τοπικοὶ φορεῖς.

Βασικὸ παράγοντα γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν περιφερειακῶν, νομαρχιακῶν καὶ τοπικῶν κοινωνικο-οικονομικῶν ἑνοτήτων τῆς χώρας ἀποτελεῖ ἡ παράλληλη πρὸς τὰ ἐπίπεδα αὐτὰ ὀργάνωση Κράτους, παραγωγικῶν τάξεων καὶ ὁμάδων ἐνδιαφερόντων.

Στὰ πλαίσια τῆς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως ποὺ ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς στόχους τοῦ προγράμματος, θὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὴ σημασία της γιὰ τὴν προώθηση τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως.

2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

(Φυσικὸ καὶ οἰκιστικὸ περιβάλλον, πολιτιστικὴ κληρονομία, παιδεία καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια, ἀναψυχὴ καὶ ἀθλητισμός, ἔρευνα).

Οἱ ἐξελίξεις ποὺ σημειώθηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια στὸν οἰκονομικὸ καὶ στὸν κοινωνικὸ τομέα καὶ οἱ ἀντίστοιχες μεταβολὲς στοὺς τρόπους ζωῆς τῶν ἑλλήνων, δὲν ὁδήγησαν πάντοτε σὲ βελτίωση τῆς ποιότητας ζωῆς. Ἐπειδὴ ἡ βελτίωση τῆς ποιότητας ζωῆς ἀποτελεῖ βασικὴ ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος, ἐξετάζονται ἐδῶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παράγοντες ποὺ συμβάλουν ἀποφασιστικὰ στὴ διαμόρφωσή της καὶ ποὺ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον συγκεκριμένης κρατικῆς δραστηριότητας. Εἰδικότερα πρόκειται γιὰ τὸ φυσικὸ καὶ τὸ οἰκιστικὸ περιβάλλον, γιὰ τὴν πολιτιστικὴ κληρονομία, τὴν παιδεία καὶ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια, τὴν ἔρευνα, τὴν ὑπαίθρια ἀναψυχὴ καὶ τὸν ἀθλητισμό.

2.1. Φυσικὸ περιβάλλον.

Ἡ ἑλληνικὴ φύση ἀποτελεῖ πολύτιμη βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἢ τὴν στήριξη πολλῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων, γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας καὶ γιὰ τὴν ψυχικὴ ἰσορροπία καὶ τὴ σωματικὴ ὑγεία τοῦ λαοῦ. Παρουσιάζει ὅμως σημεῖα σοβαρῆς ὑποβαθμίσεως, ἡ ὁποία ὀξύνεται μὲ ταχὺ ρυθμὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο. Ἔτσι, σὲ πολλὲς ἀγροτικὲς περιοχὲς ἀλλοιώνονται ἢ ἀπειλοῦνται μὲ ἀφανισμὸ πολύτιμα κεφάλαια πανίδας, χλωρίδας καὶ χαρακτηριστικῶν τοπίων καὶ τίθεται σὲ κίνδυνο ἡ ἰσορροπία τῶν οἰκοσυστημάτων, ἐνῶ στὶς ζῶνες ποὺ ἔχει συγκεντρωθεῖ ἡ βιομηχανία καὶ ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς ὑπάρχουν προβλήματα ρυπάνσεως, θορύβων, καταστροφῆς τῆς φύσεως καὶ ἀλλοιώσεως τῆς ποιότητας τῆς ἀτμόσφαιρας, τῆς θάλασσας καὶ τοῦ ἐδάφους.

Οἱ βασικὲς ἀρχὲς τῆς πολιτικῆς ποὺ θὰ ἀκολουθηθεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Προγράμματος γιὰ τὴν προστασία καὶ τὴ βελτίωση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος θὰ εἶναι ἡ πρόληψη τῆς ρυπάνσεως καὶ τῆς ἀλλοιώσεως καὶ ἡ ὀρθὴ χρήση καὶ ἀποφυγὴ τῆς κατασπαταλήσεως σπάνιων πόρων. Οἱ ἀρχὲς αὐτὲς βρίσκονται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία μὲ τὴν ἀντίστοιχη πολιτικὴ τῆς ΕΟΚ.

Πιὸ συγκεκριμένα θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια :

— Γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος στὶς περιπτώσεις ποὺ ἔχει ἀλλοιωθεῖ κρίσιμα, μὲ προτεραιότητα, στοὺς κλειστοὺς κόλπους τῶν μεγάλων πολεοδομικῶν συγκροτημάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδας (Σαρωνικός, Παγασητικός, Θερμαϊκὸς κ.λπ.).

— Γιὰ τὴν ἀποφυγὴ παρεμβάσεων σὲ περιοχὲς εὐαίσθητες ἀπὸ οἰκολογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἄποψη καὶ πλούσιες σὲ στοιχεῖα παρθένας φύσεως, καὶ γιὰ τὴν καταγραφή, τὴν ἀξιολόγηση καὶ τὴν κήρυξη τῶν σημαντικότερων ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὡς διατηρητέων.

— Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀδυναμιῶν ποὺ παρουσιάζει τὸ σύστημα φορέων τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα καὶ ἡ νομοθεσία προστασίας.

2.2. Οἰκιστικὸ περιβάλλον.

Ἡ πολεοδομικὴ ὀργάνωση στὰ πυκνοκατοικημένα τμήματα καὶ σὲ ἀκραῖες συνοικίες τῶν πόλεων, καθὼς καὶ σὲ πολλοὺς ἀγροτικοὺς οἰκισμούς, ἐμφανίζει σοβαρὰ προβλήματα. Σὲ πολλοὺς οἰκισμούς, καὶ ἰδιαίτερα σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἀναπτύσσονται, ἡ ἤδη περιορισμένη τεχνικὴ ὑποδομὴ καὶ ὁ κοινωνικὸς ἐξοπλισμὸς ὑποβαθμίζονται συνεχῶς. Στὶς μεγάλες πόλεις, κυρίως στὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη, οἱ συνθῆκες λειτουργίας περιορίζουν τὶς δυνατότητες γιὰ ἱκανοποιητικὴ ἄσκηση τῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων καὶ ἀπειλοῦν τὴ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγεία τῶν κατοίκων.

Γιὰ τὴ βελτίωση τῆς πολεοδομικῆς ὀργανώσεως, τὸ Πρόγραμμα θὰ ἐπιδιώξει κατὰ προτεραιότητα τὴ βελτίωση τοῦ

ἐπιπέδου παροχῆς ὑπηρεσιῶν στοὺς οἰκισμοὺς καὶ τὴ μείωση τῶν σχετικῶν ἀνισοτήτων ποὺ ὑπάρχουν μέσα στὶς ἀστικὲς περιοχές. Εἰδικότερα, στὶς πόλεις θὰ ἐπιδιώξει τὴν ἐξασφάλιση κατάλληλων ἐκτάσεων γιὰ κοινωνικὸ ἐξοπλισμό, ἐλεύθερους χώρους καὶ πράσινο, τὴ δημιουργία ὀργανωμένων ζωνῶν γιὰ ἐγκαταστάσεις ποὺ προκαλοῦν ὀχλήσεις, τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν κυκλοφορίας ὀχημάτων καὶ πεζῶν καὶ τῶν συνθηκῶν σταθμεύσεως καὶ τὴν κατασκευή, κατὰ προτεραιότητα, τῶν βασικῶν ἔργων ἀποχετεύσεως ὀμβρίων καὶ ἀκαθάρτων ὑδάτων. Ἰδιαίτερη προσοχὴ θὰ δοθεῖ στὴ βελτίωση τῶν πολεοδομικῶν συνθηκῶν στὴν κλίμακα τῆς γειτονιᾶς.

Στὶς ἀγροτικὲς περιοχὲς χαμηλῶν πυκνοτήτων καὶ στοὺς μικρότερους οἰκισμοὺς θὰ καταβληθεῖ προσπάθεια γιὰ συντήρηση καὶ συμπλήρωση τῆς ὑπάρχουσας ὑποδομῆς καὶ θὰ ἐξετασθοῦν οἱ δυνατότητες παροχῆς ὁρισμένων ὑπηρεσιῶν μὲ κινητὰ συστήματα.

Τὸ Πρόγραμμα ἀποδίδει ἐπίσης ἰδιαίτερη σημασία στὴν προστασία καὶ διατήρηση τῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν οἰκισμῶν καὶ γενικὰ στὴν ἀνύψωση τῆς αἰσθητικῆς ποιότητας τοῦ δομημένου περιβάλλοντος. Παράλληλη θὰ ἐπιδιώξει τὴν προστασία τῆς περιαστικῆς γεωργικῆς γῆς, τῶν δασικῶν ἐκτάσεων καὶ τῶν ἀκτῶν ἀπὸ τὴν αὐθαίρετη κατάτμηση καὶ οἰκοπεδοποίηση.

Γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἐπιδιώξεων αὐτῶν, τὸ Πρόγραμμα θὰ προβλέπει τὴ βελτίωση τῶν φορέων πολεοδομικῆς πολιτικῆς, τὴν ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τῆς ἀποκεντρωμένης κρατικῆς πολεοδομικῆς, διοικήσεως καὶ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, τὸν ἐκσυγχρονισμὸ τῆς νομοθεσίας ρυθμίσεως καὶ ἐλέγχου τῆς οἰκιστικῆς ἀναπτύξεως καὶ τὴ διαμόρφωση κατάλληλης πολιτικῆς γῆς.

Εἰδικότερα, ὅσον ἀφορᾶ τὸν τομέα κατοικίας, παρὰ τὸ συνεχιζόμενο ψηλὸ ρυθμὸ κατασκευῆς νέων κατοικιῶν, ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν προβλήματα μεγέθους μονάδων, ἀνέσεων, ἐξοπλισμοῦ, ποιότητας κατασκευῆς καὶ κόστους, γιὰ τὶς χαμηλότερες, κυρίως, εἰσοδηματικὲς τάξεις. Σημαντικὰ προβλήματα συνθηκῶν κατοικίας ὑπάρχουν στὶς ἀγροτικὲς περιοχές, στὶς περιοχὲς αὐθαιρέτων κ.λπ. Ἐπίσης σοβαρὰ προβλήματα ἐμφανίζονται στοὺς παραδοσιακοὺς οἰκισμοὺς καὶ στὶς παλιὲς πόλεις, ὅπου ὑπάρχουν ἀξιόλογα ἀποθέματα κατοικιῶν ποὺ πρέπει νὰ συντηρηθοῦν καὶ νὰ ἐκσυγχρονισθοῦν. Ἡ αὐξανόμενη ζήτηση γιὰ παραθεριστικὴ κατοικία ἀποτελεῖ ἕνα σχετικὰ πρόσφατο φαινόμενο ποὺ ἐξελίσσεται σὲ πρόβλημα λόγω ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς ἐλέγχου καὶ ὀργανώσεως.

Τὸ Πρόγραμμα θὰ ἐπιδιώξει τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν κατοικίας καὶ τῆς συνοδευτικῆς ὑποδομῆς καὶ θὰ προβλέπει :

α) Ἀναμόρφωση τῆς πολιτικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς κατοικίας καὶ διάθεση πιστώσεων κατὰ προτεραιότητα γιὰ τὶς χαμηλότερες εἰσοδηματικὲς τάξεις καὶ στὶς περιοχὲς μὲ στενότητα στέγης. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ θὰ εἶναι προσαρμοσμένη στὶς πραγματικὲς ἀνάγκες τῶν νοικοκυριῶν.

β) Διαμόρφωση πολιτικῆς συμπιέσεως τοῦ κόστους τῆς κατοικίας καὶ ἐλέγχου τῆς ποιότητάς της. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἐνισχυθεῖ ἡ κατασκευὴ συγκροτημάτων κατοικιῶν ἀπὸ δημόσιους φορεῖς ἢ καὶ μὲ συμμετοχὴ ἰδιωτικῶν κατασκευαστικῶν φορέων καὶ εἰδικότερα στὶς παραμεθόριες καὶ σὲ ἐθνικῆς σημασίας περιοχές.

γ) Διαμόρφωση πολιτικῆς ἐνοικιαζόμενης κατοικίας καὶ βελτιώσεως ὑφιστάμενου ἀποθέματος κατοικιῶν.

δ) Ὀργάνωση καὶ ἔλεγχο τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραθεριστικῆς κατοικίας.

2.3. Πολιτιστικὴ κληρονομία.

Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμός, ἀποτελεῖ τὸ ὑπόβαθρο τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς μας ὑποστάσεως καὶ δράσεως.

Στὴ φύλαξη ὅμως τῶν ἀνθρωπογενῶν στοιχείων τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, τῶν μνημείων καὶ τῶν ἄλλων δημιουργημάτων τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης ὅλων τῶν ἐποχῶν παρουσιάζονται σοβαρὰ προβλήματα.

Βασικὴ κατεύθυνση τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι συστηματικὴ καλλιέργεια συνειδήσεως προστασίας τῶν ἀξιόλογων στοιχείων τῆς σύγχρονης πολιτιστικῆς φυσιογνωμίας τοῦ τόπου ἡ ὁποία θὰ ἐπιτευχθεῖ, σὲ πρῶτο στάδιο, μὲ τὴν παραδειγματικὴ κρατικὴ δραστηριότητα σὲ θέματα προστασίας, σὲ συνδυασμὸ μὲ θεσμικὲς ἀλλαγές, τὴν κατάλληλη ἀναμόρφωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων καὶ τὴ γενικότερη προαγωγὴ τῆς παιδείας.

Γιὰ τὴν ἱστορικὴ καὶ πολιτιστικὴ κληρονομία, στὰ πλαίσια τοῦ Προγράμματος, τὸ κράτος θὰ ἀναλάβει δραστηριότητα πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς θεσμικῆς κατοχυρώσεως τῆς προστασίας τους, τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων λειτουργίας ποὺ παρουσιάζει τὸ σημερινὸ σύστημα φορέων καὶ τὴν αὐστηρὴ ἀποφυγὴ τῆς παρεμβάσεως σὲ εὐαίσθητες ἀπὸ αἰσθητικὴ ἄποψη καὶ πλούσιες σὲ ἱστορικὰ στοιχεῖα περιοχές. Θὰ προωθήσει, ἐπίσης, τὴν καταγραφή, ἀξιολόγηση καὶ κήρυξη ὡς διατηρητέων τῶν σημαντικότερων τέτοιων στοιχείων καὶ θὰ δημιουργήσει εὐκαιρίες γιὰ ἀναγνώριση καὶ μελέτη αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ περιοχῶν σὲ εὐρύτερα στρώματα τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

2.4. Παιδεία καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια.

Οἱ δυνατότητες γιὰ ἐκπαίδευση καὶ γενικότερα γιὰ τὴν ἀπόκτηση παιδείας, παρὰ τὴν γρήγορη βελτίωσή τους στὸ παρελθὸν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπολείπονται ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἀνάγκες καὶ οἱ εὐκαιρίες ποὺ παρέχονται στὰ διάφορα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ γιὰ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς εἶναι ἄνισες. Οἱ ἀδυναμίες εἶναι ὀξύτερες στοὺς ἐξειδικευμένους καὶ προχωρημένους τομεῖς γνώσεως καὶ στὸ χῶρο τῶν ἐξωσχολικῶν μορφωτικῶν δραστηριοτήτων. Παρατηρεῖται ἐπίσης ὅτι δὲν ὑπάρχουν θεσμοθετημένες διαδικασίες ποὺ θὰ ἐπέτρεπαν τὴ συνεχὴ ἐκπαίδευση καὶ διὰ βίου παιδεία, ποὺ ἀποτελοῦν βασικὴ ἀνάγκη τῆς σύγχρονης κοινωνίας.

Ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ προαγωγὴ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, σὲ ὅλες τὶς βαθμίδες, καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐξωσχολικῶν μορφωτικῶν δραστηριοτήτων σὲ τρόπο ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται στὶς αὐξημένες προσδοκίες τῆς ἐποχῆς. Εἰδικότερα, θὰ προβλέπεται ἡ μελέτη τῶν ἀναγκῶν γιὰ συνεχὴ ἐκπαίδευση καὶ τῶν ὅρων καὶ συνθηκῶν γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ θεσμοῦ.

Στὸν τομέα τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς δραστηριότητας διαπιστώνονται, ἐπίσης, σοβαρὰ προβλήματα.

Βασικὸς στόχος τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ διαμόρφωση καὶ διατήρηση εὐνοϊκῶν συνθηκῶν γιὰ τὴν πληρέστερη ἐκδήλωση πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἐνδιαφερόντων καὶ γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν δημιουργικῶν δυνάμεων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Προγράμματος στὸν πολιτιστικὸ τομέα ἡ κρατικὴ δραστηριότητα δὲν θὰ περιοριστεῖ μόνο στὴν ἐνίσχυση εἰδικῶν δραστηριοτήτων ποὺ ἀφοροῦν μικρὸ κύκλο ἀτόμων ἀλλά, κυρίως, στὴν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν ὅσο τὸ δυνατὸ μεγαλύτερου ἀριθμοῦ πολιτῶν, ἀπὸ ὅλες τὶς ἡλικίες, τὶς κοινωνικὲς ὁμάδες καὶ τὶς περιοχὲς τῆς χώρας. Προβλέπεται ἐπίσης ἡ ἐνίσχυση τῶν θεσμῶν καὶ τῶν φορέων ποὺ προάγουν τὴν πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ δημιουργία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν αὔξηση τῶν δυνατοτήτων καὶ τὴ συστηματοποίηση τῶν εὐκαιριῶν ἐπαφῆς τοῦ κοινοῦ μὲ τὰ ἔργα καὶ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος.

Τέλος, στὰ πλαίσια τοῦ Προγράμματος, θὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ περαιτέρω προώθηση πυκνῶν καλλιτεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ γενικὰ πνευματικῶν ἐπαφῶν καὶ ἀνταλλαγῶν μεταξὺ τῆς χώρας καὶ ἄλλων λαῶν.

2.5. Ὑπαίθρια ἀναψυχὴ καὶ ἀθλητισμός.

Οἱ οἰκονομικὲς καὶ τεχνολογικὲς ἐξελίξεις καὶ εἰδικότερα ἡ αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος, ἡ μεγαλύτερη κινητικότητα τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευση, ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ αὐτοματισμοῦ κι ἡ ἀνάπτυξη τῶν μεταφορῶν καὶ τῶν συστημάτων ἐπικοινωνίας μεταβάλλουν τοὺς τρόπους ζωῆς καὶ συντελοῦν, μεταξὺ ἄλλων, σὲ αὔξηση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου.

Ἀξιοποίηση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου μὲ τρόπο ποὺ νὰ προάγεται ἡ ὑγεία, ἡ ψυχικὴ ἰσορροπία καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου προϋποθέτει αὔξηση τῶν δυνατοτήτων γιὰ ὑπαίθρια ἀναψυχὴ καὶ γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ καὶ βελτίωση τῶν συνθηκῶν συμμετοχῆς τοῦ πληθυσμοῦ στὶς δραστηριότητες αὐτές.

Ὅσον ἀφορᾶ τὸν ἀθλητισμό, ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι ἡ ἀνάληψη σύμμετρης προσπάθειας σὲ πολλὰ ἐπίπεδα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ὑποδομῆς καὶ ἀθλητικοῦ δυναμικοῦ. Θὰ ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία ὑγιοῦς ἀθλητικῆς βάσεως μὲ ἰδιαίτερη μέριμνα γιὰ τὸ σχολικὸ ἀθλητισμὸ καὶ ἔμφαση περισσότερο στὴν ἄθληση (ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ) παρὰ στὸ ἀθλητικὸ θέαμα. Θὰ ἐπιδιώκεται ἐπίσης ἡ βελτίωση τοῦ δυναμικοῦ σὲ ἀθλουμένους καὶ προπονητὲς καὶ ὁ σαφὴς προσανατολισμὸς πρὸς τὶς ἀθλητικὲς δραστηριότητες καὶ τὸν ἐξοπλισμό, ποὺ ταιριάζουν στὸ φυσικὸ καὶ βιοκλιματικὸ περιβάλλον τῆς χώρας καὶ ἀνταποκρίνονται στὶς ὑφιστάμενες τοπικὲς ἀνάγκες.

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν ὑπαίθρια ἀναψυχή, ἐπιδίωξη τοῦ Προγράμματος θὰ εἶναι νὰ ἱκανοποιήσει τὶς αὐξανόμενες ἀνάγκες τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων γιὰ ἐλεύθερους χώρους καὶ πράσινο, ἰδίως στὸ ἐπίπεδο τῆς γειτονιᾶς, νὰ παράσχει ἴσες δυνατότητες προσπελάσεως στοὺς χώρους αὐτοὺς καὶ νὰ προαγάγει τὶς δραστηριότητες ἐκεῖνες, στὸν περιαστικὸ χῶρο, ποὺ συνδέονται μὲ τὴν ὀργανωμένη μαζικὴ ἢ ἀτομικὴ ἐκδρομικὴ κίνηση (μεγάλα πάρκα, ὀργανωμένες ἀκτὲς κ.ἄ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Τ μεῖς οἰκονομικῆς δραστηριότητας	Ἀπόλυτα μεγέθη (ἑκατ. δρχ. σὲ τιμὲς 1970)						Ποσοστιαία Διάρθρωση						Μέσοι ἐτήσιοι ρυθμοὶ μεταβολῆς				
				1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος						1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος					1977 - 1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος		
					6,0 % Ὑπόθεση γιὰ τὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς						6,0 % Ὑπόθεση γιὰ τὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς					6,0 % Ὑπόθεση γιὰ τὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς	
	1970	1975*	1977**	5,0 %	A***	B***	1970	1975*	1977**	5,0 %	A	B	1970-75	1975-77	5,0 %	A	B
Πρωτογενὴς Τομέας	47.058	56.733	52.900	64.000	65.900	62.800	18,2	16,7	14,3	13,5	13,3	12,7	3,8	–3,4	4,0	4,5	3,5
Δευτερογενὴς Τομέας	80.976	107.502	122.100	159.000	171.000	174.800	31,4	31,7	33,0	33,6	34,5	35,3	5,8	6,5	5,4	7,0	7,4
(Μεταποίηση)	(49.266)	(70.944)	(79.450)	(101.400)	(108.800)	(114.100)	(19,1)	(20,9)	(21,5)	(21,4)	(22,0)	(23,0)	(7,6)	(5,8)	(5,0)	(6,5)	(7,5)
Τριτογενὴς Τομέας	129.966	175.528	195.200	250.000	258.500	257.800	50,4	51,6	52,7	52,9	52,2	52,0	6,2	5,6	5,1	5,8	5,7
Ἀκαθ. Ἐγχ. Προϊὸν	258.000	339.833	370.200	473.000	495.400	495.400	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5,7	4,4	5,0		6,0

* Προσωρινὰ στοιχεῖα Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν.

** Ἐκτιμήσεις Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν.

*** Στὴν ὑπόθεση Α γίνεται δεκτὸ ὅτι ἡ αὔξηση τοῦ προϊόντος τῆς μεταποιήσεως θὰ εἶναι συγκριτικὰ βραδεία λόγῳ ἀντίστοιχης βραδύτητος στὴν αὔξηση τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ποὺ μπορεῖ νὰ προέλθει ἀπὸ σχετικὰ χαμηλὴ αὔξηση τῆς διεθνοῦς ζητήσεως. Ἡ βραδύτερη αὔξηση τῆς παραγωγῆς στὴ μεταποίηση ἀναπληρώνεται ἀπὸ συγκριτικὰ γρηγορότερη αὔξηση τῆς παραγωγῆς στὸν πρωτογενῆ τομέα, στὶς κατασκευὲς καὶ σὲ ὁρισμένες κατηγορίες (τουρισμὸς κ.λπ.). Στὴν ὑπόθεση Β ἡ ἀνάπτυξη στηρίζεται περισσότερο στὴ μεταποίηση καὶ λιγώτερο στοὺς ἄλλους τομεῖς ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβεῖ ἂν ἡ ζήτηση γιὰ βιομηχανικὲς ἐξαγωγὲς αὐξηθεῖ ταχύτερα λόγῳ εὐνοϊκότερης διεθνοῦς συγκυρίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ

	Ἀπόλυτα μεγέθη (ἑκατ. δρχ. σὲ τιμὲς 1970)					Ποσοστιαία Διάρθρωση					Μέσοι ἐτήσιοι ρυθμοὶ μεταβολῆς			
				1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος					1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος				1977-1982 Μέσος ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως Ἀκαθ. Ἐγχωρίου Προϊόντος	
	1970	1975*	1977**	5,0 %	6,0 %***	1970	1975*	1977**	5,0 %	6,0 %	1970-75	1975-77	5,0 %	6,0 %
Κατανάλωση	244.132	323.300	356.800	460.600	462.100	75,4	78,6	78,9	78,3	75,5	5,8	5,1	5,2	5,3
Ἀκαθάριστες Ἐπενδύσεις														
Παγίου Κεφαλαίου	70.663	74.660	86.500	112.500	134.600	21,9	18,2	19,1	19,1	22,0	1,1	7,6	5,4	9,3
Αὐξομείωση Ἀποθεμάτων	9.130	13.380	8.650****	15.000	15.500	2,8	3,3	1,9	2,6	2,5	7,9	–19,6	11,6	11,6
Ἀκαθάριστη Δαπάνη τῆς οἰκονομίας	323.925	411.340	451.950	588.100	612.200	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4,9	4,8	5,4	6,3

* Προσωρινὰ στοιχεῖα Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν.

** Ἐκτιμήσεις Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν.

*** Τὰ μεγέθη ποὺ παρουσιάζονται στὸν πίνακα αὐτὸ δὲν ἐπηρεάζονται σὲ μεγάλη ἔκταση ἀπὸ τὶς διαφορὲς στὴ σύνθεση τῆς παραγωγῆς σύμφωνα μὲ τὶς ὑποθέσεις Α καὶ Β τοῦ προηγουμένου πίνακα.

**** Κατ' ἐκτίμηση.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἀπριλίου 1979

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ ΟΤΙ:

Ἡ ἐτήσια συνδρομὴ τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως, ἡ τιμὴ τῶν φύλλων της ποὺ πουλιοῦνται τμηματικὰ καὶ τὰ τέλη δημοσιεύσεων στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, καθορίσθηκαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1979 ὡς ἀκολούθως:

Α' ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

1. Γιὰ τὸ Τεῦχος Α'	Δραχ.	600
2. » » » Β'	»	700
3. » » » Γ'	»	500
4. » » » Δ'	»	1.000
5. » » » Νομικῶν Προσώπων Δ.Δ. κ.λπ.	»	500
6. » » » Παράρτημα	»	300
7. » » » Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν κ.λπ.	»	3.000
8. » » Δελτίο Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἰδιοκτησίας	»	200
9. Γιὰ ὅλα τὰ τεύχη καὶ τὸ Δ.Ε.Β.Ι.	»	6.000

Οἱ Δῆμοι καὶ οἱ Κοινότητες τοῦ Κράτους καταβάλλουν τὸ 1/2 τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) ἀναλογοῦν τὰ ἑξῆς ποσά:

1. Γιὰ τὸ Τεῦχος Α'	Δραχ.	30
2. » » » Β'	»	35
3. » » » Γ'	»	25
4. » » » Δ'	»	50
5. » » » Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου κ.λπ.	»	25
6. » » » Παράρτημα	»	15
7. » » » Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν κ.λπ.	»	150
8. » » Δελτίο Ἐμπ. καὶ Βιομ. Ἰδιοκτησίας	»	10
9. Γιὰ ὅλα τὰ τεύχη	»	300

Β'. ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ

Ἡ τιμὴ πωλήσεως κάθε φύλλου, μέχρις 8 σελ., εἶναι 3 δρχ., ἀπὸ 9 ὡς 40 σελ. 8 δρχ., ἀπὸ 41 ὡς 80 σελ. 15 δρχ., ἀπὸ 81 σελ. καὶ ἄνω ἡ τιμὴ πωλήσεως κάθε φύλλου προσαυξάνεται κατὰ 15 δρχ. ἀνὰ 80 σελίδες.

Γ'. ΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Ι. Στὸ τεῦχος Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν καὶ Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης:

Α' Δημοσιεύματα Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν:

1. Τῶν δικαστικῶν πράξεων	Δραχ.	400
2. Τῶν καταστατικῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	10.000
3. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	2.000
4. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων σὲ γενικὲς συνελεύσεις, τῶν κατὰ τὸ ἄρθρο 32 τοῦ Ν. 3221/24 γνωστοποιήσεων, τῶν ἀνακοινώσεων, ποὺ προβλέπονται ἀπὸ τὸ ἄρθρο 59 παρ. 3 τοῦ Ν.Δ. 400/70 «περὶ Ἀλλοδαπῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν» καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΕΛΤΑ, ποὺ ἀναφέρονται σὲ προσωρινὲς διατάξεις	»	1.000
5. Τῶν ἰσολογισμῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	4.000
6. Τῶν συνοπτικῶν μηνιαίων καταστάσεων τῶν Τραπεζικῶν Ἑταιρειῶν	»	1.000
7. Τῶν ἀποφάσεων «περὶ ἐγκρίσεως τιμολογίων τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν»	»	600
8. Τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων «περὶ παροχῆς ἀδείας ἐπεκτάσεως τῶν ἐργασιῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν», τῶν ἐκθέσεων περιουσιακῶν στοιχείων Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν γενικά, καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΕΛΤΑ, μὲ τὶς ὁποῖες ἐγκρίνονται καὶ δημοσιεύονται οἱ κανονισμοὶ αὐτοῦ	»	4.000
9. Τῶν ἀποφάσεων «περὶ παροχῆς πληρεξουσιότητος πρὸς ἀντιπροσώπευσιν ἐν Ἑλλάδι ἀλλοδαπῶν Ἑταιρειῶν» καὶ τῶν ἀποφάσεων «περὶ μεταβιβάσεως τοῦ χαρτοφυλακίου Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 59 παρ. 1 τοῦ Ν.Δ. 400/70»	»	2.000
10. Τῶν ἀποφάσεων «περὶ συγχωνεύσεως Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν»	»	10.000
11. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Χρηματιστηρίου «περὶ εἰσαγωγῆς χρεωγράφων εἰς τὸ Χρηματιστήριον πρὸς διαπραγμάτευσιν, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 3 Α.Ν. 148/67»	Δραχ.	1.000
12. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς κεφαλαιαγορᾶς «περὶ διαγραφῆς χρεωγράφων ἐκ τοῦ Χρηματιστηρίου, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 4 Α.Ν. 148/1967»	»	1.000

Β'. Δημοσιεύματα Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης:

1. Τῶν καταστατικῶν	»	1.000
2. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν	»	400
3. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων	»	200
4. Τῶν ἰσολογισμῶν	»	1.000
5. Τῶν ἐκθέσεων ἐκτιμήσεως περιουσιακῶν στοιχείων	»	1.000

Γ'. Δημοσιεύματα Ἀλληλασφαλιστικῶν Συνεταιρισμῶν - Ἀλληλασφαλιστικῶν Ταμείων καὶ Φιλανθρωπικῶν Σωματείων:

1. Τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων «περὶ χορηγήσεως ἀδείας λειτουργίας Ἀλληλασφαλιστικῶν Συνεταιρισμῶν - Ἀλληλασφαλιστικῶν Ταμείων»	»	1.000
2. Τῶν Ἰσολογισμῶν τῶν ἀνωτέρω Συνεταιρισμῶν, Ταμείων καὶ Σωματείων	»	1.000
ΙΙ. Στὸ Τέταρτο τεῦχος τῶν δικαστικῶν πράξεων, προσκλήσεων καὶ λοιπῶν δημοσιεύσεων	»	400

Τὸ ποσοστὸ ἐπὶ τῶν τελῶν δημοσιεύσεων στὸ Τεῦχος Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν καὶ Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης, ποὺ πρέπει νὰ καταβάλλεται ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ), ὁρίσθηκε γενικὰ σὲ 5 ο/ο.

Δ'. ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΤΕΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΩΝ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

1. Οἱ συνδρομὲς τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τὰ τέλη δημοσιεύσεων προκαταβάλλονται στὰ Δημόσια Ταμεῖα ἔναντι ἀποδεικτικοῦ εἰσπράξεως, τὸ ὁποῖο φροντίζει ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ τὸ στείλει στὴ Γενικὴ Δ/νση τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

2. Οἱ συνδρομὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι δυνατὸ νὰ στέλνονται καὶ σὲ ἀνάλογο συνάλλαγμα μὲ ἐπιταγὴ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διευθυντῆ τῶν Διοικητικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

3. Τὸ ὑπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστὸ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν καὶ τελῶν δημοσιεύσεων καταβάλλεται ὡς ἑξῆς:

α) στὴν Ἀθήνα: στὸ Ταμεῖο τοῦ ΤΑΠΕΤ (Κατάστημα Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου),

β) στὶς ὑπόλοιπες πόλεις τοῦ Κράτους: στὰ Δημόσια Ταμεῖα καὶ ἀποδίδεται στὸ ΤΑΠΕΤ σύμφωνα μὲ τὶς 192378/3639/1947(RONEO 165) καὶ 178048/5321/31.7.65 (RONEO 139) ἐγκύκλιες διαταγὲς τοῦ Γ.Λ.Κ.,

γ) στὶς περιπτώσεις συνδρομῶν ἐξωτερικοῦ: ὅταν ἡ ἀποστολή τους γίνεται μὲ ἐπιταγὲς μαζὶ μ' αὐτὲς στέλνεται καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστό.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
ΑΘΑΝ. ΠΑΝ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ